

Integration och jämslällldhet

13

Förslag till statens budget för 2013

Integration och jämställdhet

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	9
2	Integration och jämställdhet.....	11
2.1	Omfattning.....	11
2.2	Utgiftsutvecklingen	11
3	Integration	13
3.1	Omfattning.....	13
3.2	Utgiftsutveckling	13
3.3	Mål	14
3.4	Resultatredovisning	14
3.4.1	Uppföljning av integrationspolitiken	14
3.4.2	Nyanlända invandrares etablering.....	18
3.4.3	Urbant utvecklingsarbete	25
3.4.4	Andra insatser för integration.....	26
3.4.5	Svenskt medborgarskap.....	27
3.5	Politikens inriktning	28
3.6	Budgetförslag	31
3.6.1	1:1 Integrationsåtgärder.....	31
3.6.2	1:2 Kommunersättningar vid flyktingmottagande.....	32
3.6.3	1:3 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare	33
3.6.4	1:4 Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare	34
3.6.5	1:5 Hemutrustningslån	36
3.6.6	1:6 Från EU-budgeten finansierade insatser för integration av tredjelandsmedborgare	36
4	Diskriminering.....	39
4.1	Omfattning.....	39
4.2	Utgiftsutveckling	39
4.3	Mål	40
4.4	Resultatredovisning	40
4.4.1	Resultat av insatser inom området.....	40
4.4.2	Resultat av insatser hos DO	43
4.4.3	Analys och slutsatser	43
4.5	Politikens inriktning	44
4.6	Budgetförslag	45

4.6.1	2:1 Diskrimineringsombudsmannen	45
4.6.2	2:2 Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.	46
5	Jämställdhet	47
5.1	Omfattning	47
5.2	Utgiftsutveckling.....	47
5.3	Mål.....	48
5.4	Resultatredovisning	48
5.4.1	Resultat.....	48
5.4.2	Analys och slutsatser.....	53
5.5	Politikens inriktning.....	53
5.5.1	Jämställdhetsintegrering.....	54
5.5.2	En jämn fördelning av makt och inflytande.....	54
5.5.3	Ekonomisk jämställdhet.....	54
5.5.4	Jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet	55
5.5.5	Mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i sanköna relationer.....	56
5.6	Budgetförslag.....	57
5.6.1	3.1 Särskilda jämställdhetsåtgärder	57
	Bilaga 1 Könsfördelningen i statliga myndigheters styrelser och insynsråd m.m.....	59

Tabellförteckning

Anslagsbelopp.....	9
2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet	11
2.2 Härledning av ramnivån 2013–2016. Utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet.....	12
2.3 Ramnivå 2013 realekonomiskt fördelad. Utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet.....	12
3.1 Utgiftsutveckling inom område Integration.....	13
3.2 Andel utrikes födda som är sysselsatta 2–4 år efter folkbokföring. Ålder 20–64, procent	15
3.3 Andel i arbetskraften bland inrikes respektive utrikes födda 15-74 år, procent ...	15
3.4 Andel sysselsatta bland inrikes respektive utrikes födda 15-74 år, procent.....	16
3.5 Andel arbetslösa bland inrikes respektive utrikes födda 15-74 år, procent.....	16
3.6 Andel eftergymnasialt utbildade som har ett arbete som kräver eftergymnasial kompetens, uppdelat efter födelseregion. Ålder 20–64	16
3.7 Andel elever med gymnasiebehörighet efter årskurs 9 bland utrikes födda som har folkbokförts före den ordinarie åldern för skolstart, uppdelat efter födelseregion samt inrikes födda.....	17
3.8 Andel elever med gymnasiebehörighet efter årskurs 9 bland utrikes födda som har folkbokförts efter den ordinarie åldern för skolstart, uppdelat efter födelseregion samt inrikes födda.....	17
3.9 Andel elever med gymnasiebehörighet efter årskurs 9 bland födda utanför EU/EFTA som har folk-bokförts före och efter skolstart, samt inrikes födda, procent	18
3.10 Studieresultat efter två år för de som påbörjat sfi 2008 och 2009, prioriterade efter högsta godkända studievägskurs.....	18
3.11 Mottagna nyanlända åren 2001–2016	21
3.12 Utbetalda ersättningar 2009–2011	22

3.13 Anslagsutveckling.....	31
3.14 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 1:1 Integrationsåtgärder	32
3.15 Anslagsutveckling.....	32
3.16 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 1:2 Kommunersättningar vid flyktingmottagande.....	33
3.17 Anslagsutveckling.....	33
3.18 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 1:3 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare	34
3.19 Anslagsutveckling.....	34
3.20 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 1:4 Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare	35
3.21 Beställningsbemyndigande.....	35
3.22 Anslagsutveckling.....	36
3.23 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 1:5 Hemutrustningslån.....	36
3.24 Anslagsutveckling.....	36
3.25 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 1:6 Från EU-budgeten finansierade insatser för integration av tredjelandsmedborgare.....	37
3.26 Beställningsbemyndigande.....	37
4.1 Utgiftsutveckling inom område Diskriminering	39
4.2 Anslagsutveckling 2:1 Diskrimineringsombudsmannen	45
4.3 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 2:1 Diskrimineringsombudsmannen	46
4.4 Anslagsutveckling 2:2 Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.....	46
4.5 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 2:2 Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.....	46
5.1 Utgiftsutveckling inom område Jämställdhet	47
5.2 Anslagsutveckling 3.1 Särskilda jämställdhetsåtgärder	57
5.3 Beställningsbemyndigande	58
5.4 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 3.1 Särskilda jämställdhetsåtgärder ..	58

Diagramförteckning

3.1 Andel utrikes födda som är sysselsatta 2–4 år efter folkbokföring efter kön. Ålder 20–64, procent.....	15
---	----

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget 1:4 *Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 400 000 000 kronor 2014–2016 (avsnitt 3.6.4),
2. bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget 1:6 *Från EU-budgeten finansierade insatser för integration av tredjelandsmedborgare* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 62 000 000 kronor 2014 och 2015 (avsnitt 3.6.6),
3. bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget 3:1 *Särskilda jämställdhetsåtgärder* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 239 000 000 kronor 2014 (avsnitt 5.6.1),
4. för budgetåret 2013 anvisar ramanslagen under utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag	Anslagstyp	
1:1 Integrationsåtgärder	Ramanslag	242 905
1:2 Kommunersättningar vid flyktingmottagande	Ramanslag	5 927 039
1:3 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare	Ramanslag	1 916 000
1:4 Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare	Ramanslag	1 783 000
1:5 Hemutrustningslån	Ramanslag	216 582
1:6 Från EU-budgeten finansierade insatser för integration av tredjelandsmedborgare	Ramanslag	26 200
2:1 Diskrimineringsombudsmannen	Ramanslag	94 963
2:2 Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.	Ramanslag	30 368
3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder	Ramanslag	239 239
Summa		10 476 296

2 Integration och jämställdhet

2.1 Omfattning

Utgiftsområdet omfattar integrationspolitik, politik mot diskriminering, jämställdhetspolitik och myndigheterna Diskrimineringsombudsmannen och Nämnden mot diskriminering.

2.2 Utgiftsutvecklingen

Utgifterna 2011 blev 224 miljoner kronor lägre än 2010 dels för att ersättningen till kommunerna för flyktingmottagande minskade, dels för att särskilda jämställdhetsåtgärder minskade. Ökade gjorde däremot utgifterna för etableringsersättning och etableringslotsar m.m., vilka är nystartade verksamheter. 2012 beräknas utgifterna inom området Integration öka med 2 939 miljoner kronor. Den enskilt största

ökningen är en engångseffekt och avser hemutrustningslån som fr.o.m. 2012 anslagsfinansieras. Utfallet 2012 beräknas dock bli 472 miljoner kronor lägre än anvisade medel i statens budget för 2012, främst på grund av lägre utbetalningar för etableringsersättning och etableringslotsar m.m.

Ramen för utgiftsområdet beräknas kommande år överstiga den beräknade anslagsnivån i budgetpropositionen för 2012 med 2 281 miljoner kronor 2013 och 4 576 miljoner kronor 2014 och 5 133 miljoner kronor 2015. Anledningen är främst ökade utgifter med anledning av att antalet kommunmottagna väntas öka.

Jämfört med 2012 års ekonomiska vårproposition blir utgifterna 142 miljoner kronor lägre 2012. Därefter sker en ökning med 2 400 miljoner kronor 2013, 5 055 miljoner kronor 2014, 5 004 miljoner kronor 2015 och 4 859 miljoner kronor 2016.

Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet

Miljoner kronor

	Utfall 2011	Budget 2012 ¹	Prognos 2012	Förslag 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016
Anslag inom området Integration	4 642	8 017	7 548	10 112	13 031	13 568	13 522
Anslag inom området Diskriminering	118	123	120	125	127	128	130
Anslag inom området Jämställdhet	208	239	239	239	239	34	34
Totalt för utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet	4 968	8 379	7 907	10 476	13 397	13 730	13 686

Anmärkning: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

**Tabell 2.2 Härledning av ramnivån 2013–2016.
Utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet**

Miljoner kronor

	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012 ¹	8 374	8 374	8 374	8 374
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	1	3	4	6
Beslut	-579	-222	-654	-743
Övriga makroekonomiska förutsättningar	-283	-194	-40	-144
Volymer	1 485	3 774	3 118	4 551
Överföring till/från andra utgiftsområden	1 421	1 551	1 571	1 573
Övrigt	57	111	1 357	68
Ny ramnivå	10 476	13 397	13 730	13 686

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2012. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2014–2016 är preliminär.

**Tabell 2.3 Ramnivå 2013 realekonomiskt fördelad.
Utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet**

Miljoner kronor

	2013
Transfereringar ¹	10 135
Verksamhetskostnader ²	339
Investeringar ³	2
Summa ramnivå	10 476

Den realekonomiska fördelningen baseras på utfall 2011 samt kända förändringar av anslagens användning.

¹ Med transfereringar avses inkomstöverföringar, dvs. utbetalningar av bidrag från staten till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten erhåller någon direkt motprestation.

² Med verksamhetsutgifter avses resurser som statliga myndigheter använder i verksamheten, t.ex. utgifter för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.

³ Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella tillgångar.

Den realekonomiska fördelningen baseras på utfall 2011 och kända förändringar av anslagens användning. Huvuddelen avser transfereringar i form av ersättning till kommuner för flyktingmottagande samt etableringsersättning och etableringslotsar m.m. för vissa nyanlända invandrare.

3 Integration

3.1 Omfattning

Området omfattar verksamhetsområden som rör allas lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter oavsett etnisk och kulturell bakgrund,

nyanlända invandrades etablering i samhället, ersättning till kommunerna för flyktingmottagande, främjande av integration, urbant utvecklingsarbete samt svenskt medborgarskap.

3.2 Utgiftsutveckling

Tabell 3.1 Utgiftsutveckling inom område Integration

Miljoner kronor

	Utfall 2011	Budget 2012 ¹	Prognos 2012	Förslag 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016
<i>Område Integration</i>							
1:1 Integrationsåtgärder	52	131	98	243	242	134	134
1:2 Kommunersättningar vid flyktingmottagande	4 199	4 755	4 719	5 927	7 467	7 875	8 082
1:3 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare	263	997	922	1 916	2 652	2 757	2 624
1:4 Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare	121	900	678	1 783	2 450	2 602	2 494
1:5 Hemutrustningslån	-9	1 209	1 104	217	190	183	188
1:6 Från EU-budgeten finansierade insatser för integration av tredjelandsmedborgare	16	25	27	26	30	18	0
Summa område Integration	4 642	8 017	7 548	10 112	13 031	13 568	13 522

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Utgifterna på anslaget 1:1 *Integrationsåtgärder* beräknas bli lägre än vad som beräknades i budgetpropositionen för 2012, vilket beror på att utgifterna för sfi-bonusen blivit lägre. För 2013 och 2014 ökar utgifterna främst till följd av medel som avsatts för urban utveckling. Utgifterna på anslaget 1:2 *Kommunersättningar vid flyktingmottagande* var ca 300 miljoner lägre 2011 jämfört med 2010. Utgifterna för 2012 beräknas ungefär motsvara vad som beräknades i budgetpropositionen för 2012. Antalet kommunmottagna nyanlända beräknas öka under åren 2013–2016, vilket generellt medför ökade utgifter.

För anslagen 1:3 *Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare* och 1:4 *Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare* beräknas ett lägre utfall under 2012 jämfört med anvisat anslag i budgetpropositionen för 2012. Det förklaras främst av att antalet personer som får etableringsplan blivit lägre än vad som beräknades inför 2012. För åren 2013 till 2016 medför ökningen av antalet kommunmottagna ökade utgifter.

Verksamheten med lån till hemutrustning har finansierats genom upplåning av kapital för lånen hos Riksgäldskontoret. För 2012 tillfördes medel för avbetalning av lånen och från och med 2012 finansieras låneverksamheten från anslaget 1:5 *Hemutrustningslån*. Anslagsförbrukningen på anslaget 1:6 *Från EU-budgeten finansierade insatser för integration av tredjelandsmedborgare* beräknas överskrida anslaget som anvisades i budgetpropositionen för 2012 och föreslås därför tillföras medel på höständringsbudget för 2012.

3.3 Mål

Målet för integrationspolitiken är:

- Lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla oavsett etnisk och kulturell bakgrund.

Målet beslutades av riksdagen hösten 2008 (prop. 2008/09:1, bet. 2008/09:AU1, rskr. 2008/09:155).

3.4 Resultatredovisning

I detta avsnitt redovisas viktigare resultat av verksamheter för integration inom utgiftsområdet. Resultat av insatser med betydelse för integrationen inom andra utgiftsområden redovisas inom respektive utgiftsområde i budgetpropositionen. Regeringen avser också redovisa ett fördjupat kunskapsunderlag och analys av tillståndet och utvecklingen av integrationen till riksdagen under hösten 2012.

3.4.1 Uppföljning av integrationspolitiken

I budgetpropositionen för 2010 presenterade regeringen 27 indikatorer för att följa upp tillståndet och utvecklingen avseende integrationspolitiken. Regeringen lämnade våren 2010 en redovisning av utfallet för samtliga indikatorer (skr. 2009/10:233). I flera fall sker en långsam förändring. I detta avsnitt presenteras endast resultatet av några av de indikatorer som speglar utvecklingen inom de mest prioriterade områdena för integrationspolitiken som är nyanländas etablering på arbetsmarknaden, sysselsättning, utbildning och utbildning i svenska för invandrare (sfi).

Nyanländas etablering på arbetsmarknaden

Andelen sysselsatta bland dem som vistats i landet i två till fyra år ger ett mått på hur väl etableringen fungerar under den allra första tiden i Sverige. Det finns stora skillnader mellan olika grupper av utrikes födda. Ungefär 30 procent av personer födda utanför EU/EFTA är sysselsatta två till fyra år efter invandring. För personer födda inom EU/EFTA är motsvarande andel ca 50 procent. Andelen sysselsatta ökade under 2000–2007, särskilt bland personer födda inom EU/EFTA. En ökad invandring av arbetskraft inom ramen för den fria rörligheten har sannolikt påverkat utvecklingen för denna grupp.

Under 2009 och 2010 minskade andelen sysselsatta för både grupper födda inom och utanför EU/EFTA. Detta beror på att utvecklingen av andelen sysselsatta följer den rådande konjunkturen. Utrikes födda är mer konjunkturkänsliga i både upp- och nedgång. Det innebär

att de drabbas hårt av ett minskat antal arbetstillfällen, men att deras situation sedan förbättras snabbare än genomsnittet när konjunkturen vänder uppåt (tabell 3.2).

Statistikuppgifter från SCB (RAMS och AKU) som redovisas i tabell 3.2, diagram 3.1 och tabell 3.3-3.5, skiljer sig åt på ett flertal sätt. Därför är sysselsättnings- och arbetslöshetsnivåerna från dessa statistikällor inte jämförbara.

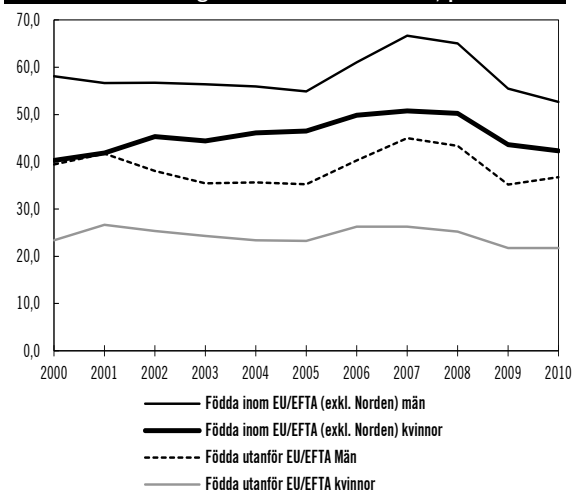
Tabell 3.2 Andel utrikes födda som är sysselsatta 2–4 år efter folkbokföring. Ålder 20–64, procent

År	Födda inom EU/EFTA (exkl. Norden)	Födda utanför EU/EFTA
2000	49,1	30,9
2001	49,2	33,5
2002	51,3	31,1
2003	50,7	29,4
2004	51,2	29,0
2005	50,7	28,8
2006	55,5	32,6
2007	59,0	35,0
2008	58,3	34,4
2009	50,3	28,8
2010	48,2	29,2
Förändring 2000–2010	-0,9	-1,7

Källa: SCB, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik, RAMS. Tabell 3.2 och diagram 3.1 är baserad på registerbaserad arbetsmarknadsstatistik där de senast tillgängliga uppgifterna avser 2010.

Av dem som vistats i Sverige i två till fyra år är det kvinnor födda utanför EU/EFTA som har den lägsta sysselsättningsnivån. Skillnaderna mellan män och kvinnor är störst i gruppen födda utanför EU/EFTA (diagram 3.1).

Diagram 3.1 Andel utrikes födda som är sysselsatta 2–4 år efter folkbokföring efter kön. Ålder 20–64, procent

Källa: SCB, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik, RAMS.

Sysselsättning

Enligt statistik från SCB för andra kvartalet 2012 var det totala antalet utrikes födda i arbetskraften 853 800 personer, en ökning med 37 700 personer jämfört med andra kvartalet 2011. Det relativa arbetskraftsdeltagandet bland utrikes födda (15–74 år) för helåret 2011 var 66,8 procent och 71,8 för inrikes födda. Utrikes födda kvinnor har det lägsta arbetskraftsdeltagandet, 60,9 procent (tabell 3.3). Sett i förhållande till 2005 har andelen i arbetskraften bland utrikes födda män ökat med 3,4 procentenheter.

Tabell 3.3 Andel i arbetskraften bland inrikes respektive utrikes födda 15-74 år, procent

År	Inrikes födda män	Utrikes födda män	Inrikes födda kvinnor	Utrikes födda kvinnor
2005	74,2	69,9	69,1	60,7
2006	74,3	69,8	69,3	60,1
2007	74,6	69,7	69,7	60,9
2008	74,4	71,7	69,8	61,0
2009	73,7	71,7	69,0	61,2
2010	74,4	71,4	68,8	60,5
2011	74,0	73,3	69,6	60,9
Förändring 2005–2011	-0,2	3,4	0,5	0,2

Källa: SCB, AKU årsmedeltal 2005–2011.

Andelen sysselsatta är den viktigaste indikatorn på arbetsmarknadsutfallet. SCB:s arbetskraftsundersökningar visar att andelen sysselsatta ökade fram till 2008. Under 2009 och 2010 sjönk andelen sysselsatta för samtliga grupper, för att 2011 återigen öka något. Under andra kvartalet 2012 uppgick antalet sysselsatta utrikes födda personer (15–74 år) till 719 300, vilket är en ökning med 40 100 personer jämfört med andra kvartalet 2011.

Under 2011 uppgick andelen sysselsatta av befolkningen till 56,2 procent för utrikes födda (67,6 procent för inrikes födda). Jämfört med 2005 har den största förändringen av sysselsättningsgraden skett för utrikes födda män med en ökning på 2,1 procentenheter. Det är stor skillnad i andel sysselsatta mellan utrikes födda kvinnor och män. Sysselsättningsgraden bland utrikes födda kvinnor var 51,3 procent jämfört med utrikes födda män, som var 61,6 procent (tabell 3.4).

Tabell 3.4 Andel sysselsatta bland inrikes respektive utrikes födda 15-74 år, procent

År	Inrikes födda män	Utrikes födda män	Inrikes födda kvinnor	Utrikes födda kvinnor
2005	69,2	59,5	64,4	52,6
2006	69,9	60,6	65,0	52,3
2007	70,8	61,8	65,9	53,3
2008	70,7	63,6	66,0	53,2
2009	68,3	60,3	64,3	52,5
2010	69,0	60,3	64,2	50,5
2011	69,6	61,6	65,5	51,3
Förändring 2005-2011	0,4	2,1	1,1	-1,3

Källa: SCB, AKU årsmedeltal 2005-2011.

Arbetslösheten bland utrikes födda är generellt högre än bland personer födda i Sverige. Under andra kvartalet 2012 var 134 500 utrikes födda personer arbetslösa. Andelen arbetslösa sjönk under perioden 2005-2008 bland både inrikes- och utrikes födda, men ökade under 2009 för båda grupperna.

År 2011 var arbetslösheten för utrikes födda 15,8 procent och för inrikes födda 5,9 procent. Både för inrikes och utrikes födda var skillnaderna i arbetslöshet mellan kvinnor och män små (tabell 3.5).

Tabell 3.5 Andel arbetslösa bland inrikes respektive utrikes födda 15-74 år, procent

År	Inrikes födda män	Utrikes födda män	Inrikes födda kvinnor	Utrikes födda kvinnor
2005	6,8	14,8	6,8	13,5
2006	5,9	13,2	6,3	13,0
2007	5,0	11,4	5,4	12,4
2008	5,0	11,3	5,5	12,8
2009	7,3	15,9	6,8	14,3
2010	7,2	15,6	6,7	16,5
2011	6,0	15,9	5,9	15,8
Förändring 2005-2011	-0,8	1,1	-0,9	2,3

Källa: SCB, AKU, årsmedeltal 2005-2011.

Utbildning

Ur den enskildes perspektiv och ur ett samhällsekonomiskt perspektiv är det viktigt att invandrare kan omsätta sin utbildning och sina yrkeserfarenheter i inkomster. Ett sätt att mäta detta är att studera hur stor andel av personer med eftergymnasial utbildning i olika födelse-

landgrupper som också har ett sådant arbete som kräver eftergymnasial kompetens. Andelen högt utbildade med ett arbete som kräver eftergymnasial utbildning är lägre för utrikes födda än för inrikes födda. Det gäller speciellt utrikes födda från länder utanför EU/EFTA, där andelen är 48,3 procent (inrikes födda 70,7 procent.)

Tabell 3.6 Andel eftergymnasialt utbildade som har ett arbete som kräver eftergymnasial kompetens, uppdelat efter födelseregion. Ålder 20-64

År	Inrikes födda %	Födda inom Norden (exkl. Sverige) %	Födda inom EU/EFTA (exkl. Norden) %	Födda utanför EU/EFTA %
2001	72,4	71,6	65,7	49,4
2002	73,0	72,0	66,1	49,8
2003	72,9	72,1	66,2	49,5
2004	71,8	71,4	65,2	48,4
2005	71,6	71,0	64,3	48,2
2006	71,2	70,9	63,6	47,5
2007	71,0	70,5	61,9	46,9
2008	71,0	70,2	61,9	47,3
2009	71,5	70,5	62,1	48,7
2010	70,7	70,1	60,9	48,3
Förändring 2001-2010	-1,7	-1,5	-4,8	-1,1

Källa: SCB.

Andelen elever som lämnar grundskolan med behörighet för fortsatta studier i gymnasieskolan är ett viktigt mått på måluppfyllelse i grundskolan. Jämfört med elever som är födda i Sverige, har elever som är födda utomlands som grupp sämre utbildningsresultat. Det gäller särskilt bland elever som invandrat efter den ordinarie åldern för skolstart. Föräldrarnas utbildningsnivå påverkar alla elevers resultat. Utöver det har åldern vid invandringstillfället stor betydelse för elevens skolresultat. Av dem som folkbokförts före den ordinarie åldern för skolstart varierar andelen behöriga till gymnasieskolans nationella program marginellt mellan 2000 och 2011. För elever födda utanför EU/EFTA har andelen behöriga legat mellan sex och nio procentenheter lägre än för inrikes födda elever perioden 2000-2011 (tabell 3.7).

Tabell 3.7 Andel elever med gymnasiebehörighet efter årskurs 9 bland utrikes födda som har folkbokförts före den ordinarie åldern för skolstart, uppdelat efter födelseregion samt inrikes födda

År	Inrikes födda %	Födda inom Norden (exkl. Sverige) %	Födda inom EU/EFTA (exkl. Norden) %	Födda utanför EU/EFTA %
2000	91,1	85,7	87,2	82,4
2001	90,8	86,6	86,2	82,5
2002	91,1	85,9	87,6	85,3
2003	91,4	87,2	86,6	84,1
2004	91,1	87,1	85,5	83,4
2005	90,7	89,2	84,9	83,5
2006	90,9	93,7	85,4	83,7
2007	90,7	89,7	85,1	81,9
2008	90,6	88,4	87,7	82,8
2009	90,7	88,3	85,8	83,5
2010	90,4	91,4	86,6	83,6
2011*	90,2	91,0	86,5	83,8
Förändring 2000–2011	-0,9	5,3	-0,7	1,4

Källa: SCB. *För 2011 beräknas andelen som behörig till minst ett nationellt program.

Vad gäller elever som invandrat efter den ordinarie åldern för skolstart, visar statistiken tydligt på sämre förutsättningar att klara av grundskolan. Dessa elever når i mindre utsträckning behörighet till gymnasieskolans nationella program. Andelen behöriga till gymnasieskolan har också minskat kraftigt, framför allt bland dem som är födda utanför Europa (tabell 3.8).

Utvecklingen går mot att utrikes födda elever anländer allt senare till Sverige. Enligt Statens skolverk hade elever i årskurs 9 som invandrat efter den ordinarie åldern för skolstart varit i genomsnitt sex år i Sverige 2000. År 2010 hade den genomsnittliga tiden i landet minskat till knappt 4,5 år.

Tabell 3.8 Andel elever med gymnasiebehörighet efter årskurs 9 bland utrikes födda som har folkbokförts efter den ordinarie åldern för skolstart, uppdelat efter födelseregion samt inrikes födda

År	Inrikes födda %	Födda inom Norden (exkl. Sverige) %	Födda inom EU/EFTA (exkl. Norden) %	Födda utanför EU/EFTA %
2000	91,1	80,7	77,4	63,8
2001	90,8	82,4	76,4	62,4
2002	91,1	81,7	73,0	58,4
2003	91,4	85,6	80,8	50,9
2004	91,1	85,5	77,2	51,0
2005	90,7	85,5	80,2	50,2
2006	90,9	81,3	72,4	51,3
2007	90,7	82,4	70,5	49,0
2008	90,6	77,6	67,3	47,9
2009	90,7	82,2	66,9	45,1
2010	90,4	81,8	65,0	43,6
2011*	90,2	83,1	68,9	44,0
Förändring 2000–2011	-0,9	2,4	-8,5	-19,8

Källa: SCB. *För 2011 beräknas andelen som behörig till minst ett nationellt program.

Flickor uppvisar generellt sett bättre resultat än pojkar i skolan. Detta gäller såväl inrikes födda som de som kommit till Sverige före och efter ordinarie ålder för skolstart. För elever födda utanför EU/EFTA som kommit till Sverige efter den ordinarie åldern för skolstart, har andelen behöriga till gymnasieskolan sjunkit både för flickor och pojkar (tabell 3.9).

Tabell 3.9 Andel elever med gymnasiebehörighet efter årskurs 9 bland födda utanför EU/EFTA som har folkbokförts före och efter skolstart, samt inrikes födda, procent

	Inrikes födda		Före skolstart Födda utanför EU/EFTA		Efter skolstart Födda utanför EU/EFTA	
	Pojkar	Flickor	Pojkar	Flickor	Pojkar	Flickor
	2000	89,4	92,8	80,4	84,5	60,7
2001	89,1	92,5	80,6	84,4	59,7	65,3
2002	89,7	92,5	83,2	87,5	56,5	60,6
2003	90,4	92,5	82,6	85,6	48,3	53,6
2004	89,8	92,5	81,2	85,6	48,5	53,8
2005	89,3	92,1	82,6	84,3	46,4	54,4
2006	89,8	92,1	81,9	85,7	49,9	52,8
2007	89,6	91,9	80,0	84,0	47,3	51,0
2008	89,6	91,6	82,5	83,1	45,9	50,1
2009	89,6	91,8	82,7	84,3	43,4	46,9
2010	89,5	91,3	84,3	82,8	41,7	45,6
2011*	89,3	91,2	84,0	83,6	41,7	46,7
Förändring 2000–2011	-0,1	-1,6	3,6	-0,9	-19,0	-20,3

Källa: SCB. *För 2011 beräknas andelen som behörig till minst ett nationellt program.

Utbildning i svenska för invandrare

Antalet personer som deltar i utbildning i svenska för invandrare (sfi) har ökat kraftigt under de senaste åren. År 2011 deltog drygt 102 400 personer i sfi och drygt 38 600 var nybörjare. Antalet elever har ökat med 7 procent jämfört med 2010 och 12 procent jämfört med 2009. Antalet har fördubblats jämfört med 2005.

Bland dem som påbörjade sfi 2009 hade 60 procent fått godkänt i minst en kurs två år efter start. Det är en större andel kvinnor som får godkänt på någon kurs än män. Av kvinnorna fick 65 procent godkänt, bland männen var andelen 54 procent (tabell 3.10). Mer utförlig beskrivning av sfi finns under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning.

Tabell 3.10 Studieresultat efter två år för de som påbörjat sfi 2008 och 2009, prioriterade efter högsta godkända studievägs kurs

	Nybörjare 2008			Nybörjare 2009		
	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män
Samtliga elever	36 543	19 799	16 744	36 675	20 719	15 956
Slutfört någon kurs med minst godkänt resultat (%)	60	64	55	60	65	54
<i>därav</i>						
Kurs A	4	4	3	4	5	3
Kurs B	12	13	12	13	13	12
Kurs C	16	16	15	16	16	15
Kurs D	28	31	24	28	31	24
Avbrott/studieuppehåll	25	21	30	29	24	34
Fortsätter utbildningen	15	14	15	11	10	12

Källa: Statens Skolverk.

3.4.2 Nyanlända invandrares etablering

Reformen om nyanländas etablering

Den 1 december 2010 trädde lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare i kraft (prop. 2009/10:60, bet. 2009/10:AU7, rskr. 2009/10:208). Syftet med reformen är att påskynda etableringen i arbets- och samhällslivet. En viktig utgångspunkt är att arbetsmarknadsperspektivet ska gälla från första dagen. Ansvaret för olika insatser är fördelat mellan flera statliga myndigheter och landets kommuner. Arbetsförmedlingen har ett samordnande ansvar för etableringsinsatserna och upprättar tillsammans med den nyanlände en etableringsplan med insatser för att underlätta och påskynda den nyanländes etablering i arbets- och samhällslivet. Arbetsförmedlingen ska också tillhandahålla arbetsförberedande insatser, besluta om etableringsersättning och, vid behov, anvisa plats för bosättning till personer som har rätt till etableringsplan och deras familjemedlemmar. Vid aktivt deltagande i etableringsinsatser betalas etableringsersättning, som är lika för alla nyanlända. Arbetsförmedlingen beslutar om etableringsersättning. Utöver etableringsersättning har hushåll med hemavarande barn rätt till etableringstillägg. Ensamstående utan hemavarande barn har i vissa fall rätt till en särskild

bostadsersättning. Försäkringskassan beslutar om etableringstillägg och bostadsersättning och betalar ut etableringsersättning, etableringstillägg och bostadsersättning.

Arbetsförmedlingen upphandlar och tillhandahåller etableringslotsar enligt lagen (2008:962) om valfrihetssystem. Lotsen är en fristående aktör som under etableringsperioden ska vara stödjande och pådrivande och tillsammans med den nyanlände utveckla etableringsplanen. Den nyanlände har rätt att själv välja en etableringslots. Kommunerna ansvarar för mottagande och praktisk hjälp i samband med bosättning, särskilda introduktionsinsatser inom skola, förskola, fritidshem, undervisning i svenska för invandrare, samhällsorientering och andra insatser för att underlätta etablering i samhället. För dessa insatser får kommunerna ersättning från staten. Migrationsverket ansvarar för att anvisa bosättning åt kvotflyktingar och de nyanlända som inte har rätt till en etableringsplan samt beslutar om och betalar ut statlig ersättning för mottagande av nyanlända till kommuner och landsting. Länsstyrelserna verkar för att det finns beredskap och kapacitet hos kommunerna att ta emot nyanlända och tecknar överenskommelser med kommunerna om mottagande av nyanlända. Länsstyrelserna verkar också för regional samverkan mellan kommuner, statliga myndigheter och andra relevanta aktörer i planering, organisering och genomförande av insatser för nyanlända, och genomför uppföljning på regional och kommunal nivå. Arbetsförmedlingens insatser beskrivs också under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv, Migrationsverkets insatser under utgiftsområde 8 Migration och länsstyrelsernas insatser under utgiftsområde 1 Rikets styrelse.

Uppföljning av reformen

Regeringen följer genomförandet och resultatet av etableringsreformen noga och har gett en rad uppdrag om åiterrapportering till berörda myndigheter. Regeringen har även gett Stockholms universitet i uppdrag att utvärdera hur reformen har påverkat vissa nyanlända invandrades möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden. Utvärderingen ska särskilt beakta kvinnornas situation. En

delrapport om effekterna under de första två åren efter reformens ikraftträdande ska överlämnas den 15 april 2015 och en slutrapport den 15 april 2016.

Statskontoret har haft regeringens uppdrag att följa upp myndigheternas genomförande av etableringsreformen. En slutrapport överlämnades den 15 juni 2012. Samtidigt inkom ansvariga myndigheter med rapporter om arbetet med etableringsreformen.

I regleringsbrevet för 2012 gav regeringen flera uppdrag kring genomförandet av reformen. Arbetsförmedlingen, länsstyrelserna och Migrationsverket ska, efter samråd med Sveriges kommuner och landsting, föreslå och genomföra åtgärder för att utveckla och effektivisera arbetet med att skapa beredskap och kapacitet för bosättning och den faktiska bosättningen av nyanlända invandrare. Detta uppdrag redovisades den 15 september 2012.

Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Länsstyrelserna och Migrationsverket, ska i samråd med Sveriges Kommuner och Landsting, utveckla och förbättra samverkan och samordningen i etableringsprocessen för nyanlända, avseende ansvar och roller för socialt stöd, ersättningar som är väsentliga för den nyanländes försörjning, landstingens medverkan i etableringsprocessen samt samverkan och samordning på lokal nivå. Skatteverket, Migrationsverket och Arbetsförmedlingen ska i samverkan analysera orsakerna till långa handläggningstider i vissa folkbokföringsärenden som avser nyanlända invandrare som omfattas av etableringsreformen. Myndigheterna ska föreslå och vidta åtgärder i syfte att påskynda folkbokföring. Myndigheterna ska redovisa resultatet av dessa uppdrag senast i februari 2013.

Med anledning av de ökade ledtiderna i bosättningen gav regeringen i mars 2012 länsstyrelserna i uppdrag att bidra till en intensifierad dialog mellan kommuner och ansvariga statliga myndigheter i syfte att på kort sikt finna vägar för hur bosättning och mottagande av nyanlända invandrare kan ske snabbare än i nuläget. Uppdraget som genomförts i samarbete med Arbetsförmedlingen och Migrationsverket och efter samråd med Sveriges Kommuner och Landsting, redovisades den 15 augusti 2012.

Genomförandet av etableringsreformen

Vid utgången av april 2012 hade Arbetsförmedlingen tagit emot ca 10 700 personer inom etableringsreformen. Av dessa har 2 500 personer skrivits in under 2012. Den största andelen, knappt 37 procent, utgörs av personer som vistats i så kallat eget boende under tiden som asylansökan prövats. Nyanlända som vistats i Migrationsverkets anläggningsboenden under tiden asylansökan prövats utgör 29 procent. Under 2011 var mediantiden från tidpunkten för beviljat uppehållstillstånd till tidpunkten för beslut om etableringsplan 67 dagar för personer boende i eget boende. Ledtiderna minskade till 61 dagar under årets första fyra månader. Mediantiden för personer boende i anläggningsboende var 66 dagar under 2011 och 81 dagar under de första fyra månaderna 2012.

I slutet av april 2012 hade 89 procent av de nyanlända som haft etableringsplan i högst sex månader deltagit i arbetsförberedande insatser, t.ex. av hälsofrämjande och sociala aktiviteter, eller arbetsmarknadspolitiska program. Kvinnor deltog i dessa insatser i något mindre utsträckning än män och ledtiderna i etableringsprocessen var generellt något längre för kvinnor än för män.

Andelen som haft etableringsplan i högst sex månader som deltagit i sfi och samhällsorientering var 70 respektive 32 procent. Andelen nyanlända som deltar i dessa insatser ökar ju längre individerna har haft etableringsplan. Av dem med etableringsplan som överstigit tolv månader hade 97 procent deltagit i sfi och 64 procent i samhällsorientering.

Ungefär 25 procent av de som omfattas av etableringslagen är under 25 år. De allra flesta som omfattas av etableringslagens målgrupp har haft rätt till en etableringsplan. Hittills är det enbart två procent av de nyanlända i målgruppen som inte har haft rätt till en etableringsplan på grund av att den fysiska eller psykiska prestationsförmågan bedömts vara mindre än 25 procent, att individen inte kunnat styrka rätten till plan eller att individen studerar i gymnasieskolan.

I juni 2012 utbetalades etableringsersättning till drygt 9 500 personer, varav något fler män än kvinnor. Etableringstillägg utbetalades till ca 2 000 hushåll med hemmavarande barn.

Cirka 1 900 ensamstående utan hemmavarande barn fick bostadsersättning.

Antalet tillgängliga etableringslotsar har ökat kontinuerligt sedan etableringsreformen trädde i kraft och vid slutet av april 2012 fanns det 200 lotsföretag med verksamhet på 870 verksamhetsadresser. Lotsföretagen varierar vad gäller storlek, bolagsform och branschriktning. Andelen nyanlända med etableringslots ökar och fram till slutet av april 2012 hade 77 procent av de nyanlända med en etableringsplan valt en lots.

Statskontorets bedömer i sin rapport Etableringen av nyanlända – En uppföljning av myndigheternas genomförande av etableringsreformen (2012:22) att arbetsmarknadsperspektivet i nyanländas etablering har stärkts i och med reformen. Utbudet av insatser till nyanlända har blivit mer likvärdigt genom det statliga ansvaret. Arbetsförmedlingens och Migrationsverkets kartläggning av de nyanländas bakgrund ger ett bra underlag för individuellt utformade aktiviteter. Statskontorets övergripande bedömning är att myndigheterna och kommunerna behöver förstärka samordningen av sina verksamheter för att syftet med etableringsreformen ska kunna uppfyllas. De problem Statskontoret identifierar i etableringsprocessen är att många insatser inte är tillräckligt anpassade efter målgruppens förutsättningar och behov, att många nyanlända inte får en etableringsplan inom två månader efter beviljat uppehållstillstånd och att det fortfarande finns vissa problem avseende försörjningen i inledningsskedet av etableringsprocessen. Statskontoret bedömer också att de ekonomiska incitamenten i reformen inte är tillräckligt tydliga för att påskynda nyanländas etablering på arbetsmarknaden, eftersom nyanlända kan neka erbjudet arbete utan att det medför några ekonomiska konsekvenser för individen.

Kommunmottagande och bosättning

Staten tecknar genom länsstyrelserna överenskommelser med kommunerna om mottagandet av flyktingar, skyddsbehövande och deras anhöriga. I slutet av maj 2012 fanns överenskommelser med 257 kommuner, jämfört med 267 kommuner i augusti 2011. Totalt omfattade överenskommelserna 13 000 platser.

Enligt Migrationsverkets statistik blev knappt 13 300 personer kommunmottagna under 2011. Personerna togs emot i 286 kommuner. Under 2010 togs 15 000 personer emot i 282 kommuner. Av de mottagna var 1 900 kvotflyktingar, drygt 4 900 kom från Migrationsverkets anläggningsboenden, 4 300 från s.k. eget boende och 2 000 var anhöriga. Av samtliga mottagna var 44 procent kvinnor jämfört med 47 procent 2010 och 52 procent 2009. Andelen anhöriga var 15 procent jämfört med 20 procent 2010 och 42 procent 2009. Minskningen beror huvudsakligen på skärpta krav på identitetshandlingar vid ansökan om uppehållstillstånd på grund av anknytning.

I tabell 3.11 framgår omfattningen av mottagandet av nyanlända de senaste tio åren och prognosen för perioden 2012–2016.

Från och med den 1 december 2010 till 2011 års slut hade drygt 5 800 nyanlända begärt hjälp med bosättning av Arbetsförmedlingen. Av dessa vistades 79 procent i anläggningsboende och 21 procent vistades i eget boende. Arbetsförmedlingen anvisade plats för bosättning till knappt 2 700 personer. Under perioden januari – maj 2012 tog Arbetsförmedlingen emot anmälan om behov av hjälp med bosättning från drygt 2 000 personer. Totalt anvisades under denna period knappt 1 700 personer boende. Under 2011 var mediantiderna mellan uppehållstillstånd och anvisning 81 dagar för personer i anläggningsboende och 146 dagar för personer i eget boende. Under årets första fyra månader var motsvarande ledtider 113 respektive 181 dagar.

Antalet personer med uppehållstillstånd som var inskrivna i Migrationsverkets anläggningsboende ökade konstant under 2011 från drygt 1 000 personer i januari till drygt 2 600 personer vid årets slut.

Tabell 3.11 Mottagna nyanlända åren 2001–2016

År	Antal	
2001	12 600	
2002	12 900	
2003	12 200	
2004	9 200	
2005	8 900	
2006	27 900	
2007	23 900	
2008	20 300	
2009	18 800	
2010	15 000	
2011	13 700	
2012	19 700	prognos
2013	36 400	prognos
2014	33 300	prognos
2015	32 300	prognos
2016	33 000	prognos

Källa: Migrationsverket

Statlig ersättning för flyktingmottagande till kommuner och landsting

Ersättning till kommuner och landsting för flyktingmottagande lämnades under 2011 enligt förordningen (1990:927) om statlig ersättning för flyktingmottagande m.m. för personer som mottagits före den 1 december 2010. Enligt denna förordning fick kommunerna en schablonersättning på 116 300 kronor för personer 0–16 år, 189 400 kronor för personer 17–64 år och 69 900 kronor för personer över 65 år per år under två års tid.

Personer som mottogs efter den 1 december 2010 omfattas av lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare. De får etableringsersättning och etableringsinsatser via Arbetsförmedlingen. För denna grupp får kommunen ersättning enligt förordningen (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar. Schablonersättningen betalas ut under en tvåårsperiod och ska täcka kommunens kostnader för sfi, tolkar, praktisk hjälp och informationsinsatser vid inflyttningen, samhällsorientering, särskilda insatser inom skola, förskoleverksamhet och skolbarnomsorg, m.m. För 2011 var schablonersättningen 80 000 kronor för personer upp till 64 år och 50 000 kronor för personer över 65 år. Även

den nya schablonersättningen betalas ut per år under en tvåårsperiod.

Kommuner som har överenskommelse om flyktingmottagande får också en grundersättning på tio prisbasbelopp per år, vilket innebar 428 000 kronor 2011.

För personer som har en sjukdom eller funktionsnedsättning vid mottagandet, får kommunen även ersättning för ekonomiskt bistånd.

Ersättning betalas även för mottagande av ensamkommande barn, dvs. barn som kommer utan vårdnadshavare före 18 års ålder. Ersättning för ensamkommande barn betalas ut enligt tre olika ersättningsformer som längst till och med 21 års ålder. Kommunen får 1 900 kronor per dygn för särskilt överenskomna platser. Kommunen kan dessutom få ersättning för faktiska kostnader för barn och ungdomar som vistas på institution. Kommunen kan dessutom få kostnadstäckning för ekonomiskt bistånd till dem som går i gymnasieskolan. Kostnaderna för ensamkommande barn har ökat under senare år. Orsaken är främst att antalet ensamkommande barn som sökt och beviljats uppehållstillstånd har ökat.

Kommunen får också, efter ansökan till Migrationsverket, ersättning för betydande särskilda kostnader för insatser för personer eller familjer som har särskilda behov eller extraordinära kostnader, som t.ex. vårdinsatser. Dessutom betalas ersättning för bostadsanpassning, assistansersättning m.m. i de fall dessa kostnader uppgår till mer än 60 000 kronor under tolv månader. Full kostnadstäckning lämnas för vårdkostnader för sjukdomar och skador personen hade vid mottagandet. Ersättning med 2 060 kronor per person betalas för hälsoundersökning som görs inom tolv månader från kommunmottagandet.

Kommunen får även extra ersättning för dem som mottogs under 2007–2010 för att påskynda etableringen på arbetsmarknaden.

I tabellen nedan framgår utbetald ersättning för 2009–2011.

Tabell 3.12 Utbetalda ersättningar 2009–2011

<i>Mnkr</i>	2011	2010	2009
Extra ersättning mottagna 2010	72	79	-
Grundersättning	154	152	154
Ersättning för initialt ekonomiskt bistånd	53	-	-
Schablonersättning	1 948	2 870	3 311
Ers för ekonomiskt bistånd mm	104	106	89
Ers för ensamk. barn	1 554	976	585
Extraordinära ers	60	103	103
Sjukvårdersättningar	184	173	142
Extra ers mottagna 2007 till 2009	10	57	232
Summa	4 139	4 516	4 474

Källa: Migrationsverket

Lån till hemutrustning

Nyanlända som omfattas av flyktingmottagande kan ansöka om hemutrustningslån. Lånen kan exempelvis användas till möbler och köksutrustning. Centrala studiestödsnämnden ansvarar för hanteringen av dessa lån. Under 2011 bosatte sig 13 700 barn och vuxna i landets kommuner inom ramen för flyktingmottagandet. Antalet låntagare var 4 800 personer. De fick låna sammanlagt 61 miljoner kronor jämfört med 2010 då 5 900 låntagare beviljades lån med sammanlagt 79 miljoner kronor. Minskningen mellan 2010 och 2011 beror främst på en minskning av antalet kommunmottagna (tabell 3.11). Antalet lån som slutbetalades under 2011 var 5 000, vilket är en ökning jämfört med 2010 då antalet var 4 300.

Den utestående fordran för hemutrustningslånen uppgick 2011 till 1 505 miljoner kronor. Fordran fördelas på 56 532 lån till 77 000 låntagare. Det inbetalade beloppet inklusive räntor var 161 miljoner kronor 2011. Det är en ökning med 10 miljoner kronor jämfört med 2010 vilket främst förklaras av ett intensifierat arbete med att återkräva lån som förfallit.

De som har betalningssvårigheter kan ansöka om anstånd med betalning. Den möjligheten använde sig 28 procent av låntagarna av 2011, vilket var ungefär samma andel som 2010. Låntagare som bedöms sakna förutsättningar att betala tillbaka sina lån kan få dem eftersänkta. Det handlar främst om äldre

låntagare som saknar inkomst. En viss del av lånen efterskänks på grund av sjukdom eller dödsfall. Under 2011 efterskänktes ca 1 000 lån motsvarande 22 miljoner kronor inklusive räntefodringar.

Handläggningstiden efter att ansökan kommit till Centrala studiestödsnämnden är enbart några dagar. Den totala handläggningstiden inklusive hantering hos kontaktpersonerna är mindre än tre veckor. Låneansökningarna sker via 1 700 godkända kontaktpersoner som är tjänstemän hos kommunen, Arbetsförmedlingen eller Migrationsverket.

Sfi-bonus

En försöksverksamhet med sfi-bonus pågick under perioden den 1 september 2009 till utgången av 2011. Verksamheten genomfördes i 13 kommuner. Dessa kommuner tillfördes samtidigt bidrag för kvalitetshöjande insatser inom sfi. En nationell sfi-bonus infördes den 1 september 2010. Målsättningen med sfi-bonusen är att förkorta tiden i sfi för att deltagarna snabbare ska kunna etablera sig på arbetsmarknaden. Sfi-bonus kan lämnas med olika belopp i tre nivåer till den som har deltagit och uppnått betyget godkänt resultat inom tolv månader från det datum då utbildningen startade. Målgruppen för sfi-bonusen är vissa nyanlända invandrare som deltar i sfi. Gäststudierande och arbetskraftsinvandrare omfattas inte av bonusen.

Kommunerna ansöker om kostnadstäckning för kostnader i samband med utbetalning av sfi-bonusar i efterhand vid tre tillfällen per år. Hittills har endast en mindre del av anslagna medel utbetalats. Enligt Statens skolverk beviljades under 2011 totalt 3 900 ansökningar om sfi-bonus och myndigheten ersatte kommunerna med 26 miljoner kronor för utbetalda bonusbelopp och administrativa kostnader för sfi-bonus. Antalet beviljade bonusar på hel nivå var 2 000. På halv nivå beviljades 720 bonusar och på två tredjedels nivå beviljades 1 160 bonusar.

Enligt Statens skolverks slutrapport om försöksverksamheten med sfi-bonus som lämnades i maj 2012 beviljades totalt 1 000 bonusbelopp under försöksperioden, varav 62 procent var hel bonus, 27 procent var två

tredjedels bonus och elva procent halv bonus. Flest utbetalningar gjordes i Stockholms stad, följt av Växjö, Sollentuna, Borås och Huddinge. Kommuner med fler elever tenderade att betala ut fler bonusar, även om mönstret inte var entydigt. Det framgår att elever som klarat D-kursen, som är den högsta nivån, är överrepresenterade bland de elever som erhållit sfi-bonus. Statens skolverk ersatte kommunerna som deltog i försöket med sammanlagt 13 miljoner kronor.

Det går ännu inte att se några tydliga effekter av införandet av sfi-bonusen. Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering kommer att redovisa sin utvärdering av försöksverksamheten senast den 31 december 2012.

Samhällsorientering

Samhällsorientering ingår som en obligatorisk del av nyanländas etableringsplan och utgör en viktig del i etableringsreformen. Syftet med samhällsorienteringen är att underlätta de nyanländas etablering i arbets- och samhällslivet. Samhällsorienteringen ska ge en grundläggande förståelse för det svenska samhället och en grund för fortsatt kunskapsinhämtande. Innehållet i samhällsorienteringen regleras i förordningen (2010:1138) om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare. Den 1 juli 2012 trädde en ändring i lagen (2009:47) om vissa kommunala befogenheter i kraft. Ändringen innebär ökade möjligheter för kommuner att samverka kring samhällsorienteringen, kommunernas skyldigheter enligt lagen om offentlig upphandling påverkas inte.

Från och med 2012 blev det möjligt för Arbetsförmedlingen att ersätta kostnader för resor till sfi och samhällsorientering. Kostnader får ersättas till den del de överstiger 600 kronor per månad eller kostnaden för normal dagpendling på orten.

Länsstyrelserna ska följa upp verksamheten och främja och stödja samarbete mellan kommunerna. Enligt länsstyrelserna är den största utmaningen i arbetet med samhällsorientering att kvalitetssäkra arbetet utifrån förordningens intentioner om dialog och delaktighet.

Enligt förordningen om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare ska samhälls-

orienteringen normalt vara avslutad inom ett år från det att etableringsplanen upprättats. Enligt Arbetsförmedlingens statistik avseende april 2012 hade 36 procent av dem som haft en etableringsplan i minst ett år ännu inte tagit del av samhällsorienteringen. Särskilt stort är problemet för dem som ännu inte blivit kommunplacerade.

Nyanlända utrikes födda kvinnor och anhöriginvandrare

Det tar betydligt längre tid för utrikes födda kvinnor att etablera sig på arbetsmarknaden jämfört med för utrikes födda män. Ett viktigt steg för att öka utrikes födda kvinnors arbetskraftsdeltagande är etableringsreformen, som är utformad för att öka förutsättningarna för jämställdhet mellan kvinnor och män.

Lagen om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare omfattar dock inte alla utrikes födda kvinnor. En del av de kvinnor som kommit som anhöriginvandrare och som inte ingår i målgruppen för etableringslagen, har ett liknande etableringsmönster som de som omfattas av etableringslagen. Regeringen gav därför i oktober 2011 en särskild utredare (dir. 2011:88) i uppdrag att föreslå åtgärder för att öka arbetskraftsdeltagandet och påskynda etableringen på arbetsmarknaden för nyanlända utrikes födda kvinnor och anhöriginvandrare. Utredaren ska undersöka om det finns behov av särskilda åtgärder för att säkerställa att den grupp som i dag inte omfattas av etableringslagen också får del av insatser som påskyndar etableringen i arbete och ordinarie utbildning, och vid behov föreslå lämpliga åtgärder. Utredaren ska också undersöka om de åtgärder som erbjuds kvinnor som omfattas av etableringslagen är ändamålsenliga. Utredaren ska även föreslå åtgärder som ökar möjligheterna för nyanlända utrikes födda män och kvinnor att kombinera föräldraskap med arbete och deltagande i etableringsinsatser. I mars 2012 redovisade utredningen en kartläggning av uttaget av föräldrapenning bland nyanlända utrikes födda kvinnor och män (SOU:2012:9) Förmån och fälla – nyanländas uttag av föräldrapenning. I delbetänkandet konstateras att föräldrapenningens nuvarande regelverk möjliggör ett långvarigt och intensivt uttag av föräldra-

penning även för barn som är äldre när de kommer till Sverige, vilket kan medföra att etableringen på arbetsmarknaden blir försenad, se Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn. Utredningens slutgiltiga förslag ska redovisas senast den 15 oktober 2012.

Analys och slutsatser

Etableringsreformen infördes för snart två år sedan och är därmed fortfarande i ett uppbyggnadsskede. Det är för tidigt att dra slutsatser om reformens effekter, men det finns uppföljningar som ger viktiga indikationer. Etableringsreformen har inneburit att de nyanlända kommer i kontakt med Arbetsförmedlingen och erbjuds arbetsförberedande insatser snabbare än tidigare. Arbetsmarknadsperspektivet i introduktionen av nyanlända har förstärkts. Enligt regeringens bedömning är Arbetsförmedlingens insatser dock inte alltid tillräckligt anpassade efter målgruppens förutsättningar och behov.

Reformen omfattar många ansvariga aktörer. En avgörande förutsättning för genomförandet är ett väl fungerande samarbete mellan samtliga aktörer på nationell, regional och lokal nivå. Ansvariga aktörer har bedrivit ett intensivt genomförande- och utvecklingsarbete, såväl inom den egna organisationen som i samverkan med varandra. Regeringen ser positivt på det arbete som bedrivs inom ramen för samverkansdelegationen. Enligt Statskontorets bedömning samverkar aktörerna i gemensam riktning i enlighet med etableringsreformens syfte, men det är nödvändigt att aktörerna stärker samordningen av insatserna i etableringsprocessen för att genomförandet av etableringsreformen ska bli framgångsrikt. Regeringen delar denna bedömning.

Etableringsreformen har medfört en utökad målgrupp för bosättning då personer i eget boende numera har rätt till hjälp med bosättning upp till sex månader efter beslut om uppehållstillstånd. Den utökade målgruppen tillsammans med en ökad andel som bor på anläggningsboende under asyltiden, har inneburit att antalet som anmält behov om hjälp med bosättning varit betydligt högre under 2011 än 2010. Mottagningskapaciteten i landets kommuner har dock inte ökat i samma utsträck-

ning som behovet, varför ledtiderna i bosättningen har ökat. Detta är ett stort problem eftersom det är svårt för individen att påbörja framgångsrika etableringsinsatser innan bosättningsfrågan är löst.

Verksamheten med samhällsorientering är fortfarande under uppbyggnad och andelen som tagit del av samhällsorienteringen ökar med tiden i Sverige. En förklaring till att förordningens intention om att samhällsorienteringen ska genomföras under det första året i Sverige inte uppfylls, är att kommunerna avvaktar med kursstart i väntan på fler deltagare, i synnerhet fler deltagare med samma språk. Den lagändring som trädde i kraft den 1 juli 2012 och syftar till att kommunerna ska kunna samverka med varandra i fråga om samhällsorientering, förväntas leda till att kommunernas praktiska möjligheter att tillhandahålla samhällsorientering förbättras. Förslaget om utvidgad målgrupp för samhällsorientering, som regeringen avser att lämna en proposition om, kan också bidra till att det blir fler deltagare och möjlighet till ökad stabilitet i verksamheten.

Det tar fortsatt för lång tid för många nyanlända att etablera sig på arbetsmarknaden. I många fall har de nyanlända som omfattas av etableringsreformen och vissa grupper av övriga nyanlända liknande etableringsmönster. Det gäller särskilt för kvinnor som kommer som anhöriginvandrare.

3.4.3 Urbant utvecklingsarbete

Det urbana utvecklingsarbetet gick in i en ny fas efter att förordningarna om urbant utvecklingsarbete och de lokala utvecklingsavtalen upphört vid årsskiftet 2011/2012.

Från och med 2012 inriktas det urbana utvecklingsarbetet på utvärdering, kunskapsinhämtning, kunskapsutbyte och kunskaps-spridning. De kommuner som får detta kunskapsstöd har stadsdelar som präglas av låg förvärvsfrekvens, högt uttag av försörjningsstöd och låg behörighet till gymnasieskolans nationella program. Regeringen utsåg i januari 2012 nio kommuner med sammantaget 15 stadsdelar som omfattas av det urbana utvecklingsarbetet från och med 2012. De aktuella kommunerna och stadsdelarna har en befolkningsmängd på minst 4 000 personer.

De kommuner som visat intresse valdes ut utifrån tre centrala socioekonomiska variabler som tillsammans ger en bra bild av läget i stadsdelen.

- Förvärvsfrekvens lägre än 52 procent
- Långvarigt försörjningsstöd högre än 4,8 procent
- Behörighet till gymnasieskolans nationella program lägre än 70 procent

Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Polisen hade under 2011 ett särskilt uppdrag att delta i de lokala partnerskapen och samverka med de lokala aktörerna för att tillsammans medverka till en positiv utveckling i stadsdelarna. Utvärderingar visar att Arbetsförmedlingens och Försäkringskassans uppdrag varit otydliga. Det har även framförts att myndigheternas generella individperspektiv står i strid med områdesperspektivet. Ett fortsatt samverkansuppdrag sågs därför inte som lämpligt. Detta ska dock inte tolkas som att regeringen ser samverkan som oviktigt. Många exempel på god samverkan har uppstått inom ramen för det urbana utvecklingsarbetet och regeringen uppmuntrar alla inblandade aktörer att fortsätta utveckla detta samverkansarbete. Personer som står lång ifrån arbetsmarknaden är Arbetsförmedlingens och Försäkringskassans prioriterade målgrupp. Denna grupp är överrepresenterad i de stadsdelar som omfattas av det urbana utvecklingsarbetet. I princip arbetar myndigheterna redan så, och har mer resurser avsatta, i de aktuella stadsdelarna.

I regleringsbrevet för 2012 gav regeringen Boverket, Brottsförebyggande rådet (Brå) samt länsstyrelserna i Kronobergs, Stockholms, Västra Götalands och Skåne län i uppdrag att arbeta med det urbana utvecklingsarbetet. Boverket arbetar främst med att bygga upp och sprida kunskap som kan bidra till positiv utveckling i stadsdelar med utbrett utanförskap. Boverket medverkar också till ett ökat kunskapsutbyte mellan kommuner, länsstyrelser och andra relevanta aktörer. Boverket ska sammanställa och analysera den kunskap som inhämtats och redovisa slutsatser av det arbete som utförts i en kunskapsöversikt i februari 2013. Brå har i uppdrag att följa och redovisa anmälda brott på kommun- och stadsdelsnivå i de kommuner som omfattas av det urbana utvecklingsarbetet,

liksom för kommuner som tidigare hade lokala utvecklingsavtal (LUA). Statistiska centralbyrån (SCB) fortsätter att följa upp både de aktuella 15 stadsdelarna (URBAN-15) och de tidigare ytterligare 23 stadsdelarna som hade lokala utvecklingsavtal genom ett antal relevanta indikatorer. De fyra länsstyrelserna i Kronobergs, Stockholms, Västra Götalands och Skånes län har haft i uppdrag att inrikta det urbana utvecklingsarbetet mot de regionala utmaningar och hinder som finns när det gäller kommuners och andra aktörers arbete med att bidra till en positiv utveckling i dessa stadsdelar. Länsstyrelserna samlar relevanta aktörer till erfarenhets- och kunskapsutbyte för att tillföra ett regionalt perspektiv på det urbana utvecklingsarbetet.

SCB har i maj och augusti 2012 publicerat aktuell statistik som uppföljning av det urbana utvecklingsarbetet. Utvecklingen av andelen med långvarigt försörjningsstöd i de 15 URBAN-stadsdelarna, mätt som den andel av befolkningen som uppbär försörjningsstöd mer än tio månader som inte kombinerats med transfereringar, uppvisar mycket små förändringar mellan åren 2009 och 2010.

Den öppna arbetslösheten var 2011 i stort sett dubbelt så högt som riksgenomsnittet sett till samtliga stadsdelar som ingår i det urbana utvecklingsarbetet, i fem av stadsdelarna tre gånger högre. Dock var utvecklingen i förhållande till föregående år inte entydig. Den var positiv, d.v.s. med sjunkande arbetslöshet i hälften av stadsdelarna, och negativ eller stigande i hälften. Det fanns också stora skillnader mellan stadsdelar, även inom samma kommun. Mellan 2009 och 2010 ökade förvärvsfrekvensen något i samtliga 15 stadsdelar, men från en låg nivå som låg betydligt under genomsnittet för hela riket.

När det gäller behörighet till gymnasieskolans nationella program uppvisas en positiv utveckling mellan 2010 och 2011 i tio av de 15 stadsdelarna som omfattas av det urbana utvecklingsarbetet.

Analys och slutsatser av urbant utvecklingsarbete

Rent statistiskt har det inte skett några stora förändringar i de stadsdelar som ingår i det urbana utvecklingsarbetet (URBAN-15). På

kortare sikt sker vissa förändringar både till det bättre och till det sämre i enskilda stadsdelar. Till det positiva hör bl.a. ökning av andelen behöriga till gymnasieskolans nationella program. Till det negativa hör framför allt skillnaderna i andelen förvärvsarbete bland in- och utflyttare.

3.4.4 Andra insatser för integration

Stöd till riksorganisationer bildade på etnisk grund

Ungdomsstyrelsen fördelar stöd till organisationer bildade på etnisk grund. Syftet med stödet är att stärka organisationernas egna initiativ och verksamheter kring kultur, språk och identitet samt delaktighet i samhället. Stödet fördelas enligt förordningen (2008:63) om statsbidrag till organisationer bildade på etnisk grund. Under 2012 har 60 föreningar fått del av stödet.

Yrkesinriktat mentorskap 2010–2012

Ungdomsstyrelsen har fördelat 4,5 miljoner årligen 2010–2012 enligt förordningen (2010:84) om statsbidrag för verksamheter med yrkesinriktat mentorskap. Nio projekt pågår sedan hösten 2010. Projekten löper under två till tre år och beviljas medel årligen efter redovisning och ny ansökan. Fleråriga projekt har prioriterats för att säkerställa att försöksverksamheten hinner byggas upp, prövas och ge resultat och för att hanteringen av den samlade utvärderingen också leder till stabilitet och kontinuitet. Projekten förväntas pågå löpande fram till och med utgången av 2012.

Integrationsfonden

Europeiska integrationsfonden ingår i EU:s ramprogram för solidaritet och hantering av migrationsströmmar, det så kallade SOLID-programmet. Europeiska integrationsfonden stöder projekt som förbättrar systemen för mottagning och integration av tredjelandsmedborgare i Sverige, dvs. medborgare från

länder utanför EU. Ett centralt mål är att bidra till att EU:s elva gemensamma grundprinciper för integration introduceras, vidareutvecklas och tillämpas. Programmet har huvudfokus på frågor om kulturmöten, religion, egenmakt, social integration och värdegrund. Integrationsfonden i Sverige förvaltas av Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige (Svenska ESF-rådet).

Sammantaget beslutar Svenska ESF-rådet om ca 140 miljoner kronor under programperioden 2007–2013. För 2010 och 2011 har Sveriges medel ökat jämfört med tidigare fördelning. Det beror på att Sverige har haft en hög invandring av tredjelandsmedborgare jämfört med andra medlemsländer.

Europeiska kommissionen har presenterat ett förslag till förordning för inrättande av en asyl- och migrationsfond, 2014–2020, som reglerar EU-finansieringen inom de områden som tidigare omfattades av Europeiska integrationsfonden, flyktingfonden och återvändandefonden. Förberedelser för programperioden 2014–2020 har påbörjats inom Regeringskansliet. Regeringen avser att senare återkomma till riksdagen i denna fråga.

Flyktingfonden

Europeiska flyktingfonden ingår tillsammans med integrationsfonden, återvändandefonden och gränsfonden i EU:s SOLID-program. Flyktingfonden, som förvaltas av Migrationsverket, medfinansierar bl.a. projekt som avser introduktion för nyanlända skyddsbehövande.

Analys och slutsatser andra insatser för integration

Stöd till det civila samhällets arbete med integration är en viktig del av regeringens politik. Antalet organisationer bildade på etnisk grund som beviljats medel från Ungdomsstyrelsen har ökat. Det finns ett stort intresse för modellerna som prövas inom projekten för yrkesinriktat mentorskap inte minst från Arbetsförmedlingen, länsstyrelser och kommuner men också från t.ex. fackliga organisationer och företagargorganisationer.

3.4.5 Svenskt medborgarskap

Benägenheten att söka medborgarskap påverkas av känslan av tillhörighet till det nya hemlandet och av det svenska medborgarskapets betydelse för den enskilde. Under 2011 blev 36 634 personer svenska medborgare. Av dessa var 19 363 (53 procent) kvinnor och 17 271 (47 procent) män. I förhållande till 2010 innebär det en ökning med 4 177 personer och i förhållande till 2009 med 7 109 personer. Under hela perioden var personer med irakiskt ursprung den största gruppen bland de nya svenska medborgarna, följt av personer med polskt och serbiskt ursprung.

Av de utrikes födda som var folkbokförda i landet vid utgången av 2011 var 841 179 personer (58,9 procent) svenska medborgare, vilket ligger i nivå med 2010 års resultat. Resultat i förhållande till de mål som satts upp för Migrationsverkets hantering av medborgarskapsärenden redovisas under utgiftsområde 8 Migration.

Regeringen har tillsatt en utredning (dir. 2012:2) om vissa medborgarskapsfrågor. Syftet med utredningen är att uppvärdera det svenska medborgarskapet, vilket ska innebära mer än rätten att rösta i riksdagsval och möjligheten att få ett svenskt pass. Målet är att invandrare ska känna tillhörighet till och bli en del av det svenska samhället och förhoppningsvis också bli svenska medborgare. Medborgarskapet ska symbolisera en gemensam framtid, med rättigheter och skyldigheter, för alla som lever och verkar i Sverige oavsett var man kommer ifrån.

Utredningen ska bl.a. lämna förslag till en definition av det svenska medborgarskapets betydelse och, om lämpligt, hur detta skulle kunna regleras i lagen om svenskt medborgarskap, föreslå innehåll i och organisation av medborgarskapsцерemonier som är tillgängliga för alla nya svenska medborgare, analysera i vilken omfattning EU-samarbetet påverkar medlemsstaternas medborgarskapslagstiftning och hur Sverige bör förhålla sig till denna utveckling, undersöka om medborgarskapet i större utsträckning kan användas som ett incitament för att främja integrationen, analysera erfarenheterna av medborgarskapslagen, samt utreda om Sverige ska tillträda Europarådets konvention om undvikande av statslös-

het i samband med statssuccession. Utredningen ska redovisas senast den 1 april 2013.

Analys och slutsatser

Antalet personer som ansökt om och fått svenskt medborgarskap har ökat varje år. Lagen om svenskt medborgarskap är från 2001 och har inte utvärderats tidigare. Regeringen har tillsatt en utredning om vissa medborgarskapsfrågor, som har till syfte att uppvärdera medborgarskapet.

3.5 Politikens inriktning

Regeringens mål är att skapa förutsättningar för fler jobb samt fler och växande företag och öka utbildningsnivån för personer som står långt från arbetsmarknaden i syfte att minska utanförskapet. Integrationspolitiken ska ses som en del i regeringens övergripande prioritering att bryta utanförskapet. Arbetsmarknadsutfallet för utrikes födda i Sverige skiljer sig tydligt från det för inrikes födda, sysselsättningen är lägre och arbetslösheten är högre. Arbetsmarknadens funktionssätt bör även betraktas i ett regionalt perspektiv där olika geografiska förutsättningar är en viktig utgångspunkt i arbetet med att främja integration i alla delar av landet. Likaså utgör den outnyttjade arbetskraftspotentialen och kompetensen som finns i stadsdelar med utbrett utanförskap en resurs för tillväxt i hela landet.

Regeringen har vidtagit en rad åtgärder för att öka sysselsättningsgraden, bl.a. etableringsreformen för nyanlända som är den största omläggningen av integrationspolitiken på flera decennier. Ytterligare förändringar bör dock genomföras. Ökad sysselsättning är en avgörande faktor för att förbättra integrationen. Ett Sverige som håller samman och ett samhälle fritt från diskriminering och främlingsfientlighet är nycklar för att uppnå detta. Regeringen vill markera medborgarskapets tyngd och betydelse.

Kunskapsunderlag och utveckling av integrationen

Integrationspolitiken är sektorsövergripande vilket innebär att politikens mål ska uppnås genom insatser inom flera områden och av flera aktörer, både nationellt, regionalt och lokalt. Regeringen avser också redovisa ett fördjupat kunskapsunderlag och analys av tillståndet och utvecklingen av integrationen till riksdagen under hösten 2012.

Nyanländas etablering

Etableringsreformen har inneburit en stor förändring av introduktionen av nyanlända där fokus varit snabb etablering på arbetsmarknaden. Utformningen av etableringsreformen, med Arbetsförmedlingen som samordnande myndighet, har medfört att etableringsprocessen blivit mer transparent. Brister som tidigare inte synliggjordes kommer nu upp till ytan och tydliggörs på nationell nivå. Det ger därmed större möjligheter att långsiktigt förbättra arbetet med nyanländas introduktion. Regeringen följer genomförandet av reformen noga och har redan gjort vissa justeringar. Det tar tid för en stor reform att hitta sina former och det pågår fortfarande ett utvecklingsarbete hos berörda myndigheter och aktörer. Mot bakgrund av vad som framkommit i bl.a. myndigheternas rapporter anser regeringen dock att det finns flera delar av etableringsreformen som redan nu behöver förändras.

Fokus på arbete i etableringsprocessen behöver stärkas ytterligare. I budgetpropositionen för 2012 aviserade regeringen att reglerna om etableringsersättning skulle ändras i syfte att minska marginaleffekten vid övergången till arbete. Regeringen har beslutat att etableringsersättning kan utbetalas för tid som individen arbetar inom etableringsplanen under högst sex månader. Samtidigt beslutades att fribeloppet på 8 000 kronor per månad för arbetsinkomster vid sidan av plan tas bort helt. Förändringarna träder i kraft den 1 oktober 2012.

Regeringen avser också att införa krav på nyanlända i etableringsreformen att acceptera ett erbjudande om lämpligt arbete i hela landet

liknande de krav som ställs i arbetslöshetsersättningen.

Ett problem i etableringsprocessen som kräver åtgärder redan nu är att det tar för lång tid för nyanlända flyktingar att bli mottagna i en kommun. De ökade ledtiderna för bosättning av nyanlända invandrare riskerar att leda till att den nyanlände inte kan påbörja sin etableringsprocess i tid. Många nyanlända med uppehållstillstånd blir kvar i Migrationsverkets anläggningsboenden, där det kan vara svårt att påbörja en effektiv etableringsprocess. Det innebär också att kostnaderna för mottagandet av asylsökande ökar, bl.a. genom att nya platser för anläggningsboenden måste skapas.

Dagens grundersättning till kommuner som sluter avtal om flyktingmottagande är 440 000 kronor per år och kommun och betalas ut oberoende av vad överenskommelsen innehåller och hur den efterlevs. För att skapa ett ersättningssystem som bidrar till att öka kommunernas mottagningskapacitet avser regeringen att se över reglerna för ersättningen i syfte att införa en prestationsbaserad ersättning till kommuner som sluter överenskommelser om flyktingmottagande.

För att ytterligare stimulera kommunernas mottagningskapacitet avser regeringen att införa en möjlighet för kommuner att få kostnadstäckning för hyreskostnader som uppstått innan nyanlända haft möjlighet att flytta in. Det ger kommunen möjlighet att hålla lägenheter lediga och förbättra kommunernas förutsättningar att ta emot nyanlända. Kommuner ska kunna få upp till 12 000 kronor per familj, om de haft hyreskostnader i samband med att en bostad gjorts tillgänglig för anvisning av nyanlända.

Regeringen anser att det är viktigt att de insatser som erbjuds de nyanlända är effektiva och anpassade efter individernas förutsättningar och behov. Regeringen avser därför att förstärka de arbetsförberedande insatserna i etableringsreformen som Arbetsförmedlingen tillhandahåller med två nya insatser som är målgruppsanpassade och tydligt kopplade till arbetslivet. I december 2011 hade mer än hälften av de nyanlända som omfattades av etableringslagen en utbildning som var kortare än nio år. Utbildningsinsatser inom det reguljära utbildningssystemet är ett förstahandsalternativ för nyanlända men kan inte förväntas leda till arbete inom rimlig tid för alla.

För att skapa ett alternativ för dessa individer avser regeringen att införa en möjlighet till ett praktiskt basår. Personer som är över 30 år och har högst nio års utbildning ska kunna få del av basåret. Syftet med basåret är att ge de nyanlända en introduktion till nytt arbete med fokus på praktisk träning. Basåret ska bestå av arbetsträning som kan kombineras med yrkesinriktad svenskundervisning, sfi och teoretisk utbildning inriktad mot behoven på den aktuella arbetsplatsen. Regeringen bedömer att det bör kunna anordnas ca 1 000 platser per år, räknat som årsgenomsnitt, inom basåret under 2013–2016. Av dem bör minst 100 anordnas inom landsbygdens näringar. För den del av basåret som består av arbetsträning betalas ersättning med 200 kronor per dag till arbetsgivaren.

Personer som omfattas av etableringsreformen och har behov av mer handledning än vad de kan få på en vanlig praktikplats ska ha möjlighet att få arbetsträning. Det ska vara möjligt för dem som anordnar arbetsträning att under vissa förutsättningar få merkostnadsersättning på 150 kronor per dag i upp till sex månader. Arbetsträningen ska kunna anordnas av både privata och offentliga aktörer. Regeringen bedömer att drygt 3 000 arbetsträningsplatser, beräknat som årsgenomsnitt, bör kunna skapas under perioden 2013–2016.

Arbetsförmedlingens etableringsinsatser pågår som längst under två år. I slutet av 2012 och början av 2013 kommer denna tid att ha löpt ut för dem som startade i december 2010. De personer som lämnar etableringsreformen och ännu inte har etablerats på arbetsmarknaden kommer, förutsatt att de uppfyller villkoren för inskrivning till jobb- och utvecklingsgarantin eller jobbgarantin för ungdomar, som regel att skrivas in i garantierna.

I huvudsak samma målgrupp som omfattas av etableringslagen har rätt till hemutrustningslån. Centrala studiestödsnämnden (CSN) administrerar lånen. CSN har arbetat med att förbättra återbetalningsfrekvensen för hemutrustningslånen. Inom Regeringskansliet pågår en översyn av regelverket för hemutrustningslånen. Syftet med översynen är dels att införa förändringar som ytterligare förbättrar återbetalningsfrekvensen, dels att generellt förbättra och förenkla regelverket. Nya regler beräknas kunna träda i kraft den 1 juli 2013.

Regeringen bedömer att föräldraförsäkringens konstruktion försenar nyanlända kvinnors etablering på arbetsmarknaden och avser därför att återkomma med förslag under nästa år om förändringar av föräldrapenningen avseende uttag av föräldrapenning, se vidare under utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för föräldrar och barn.

Utredningen (dir. 2011:88) om ökat arbetskraftsdeltagande bland nyanlända utrikes födda kvinnor och anhöriginvandrare presenterar sitt slutbetänkande den 15 oktober 2012. Regeringen avser därefter att ta ställning till behovet av ytterligare insatser i syfte att öka arbetskraftsdeltagandet i denna grupp.

Ökat inflöde i etableringsreformen

Med hänvisning till domar i Migrationsöverdomstolen meddelade Migrationsverket i mars 2010 ett rättsligt ställningstagande som bl.a. angav att det normala beviskravet vad gäller identitet i anknytningsärenden är att den sökande ska styrka sin identitet och att detta kan ske exempelvis genom uppvisande av pass eller identitetskort. Efter en ny dom 2012 ändrade Migrationsverket tillämpningen och utfärdade ett nytt rättsligt ställningstagande. Den nya tillämpningen innebär att beviskravet vad gäller identiteten sänks, från styrkt till sannolik, för vissa anhöriga. Som en följd har det blivit enklare för vissa personer att förenas med sina anhöriga i Sverige, vilket var ett av syftena som skulle uppnås genom ramöverenskommelsen om migrationspolitik med Miljöpartiet. Denna förändring innebär ett stort inflöde i etableringsreformen. Utöver detta beräknas även en stor ökning av antalet nyanlända flyktingar från bl.a. Syrien. Enligt den aktuella prognosen kommer det genomsnittliga antalet personer i etableringsreformen, mätt som kvarstående i slutet av månaden, att vara 12 600 under 2012. Under 2013 beräknas det genomsnittliga antalet personer med etableringsersättning, mätt som kvarstående i slutet av månaden, att vara 22 800. Under 2014 beräknas antalet vara 31 000, under 2015 beräknas antalet till 32 500 och 2016 beräknas antalet bli 31 300. Utöver detta beräknas antalet kvarstående öka med ca 1 000 per år 2013–2015, därefter ca 500 per år till följd av förändringarna av målgruppen för

etableringslagen (se avsnittet utvidgad målgrupp för etableringslagen). För att klara volymökning ökas Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag. Utöver tidigare aviserad ökning av anslaget med 79,5 miljoner kronor för verksamheten inom etableringsreformen för vissa nyanlända invandrare tillförs ytterligare 142 miljoner kronor 2013, 143 miljoner 2014, 127 miljoner kronor 2015 och 117 miljoner kronor 2016.

Utvidgad målgrupp för etableringsreformen

De förändrade rättsliga ställningstagandena (se avsnittet ökat inflöde i etableringsreformen) innebär att en del anhöriga som nu kommer att få uppehållstillstånd inte har haft möjlighet att omfattas av tvåårsgränsen i etableringslagen. De omfattas därmed inte av de insatser som etableringsreformen innehåller. För att de ska få etableringsplan och etableringsersättning i stället för att hänvisas till ekonomiskt bistånd avser regeringen att återkomma till riksdagen under hösten 2012 med en proposition om en ändring av målgruppen i etableringslagen som bör gälla från februari 2013. Motsvarande ändring kommer att gälla de ersättningar som kommunerna får för att tillhandahålla de delar av reformen som de själva svarar för samt hemutrustningslånen. Från och med den 1 juli 2013 bör ytterligare en ändring göras. Ändringen innebär att tidsgränsen för att anhöriga till flyktingar och andra skyddsbehövande ska omfattas av etableringsreformen och kommunersättningarna ändras från att gälla dem som fått uppehållstillstånd inom två år från det att anknytningspersonen först tagits emot i en kommun, till att gälla de som fått uppehållstillstånd inom sex år. Regeringen avser att återkomma till riksdagen under våren 2013 med en proposition om detta.

Antalet anhöriga som blir kommunmottagna kommer som en följd av de rättsliga ställningstagandena att öka med 26 900 personer under perioden 2012 till 2014. Både barn och vuxna ingår i denna siffra. Av dem beräknas 23 900 personer hamna inom tvåårsgränsen och 3 000 utanför. Utöver detta beräknas ändringen av målgruppen träffa ytterligare ca 700 personer årligen.

Urban utveckling

Regeringen föreslår en tillfällig satsning med 100 miljoner kronor per år under 2013 och 2014 för att stimulera kommunernas arbete med urban utveckling. Stödet föreslås få formen av prestationsbaserade bidrag till de kommuner vars 15 stadsdelar har valts ut inom ramen för det urbana utvecklingsarbetet (URBAN-15). Bidraget ska betalas ut enligt en fördelningsmodell som baseras på förbättrade resultat inom utbildning, sysselsättning och försörjningsstöd.

Regeringens arbete med urban utveckling inriktas även fortsättningsvis på att skapa en positiv socioekonomisk utveckling i stadsdelar med utbrett utanförskap, minska boendesegregationen, sträva efter socialt och ekonomiskt hållbara boendemiljöer samt uppnå bättre skolresultat. Den urbana utvecklingspolitiken kommer huvudsakligen att fortsätta bedrivas som en del av den generella politiken. Boverkets uppdrag att bygga upp och sprida kunskap genom att knyta forskning närmare de kommuner som omfattas av det urbana utvecklingsarbetet, kommer att fortsätta under 2013 och 2014.

Regeringen genomför även insatser som är riktade till de stadsdelar som omfattas av det urbana utvecklingsarbetet inom andra politikområden.

Regeringen beslutade den 10 mars 2011 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att se över möjligheten att införa ett system med skattelättnader för företag i stadsdelar med utbrett utanförskap, s.k. nystartszoner. Utredningen om nystartszoner har den 7 augusti 2012 överlämnat betänkandet Nystartszoner (SOU 2012:50), i vilket det föreslås att ett system med nystartszoner införs. Som åtgärd föreslås att företag i nystartszonerna erbjuds en lättnad avseende uttag av socialavgifter. Betänkandet har remitterats.

Övriga insatser för integration

Ett stimulansbidrag till kommunerna för att engagera flyktingguider och familjekontakter för nyanlända kommer att införas under 2013.

Som ett underlag för att förbättra och utveckla valideringen kommer en kartläggning av omfattningen av validering av utrikes födda

respektive nyanländas kompetens att göras under 2013. Kartläggningen ska omfatta branschvalidering, validering inom Arbetsförmedlingen och validering inom vuxenutbildningen.

De metoder och verktyg som i dag används av bl.a. Myndigheten för yrkeshögskolan, Arbetsförmedlingen och Skolverket för att möjliggöra påbörjandet av validering i ett tidigt skede ska kartläggas och vidareutvecklas under 2013 för att kunna genomföras av berörda aktörer under 2014. Fler insatser för förbättrad validering beskrivs under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning.

3.6 Budgetförslag

3.6.1 1:1 Integrationsåtgärder

Tabell 3.13 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2011	Utfall	51 532	Anslags- sparande	79 472
2012	Anslag	130 905 ¹	Utgifts- prognos	98 350
2013	Förslag	242 905		
2014	Beräknat	241 905		
2015	Beräknat	134 405		
2016	Beräknat	134 405		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Anslaget används för åtgärder som stimulerar integrationsprocesserna i samhället och för uppföljning och utvärdering av integrationen.

Regeringens överväganden

Lagen (2010:538) om prestationsbaserad stimulansersättning inom svenskundervisning för invandrare, som syftar till att få fler nyanlända invandrare att snabbare lära sig svenska och därmed förbättra sina möjligheter att få ett arbete, trädde i kraft den 1 september 2010. Lagen gäller för personer som första gången folkbokfördes i en kommun den 1 juli 2010 eller senare. För detta finns 100 miljoner kronor per år avsatta. Verksamheten är under uppbyggnad och anslagsförbrukningen var låg 2010 och 2011. Anslaget beräknas inte heller användas fullt ut 2012. För kommande år

beräknas en medelsförbrukning på 100 miljoner kronor per år.

Från och med 2013 disponerar Ungdomsstyrelsen 18,9 miljoner kronor för att fördela till organisationer bildade på etnisk grund. Det är 5 miljoner kronor mindre än 2012, vilket förklaras av att de extra medel som tillförts för mentorskapsprojekt upphör 2012.

Reformen om nyanländas etablering har bedömts innebära ett ökat behov av tolktjänster och behov av ett utökat tolkregister. För detta har 500 000 kronor avsatts under 2012. För 2013 och framåt beräknas motsvarande behov finnas.

Boverket disponerar 2,5 miljoner kronor 2012 för att förstärka möjligheterna att bygga upp integrationspolitiken och det urbana utvecklingsarbetet genom kunskap med stöd av svensk och internationell forskning. Satsningen fortsätter under 2013 och 2014 och Boverket disponerar 2,5 miljoner kronor per år även dessa år.

Regeringskansliet disponerar 4 miljoner kronor 2012 som fördelas till forskningsändamål. Även för 2013 och framåt beräknas 4 miljoner kronor per år fördelas.

Anslaget tillförs 100 miljoner kronor per år 2013 och 2014 för ett prestationsbaserat bidrag för att stimulera kommunernas arbete för att minska utanförskapet i de stadsdelar som omfattas av programmet urban utveckling (URBAN-15).

Vidare tillförs anslaget 11 miljoner kronor för införande av ett stimulansbidrag till kommunerna för att engagera flyktingguider och familjekontakter för nyanlända. Detta finansieras genom att anslaget 1:2 *Ersättningar och bostadskostnader* under utgiftsområde 8 Migration minskas med motsvarande belopp.

Anslaget tillförs 1 miljon kronor 2013 för en kartläggningen av valideringens omfattning.

Vidare tillförs anslaget 5 miljoner kronor per år 2013 och 2014 för utvecklingen av metoder för att möjliggöra tidig validering.

Regeringen föreslår att 242 905 000 kronor anvisas under anslaget 1:1 *Integrationsåtgärder* för 2013. För 2014, 2015 och 2016 beräknas anslaget till 241 905 000 kronor, 134 405 000 kronor respektive 134 405 000 kronor.

Tabell 3.14 Härlledning av anslagsnivån 2013–2016, för 1:1 Integrationsåtgärder

Tusental kronor

	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012¹	130 905	130 905	130 905	130 905
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	112 000	111 000	3 500	3 500
Förslag/ beräknat anslag	242 905	241 905	134 405	134 405

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

3.6.2 1:2 Kommunersättningar vid flyktingmottagande

Tabell 3.15 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Notering	Belopp
2011	Utfall	4 199 498	Anslags-sparande	810 005
2012	Anslag	4 755 417 ¹	Utgifts-prognos	4 718 921
2013	Förslag	5 927 039		
2014	Beräknat	7 467 049		
2015	Beräknat	7 874 503		
2016	Beräknat	8 081 967		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Anslaget används för statlig ersättning till kommuner och landsting för kostnader i samband med mottagandet av vissa nyanlända invandrare. Ersättning utgår enligt förordningen (1990:927) om statlig ersättning för flyktingmottagande och förordningen (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar. För mottagna under 2007–2010 lämnas under vissa villkor en extra ersättning per mottagen person.

Regeringens överväganden

Etableringsreformens införande innebär att schablonersättningen som utbetalas enligt förordningen (1990:927) om statlig ersättning för flyktingmottagande fasas ut under 2012 och fr.o.m. 2013 utbetalas schablonersättning enbart enligt förordningen (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utläningar. Förändringarna innebär att anslagsnivån inte är möjlig att jämföra med 2010 och bakåt.

Utgifterna för mottagandet av ensamkommande barn och ungdomar under 18 år utan vårdnadshavare (ensamkommande barn) med uppehållstillstånd var 1 554 miljoner kronor 2011 och beräknas bli 2 673 miljoner kronor 2012. Enligt prognosen förväntas utgifterna för ensamkommande barn bli 3 346 miljoner kronor 2013.

Under kommande år beräknas antalet kommunmottagna öka till följd av ökad anhänginvandring efter ändringen i rättspraxis. Antalet kommunmottagna har också reviderats upp till följd av fler asylsökande från bl.a. Syrien. Ökningen av antalet kommunmottagna leder till att prognosen för kommande år revideras upp kraftigt i förhållande till vad som beräknades i budgetpropositionen för 2012.

Det ökade medelsbehovet täcks till viss del genom överföring av 922 miljoner kronor 2013, 985 miljoner kronor 2014, 862 miljoner kronor 2015 och 876 miljoner kronor 2016 från anslaget 1:9 *Ramöverenskommelse om migrationspolitik* under utgiftsområde 8 Migration som minskas med motsvarande belopp.

Ändringarna av målgruppen i etableringslagen beräknas öka utgifterna med 156 miljoner kronor 2013, 191 miljoner kronor 2014, 123 miljoner kronor 2015 och 96 miljoner kronor 2016.

Det prestationsbaserade ersättningssystemet till kommuner som har avtal om flyktingmottagande beräknas medföra ökade utgifter med 10 miljoner kronor 2013 och 250 miljoner kronor 2014–2016. Möjligheten för kommuner att få kostnadstäckning för vissa hyreskostnader beräknas öka utgifterna med 15 miljoner kronor 2013, 15,5 miljoner kronor 2014, 16 miljoner kronor 2015 och 16,5 miljoner kronor 2016.

Regeringen avser att lämna en proposition till riksdagen med förslag om en utökad målgrupp för samhällsorientering (Ds 2012:24). Utökningen beräknas kosta 40 miljoner kronor. Medel för detta överförs från anslaget 1:2 *Kommunersättningar vid flyktingmottagande* till anslaget 1:1 *Kommunal-ekonomisk utjämning* under utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner.

Regeringen föreslår att 5 927 039 000 kronor anvisas under anslaget 1:2 *Kommunersättningar vid flyktingmottagande* för 2013. För 2014, 2015 och 2016 beräknas anslaget till 7 467 049 000 kronor, 7 874 503 000 kronor respektive 8 081 967 000 kronor.

Tabell 3.16 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 1:2 Kommunersättningar vid flyktingmottagande

	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012¹	4 755 417	4 755 417	4 755 417	4 755 417
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	-43 500	232 000	164 500	138 000
Övriga makro-ekonomiska förutsättningar	-282 851	-193 623	-40 118	-143 655
Volym	540 973	1 653 255	826 859	2 421 205
Överföring till/från andra anslag	922 000	985 000	862 000	876 000
Övrigt	35 000	35 000	1 305 845	35 000
Förslag/beräknat anslag	5 927 039	7 467 049	7 874 503	8 081 967

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

3.6.3 1:3 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare

Tabell 3.17 Anslagsutveckling

		Tusental kronor	
2011	Utfall	262 804	Anslags-sparande 258 732
2012	Anslag	997 000 ¹	Utgifts-prognos 922 000
2013	Förslag	1 916 000	
2014	Beräknat	2 652 000	
2015	Beräknat	2 757 000	
2016	Beräknat	2 624 000	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Anslaget används för utbetalning av ersättning enligt förordningen (2010:407) om ersättning till vissa nyanlända invandrare.

Regeringens överväganden

Utfallet under 2012 beräknas bli mindre jämfört med anvisat anslag. Skälet till detta är ett lägre inflöde av nyanlända till Arbetsförmedlingen hittills under året än förväntat. Även för tilläggsersättningarna etableringstillägg och bostadsersättning beräknas ett lägre utfall än tidigare. För kommande år väntas däremot en kraftig ökning av antalet personer i etableringsreformen. (se avsnitt 3.5 Politikens inriktning) och därmed ett ökat behov av medel på anslaget. Det ökade medelsbehovet täcks till viss del genom överföring på 336 miljoner kronor 2013, 371 miljoner kronor 2014, 469 miljoner kronor 2015 och 478 miljoner kronor 2016 från anslaget 1:9 *Ramöverenskommelse om migrationspolitik* under utgiftsområde 8 Migration som minskas med motsvarande belopp.

Ändringarna av målgruppen i etableringslagen beräknas öka utgifterna med 83 miljoner kronor 2013, 111 miljoner kronor 2014, 75 miljoner kronor 2015 och 41 miljoner kronor 2016.

Regeringen bedömer att det inte föreligger behov av ett särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden för anslaget.

Regeringen föreslår att 1 916 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:3 *Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare* för 2013. För 2014, 2015 och 2016 beräknas anslaget till 2 652 000 000 kronor, 2 757 000 000 kronor respektive 2 624 000 000 kronor.

Tabell 3.18 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 1:3 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare

	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012¹	997 000	997 000	997 000	997 000
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	83 000	111 000	75 000	41 000
Volymer	500 000	1 173 000	1 216 000	1 108 000
Överföring till/från andra anslag	336 000	371 000	469 000	478 000
Förslag/beräknat anslag	1 916 000	2 652 000	2 757 000	2 624 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

3.6.4 1:4 Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare

Tabell 3.19 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2011	Utfall	120 544	Anslags-sparande	354 156
2012	Anslag	900 000 ¹	Utgifts-prognos	678 000
2013	Förslag	1 783 000		
2014	Beräknat	2 450 000		
2015	Beräknat	2 602 000		
2016	Beräknat	2 494 000		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Anslaget används för utbetalning av ersättning till etableringslotsar och för Arbetsförmedlingens kostnader för program och övriga insatser för vissa nyanlända invandrare.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2013 för anslaget 1:4 *Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare* ingå ekonomiska åtaganden, som inklusive tidigare gjorda åtaganden, medför behov av framtida anslag på högst 1 400 000 000 kronor 2014–2016.

Skälen för regeringens förslag: Verksamheten med etableringslotsar omfattar fleråriga åtaganden för etableringslotsarna och medför utgifter för kommande budgetår. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2013 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 400 000 000 kronor 2014–2016.

Regeringens överväganden

Ökningen av antalet kommunmottagna till följd av ändringen i rättspraxis och asylsökande från främst Syrien, innebär att prognosen för 2013 och kommande år revideras upp kraftigt i förhållande till vad som beräknades i budgetpropositionen för 2013. Det ökade medelsbehovet täcks till viss del genom överföring på 60 miljoner 2013, 163 miljoner

2014, 216 miljoner 2015 och 191 miljoner 2016 från anslaget 1:9 *Ramöverenskommelse om migrationspolitik* under utgiftsområde 8 Migration som minskas med motsvarande belopp.

Ändringarna av målgruppen i etableringslagen beräknas öka utgifterna med 81 miljoner kronor 2013, 101 miljoner kronor 2014, 73 miljoner kronor 2015 och 43 miljoner kronor 2016.

Införandet av basåret och möjligheten till arbetsträning beräknas öka utgifterna med 190 miljoner kronor 2013 och 230 miljoner kronor per år under 2014–2016.

Regeringen föreslår att 1 783 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:4 *Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare* för 2013. För 2014, 2015 och 2016 beräknas anslaget till 2 450 000 000 kronor, 2 602 000 000 kronor respektive 2 494 000 000 kronor.

Tabell 3.20 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 1:4 Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare

Tusental kronor

	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012¹	900 000	900 000	900 000	900 000
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	379 000	439 000	411 000	381 000
Övriga makro-ekonomiska förutsättningar				
Volymer	444 000	948 000	1 075 000	1 022 000
Överföring till/från andra anslag	60 000	163 000	216 000	191 000
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	1 783 000	2 450 000	2 602 000	2 494 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Tabell 3.21 Beställningsbemyndigande

Tusental kronor

	Utfall 2011	Prognos 2012	Förslag 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016
Ingående åtaganden	582	219 595	750 000			
Nya åtaganden	219 595	640 405	1 154 000			
Infriade åtaganden	-582	-110 000	-504 000	-1 000 000	-350 000	-50 000
Utestående åtaganden	219 595	750 000	1 400 000			
Erhållet/föreslaget bemyndigande		750 000	1 400 000			

3.6.5 1:5 Hemutrustningslån

Tabell 3.22 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2011	Utfall	-9 132	Anslags- sparande	28 516
2012	Anslag	1 208 519 ¹	Utgifts- prognos	1 103 710
2013	Förslag	216 582		
2014	Beräknat	190 370		
2015	Beräknat	182 896		
2016	Beräknat	187 941		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Anslaget har använts för att täcka räntekostnader för upplåningen av medel för lån till hemutrustning. År 2012 har låneskulden betalats av och utlåningen är från och med 2012 anslagsfinansierad. Omfattningen av låneverksamheten bestäms främst av antalet kommunmottagna nyanlända och i vilken utsträckning de väljer att ta lån.

Regeringens överväganden

Ökningen av antalet kommunmottagna till följd av ändringen i rättspraxis och asylsökande från främst Syrien, innebär att prognosen för 2013 och kommande år revideras upp kraftigt i förhållande till vad som beräknades i budgetpropositionen för 2013. Det ökade medelsbehovet täcks till viss del genom överföring på 103 miljoner kronor 2013, 32 miljoner kronor 2014, 39 miljoner kronor 2015 och 43 miljoner kronor 2016 från anslaget 1:9 *Ramöverenskommelse om migrationspolitik* under utgiftsområde 8 Migration som minskas med motsvarande belopp.

Målgruppen för hemutrustningen motsvaras i huvudsak av målgruppen för etableringslagen. Förändringar i målgruppen får därför konsekvenser även för detta anslag. Ändringarna av målgruppen i etableringslagen beräknas öka utgifterna med 13 miljoner kronor 2013, 4 miljoner kronor 2014, 2 miljoner kronor 2015 och 3 miljoner kronor 2016.

Regeringen föreslår att 216 582 000 kronor anvisas under anslaget 1:5 *Hemutrustningslån* för 2013. För 2014, 2015 och 2016 beräknas anslaget till 190 370 000 kronor, 182 896 000 kronor respektive 187 941 000 kronor.

Tabell 3.23 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 1:5 Hemutrustningslån

Tusental kronor

	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012 ¹	1 208 519	1 208 519	1 208 519	1 208 519
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	-1 108 000	-1 114 000	-1 115 000	-1 114 000
Överföring till/från andra anslag	103 000	32 000	39 000	43 000
Övrigt	13 063	63 851	50 377	50 422
Förslag/ beräknat anslag	216 582	190 370	182 896	187 941

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

3.6.6 1:6 Från EU-budgeten finansierade insatser för integration av tredjelandsmedborgare

Tabell 3.24 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2011	Utfall	16 365	Anslags- sparande	30 635
2012	Anslag	25 100 ¹	Utgifts- prognos	27 388
2013	Förslag	26 200		
2014	Beräknat	29 500		
2015	Beräknat	17 600		
2016	Beräknat	0		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Anslaget används för utbetalningar till projekt som beviljas medel inom ramen för Europeiska fonden för integration av tredjelandsmedborgare inom EU:s ramprogram för solidaritet och hantering av migrationsströmmar (Integrationsfonden). Projekten ska syfta till att förbättra systemen för mottagning och integration av tredjelandsmedborgare i Sverige. Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige (Svenska ESF-rådet) är ansvarig myndighet för fonden.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2013 för anslaget 1:6 *Från EU-budgeten finansierade insatser för integration av tredjelandsmedborgare* ingå ekonomiska åtaganden som, inklusive tidigare gjorda åtaganden, medför behov av framtida anslag på högst 62 000 000 kronor 2014 och 2015.

Skälen för regeringens förslag: Verksamheten inom EU:s integrationsfond omfattar fleråriga projekt som medför utgifter kommande budgetår. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2013 ingå ekonomiska åtaganden som, inklusive tidigare gjorda åtaganden, medför behov av framtida anslag på högst 62 000 000 kronor 2014 och 2015.

Regeringens överväganden

Anslagsbehovet motsvarar vad som faktiskt beräknas utbetalas under respektive år. Inbetalningar från Europeiska kommissionen motsvarar

EU:s finansiering av projekten och redovisas under inkomsttitel 6911 Övriga bidrag från EU.

Regeringen föreslår att 26 200 000 kronor anvisas under anslaget 1:6 *Från EU-budgeten finansierade insatser för integration av tredjelandsmedborgare* för 2013. För 2014, 2015 och 2016 beräknas anslaget till 29 500 000 kronor, 17 600 000 kronor respektive 0 kronor.

Tabell 3.25 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 1:6 Från EU-budgeten finansierade insatser för integration av tredjelandsmedborgare

Tusental kronor				
	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012¹	20 000	20 000	20 000	20 000
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	9 200	12 500	600	-17 000
Förslag/beräknat anslag	26 200	29 500	17 600	0

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Tabell 3.26 Beställningsbemyndigande

Tusental kronor

	Utfall 2011	Prognos 2012	Förslag 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016–
Ingående åtaganden	23 339	42 269	47 185			
Nya åtaganden	32 923	38 700	40 300			
Infriade åtaganden	-13 993	-33 784	-29 971	-32 419	-25 095	
Utestående åtaganden	42 269	47 185	57 514			
Erhållet/förslaget bemyndigande	47 500	62 000	62 000			

4 Diskriminering

4.1 Omfattning

Området omfattar åtgärder för att förebygga diskriminering på grund av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder. I området ingår myndigheterna Diskrimineringsombudsmannen (DO) och Nämnden mot diskriminering.

Vidare ingår insatser mot diskriminering, främlingsfientlighet, homofobi och liknande former av intolerans. Utöver insatser mot diskriminering redovisas generella insatser som rör kön, etnisk tillhörighet eller funktionshinder även under avsnitten Integration och Jämställdhet inom detta utgiftsområde samt under avsnittet Funktionshinderspolitik i utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg.

4.2 Utgiftsutveckling

År 2013 beräknas utgifterna inom området öka med 2 miljoner kronor jämfört med anvisade medel i statens budget för 2012. Från och med 2013 tillförs anslag 2:2 *Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.* 12 miljoner kronor årligen för att finansiera verksamheter som förebygger och motverkar diskriminering, t.ex. antidiskrimineringsbyråer. Vidare avslutas 2014 satsningen, som påbörjades 2012, om 1,5 miljoner kronor årligen för att finansiera kunskapshöjande insatser för barn och ungdomar.

Tabell 4.1 Utgiftsutveckling inom område Diskriminering

Miljoner kronor

	Utfall 2011	Budget 2012 ¹	Prognos 2012	Förslag 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016
<i>Område Diskriminering</i>							
2:1 Diskrimineringsombudsmannen	91	94	92	95	97	99	101
2:2 Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.	27	28	28	30	30	29	29
Summa Diskriminering	118	123	120	125	127	128	130

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

4.3 Mål

Målet för regeringens politik mot diskriminering är (prop. 2008/09:1, bet. 2008/09:AU1, rskr. 2008/09:115):

- Ett samhälle fritt från diskriminering.

Regeringens politik mot diskriminering är inriktad på att:

- minska diskrimineringen och främja lika rättigheter i samhället oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder,
- det ska finnas god kunskap om förekomst och omfattning av diskriminering i samhället och att det ska finnas kunskaper om mekanismer bakom diskriminering,
- arbetsgivare ska ha kunskap om diskrimineringslagstiftningen och ska arbeta för att förebygga diskriminering, och
- skapa förutsättningar för arbetet mot främlingsfientlighet och liknande former av intolerans.

4.4 Resultatredovisning

Resultaten inom diskrimineringsområdet redovisas utifrån de fyra ovanstående inriktningar som regeringens arbete mot diskriminering utgår från. Diskrimineringsombudsmannens (DO) resultatredovisning görs separat.

4.4.1 Resultat av insatser inom området

Minska diskrimineringen och främja lika rättigheter och möjligheter

Lagstiftningsarbete

En effektiv och heltäckande lagstiftning är en nödvändig förutsättning för att vi i Sverige ska kunna uppnå målet om ett samhälle fritt från diskriminering. Regeringen har genom diskrimineringslagen (2008:567), som omfattar fler diskrimineringsgrunder och fler samhällsområden än tidigare lagar mot diskriminering, och inrättandet av DO skapat förutsättningar för att diskrimineringen i samhället ska bekämpas mer effektivt. Det pågår ett fortsatt arbete för att dels säkerställa samma skydd oavsett diskrimi-

neringsgrund, dels tillse att lagstiftningen är så effektiv och heltäckande som möjligt.

Den 21 december 2012 träder en lagändring i kraft som innebär att det generella undantaget i diskrimineringslagen (2008:567) från förbudet mot diskriminering som har samband med kön vid tillhandahållande av försäkringstjänster tas bort (prop. 2011/12:122, bet. 2011/12:AU11, rskr. 2011/12:267). Lagändringen innebär ett särskilt förbud mot att ha olika försäkringspremier och ersättningar för kvinnor och män, om skillnaderna grundas på beräkningar där kön använts som en faktor.

Den 13 juni 2012 beslutade regeringen om propositionen Ett utvidgat skydd mot åldersdiskriminering (prop. 2011/12:159). Propositionen innehåller förslag till ändringar i diskrimineringslagen som innebär att skyddet mot diskriminering på grund av ålder utvidgas till att omfatta fler samhällsområden.

Ett förslag om bristande tillgänglighet för personer med funktionshinder som en form av diskriminering har remitterats och frågan bereds inom Regeringskansliet.

I juli 2012 fattade regeringen beslut att tillsätta en utredning (dir. 2012:80) som ska föreslå hur krav på aktiva åtgärder i diskrimineringslagen (2008:567) ska utformas och göras tydliga för att bli ett effektivare medel i arbetet med att förebygga diskriminering och uppnå lika rättigheter och möjligheter.

Andra insatser för att minska diskrimineringen och främja lika rättigheter och möjligheter

Med stöd av förordningen (2002:989) om statligt stöd för verksamhet som förebygger och motverkar diskriminering, fördelade Ungdomsstyrelsen drygt 10 miljoner kronor till 15 lokala verksamheter mot diskriminering (s.k. antidiskrimineringsbyråer) under 2011. DO har samverkat med antidiskrimineringsbyråer i olika sammanhang. Under året har tio individanmälningar kommit in till DO via antidiskrimineringsbyråer. Antidiskrimineringsbyråer har även drivit ett fåtal fall om diskriminering till domstol.

Ett antal statliga myndigheter har sedan ett par år tillbaka arbetat med antidiskrimineringsstrategier som tar sikte på att motverka diskriminering, både internt och externt i sin verksamhet. Exempelvis har länsstyrelserna utarbetat en handlingsplan för lika rättigheter och möjligheter för 2010–2012.

Regeringen gav i juni 2011 Statens skolverk (Skolverket) i uppdrag att genomföra en förnyad satsning mot diskriminering och annan kränkande behandling i skolan, förskolan och fritidshemmet. Inom ramen för detta uppdrag ska Skolverket sammanställa och sprida goda exempel kring det

förebyggande arbetet samt arbetet med rutiner för rapportering och uppföljning av ärenden rörande diskriminering och annan kränkande behandling. För uppdraget disponerar myndigheten 10 miljoner kronor per år mellan 2011–2014. Uppdraget ska slutredovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 20 januari 2015.

Inom Europeiska unionen (EU) genomförs insatser som syftar till att minska diskrimineringen och främja lika rättigheter. Europeiska kommissionen presenterade 2008 ett förslag om nytt EU-direktiv om genomförande av principen om likabehandling av personer oavsett religion eller övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning. Grunderna kön, ras eller etniskt ursprung har i nu gällande EU-lagstiftning ett mer långtgående skydd. Syftet är att säkerställa samma nivå av skydd mot diskriminering oavsett diskrimineringsgrund. Behandling av förslaget pågår inom EU.

Europeiska kommissionen presenterade hösten 2011 ett förslag till nytt finansieringsprogram med syfte att bidra till att individers rättigheter främjas och skyddas i enlighet med fördraget och EU:s stadga för grundläggande rättigheter. Förslaget innebär en sammanslagning av de tre nuvarande programmen Grundläggande rättigheter och medborgarskap, Daphne III och sektionerna icke-diskriminering och jämställdhet inom Progress. Rådet för rättsliga och inrikes frågor godkände förslaget till partiell allmän riktlinje i juni 2012.

I maj 2011 lämnade Sverige skriftlig uppdaterad information till Europarådets kommission mot rasism och intolerans (ECRI). ECRI genomförde i september 2011 ett övervakningsbesök i Sverige för att analysera situationen inom detta område och ge rekommendationer. ECRI:s fjärde rapport om Sverige publicerades i september 2012.

Sverige har i juni 2012 även överlämnat en rapport till FN:s kommitté för avskaffande av rasdiskriminering. I rapporten redogörs för vilka åtgärder Sverige har vidtagit i enlighet med den internationella konventionen om avskaffande av alla former av rasdiskriminering.

God kunskap om diskriminering ska finnas i samhället

Att det ska finnas god kunskap om diskrimineringslagen och om förekomsten av diskriminering i samhället är centralt i det förebyggande arbetet mot diskriminering. Såväl aktuell forskning, som DO:s rapportering ger stöd för att diskriminering förekommer inom olika samhällsområden. Kunskapen

om förekomsten av diskriminering och former av diskriminering har ökat. DO genomför, enligt uppdrag från regeringen, en förstudie om metoder som skulle kunna användas för att samla in uppgifter om levnadsförhållanden bland befolkningen. Uppgifterna ska bl.a. avse information som möjliggör en särredovisning avseende de diskrimineringsgrunder i diskrimineringslagen som i dag inte redovisas i den officiella statistiken, utan att registrera etnicitet. Uppdraget ska redovisats till Regeringskansliet (Arbetsmarknadsdepartementet) senast den 1 november 2012. DO:s insatser för att förbättra kunskapen om diskriminering i samhället redovisas i avsnitt 4.4.2.

Förebygga diskriminering i arbetslivet

DO har till uppgift att inom sitt verksamhetsområde bl.a. informera, utbilda, överlägga och ha andra kontakter med myndigheter och företag. DO har därför vidtagit åtgärder för att öka kunskapen om diskrimineringslagens bestämmelser om aktiva åtgärder i arbetslivet. Åtgärderna redovisas närmare nedan i avsnitt 4.4.2.

En förstudie, beställd av Regeringskansliet, om domar i diskrimineringsmål 1999–2009 hos Arbetsdomstolen och de allmänna domstolarna (A2011/188/DISK), visar på mycket påtagliga skillnader mellan diskrimineringsmål som förts i Arbetsdomstolen respektive de allmänna domstolarna. Enligt resultaten i förstudien gäller det främst möjligheten att vinna bifall med en sådan talan, men också hur den s.k. bevisbörderegeln redovisas och tillämpas av domstolarna. Även om förstudien avser domar under en tioårsperiod, är materialet begränsat och det går enligt rapporten inte att dra alltför långtgående slutsatser enbart till följd av de resultat som framkommit.

Med den nya diskrimineringslagen infördes en ny sanktion, s.k. diskrimineringsersättning.

Regeringen anförde i propositionen Ett starkare skydd mot diskriminering (prop. 2007/08:95) att överträdelser av diskrimineringslagen ska ses som en allvarlig kränkning. Sanktionen ska vara kännbar och avskräckande. Även om det fortfarande är förhållandevis få avgöranden och fler behövs för att dra några säkra slutsatser om effekterna av den nya ersättningen kan det, enligt DO, ändå konstateras att det inte har skett någon nämnvärd höjning av ersättningsnivåerna. Det är enligt DO:s uppfattning tveksamt om lagstiftarens intentioner med införandet av den nya sanktionen har fått genomslag.

Statskontoret överlämnade på regeringens uppdrag rapporten *Aktiva åtgärder mot diskriminering – effekter och kostnader* (2011:4) i mars 2011. Av rapporten framgår att många arbetsgivare och utbildningsanordnare arbetar aktivt för lika rättigheter och möjligheter, men det är få som kopplar samman detta arbete med diskrimineringslagens krav på aktiva åtgärder. Mer än hälften av arbetsgivarna anser inte heller att de aktiva åtgärderna har någon betydelse för lika rättigheter och möjligheter. De arbetsgivare som anser att åtgärder har betydelse anser att kraven på lönekartläggning är mest verkningsfulla mot diskriminering.

Skapa förutsättningar för arbetet mot rasism och liknande former av intolerans

Insatser mot rasism och liknande former av intolerans

Regeringen anser att det är angeläget att ta ett samlat grepp om arbetet mot främlingsfientlighet och liknande former av intolerans. Regeringen har därför tillsatt en särskild utredare i syfte att få en samlad bild av den kunskap som finns om främlingsfientlighet och liknande former av intolerans och identifiera brister som bör åtgärdas i det fortsatta arbetet. Uppdraget ska redovisas under hösten 2012.

Forum för levande historia har i uppdrag att – med utgångspunkt i förintelsen – arbeta med frågor som rör tolerans, demokrati och mänskliga rättigheter. På uppdrag av regeringen har Forum för levande historia genomfört en kartläggning av antisemitism och islamofobi. Av rapporten *Antisemitism och Islamofobi* framgår bl.a. att Internet och sociala medier är de stora källorna till spridning av antisemitism och islamofobi.

I november 2011 tog Regeringskansliet beslut om ett särskilt bidrag till Diskrimineringsbyrån Uppsala för insatser mot främlingsfientlighet och liknande former av intolerans. Syftet med bidraget är att förebygga och motverka främlingsfientlighet som bl.a. framförs via internet. En slutrapport av uppdraget lämnades i juni 2012.

En ny webbplats på regeringen.se har lanserats där några av de vanligaste nätmyterna om invandrare och minoriteter bemöts med fakta.

Ungdomsstyrelsen har under året fördelat 1,8 miljoner kronor i stöd till Exit Fryshuset för insatser mot rasism och liknande former av intolerans som avser avhoppbar verksamhet.

Kunskaperna och medvetenheten om främlingsfientlighet och liknande former av intolerans kan förstärkas och fördjupas genom olika åtgärder. Skolan

utgör en nyckelinstitution i det långsiktiga främjandet av tolerans och öppenhet. Det kan därför behövas särskilda riktade åtgärder mot skolan. En treårig satsning för kunskapshöjande insatser för barn och ungdomar om främlingsfientlighet och liknande former av intolerans genomförs därför under perioden 2012–2014.

Regeringen har också avsatt särskilda medel för att öka säkerheten och minska utsattheten för den judiska minoriteten.

Under 2011 fördelade Ungdomsstyrelsen drygt 8,6 miljoner kronor enligt förordningen (2008:62) om statsbidrag till verksamheter mot rasism och liknande former av intolerans. Av 90 ansökningar beviljades 22 statsbidrag. Bidrag beviljades till riks- och lokalorganisationer spridda över landet. Stödet fördelades mellan förordningens samtliga insatsområden: rasism, afrofobi, islamofobi, antiziganism, antisemitism, homofobi eller en kombination av dessa. Enligt Ungdomsstyrelsen har projektstödet mobiliserat olika organisationer för att öka medvetenheten och kunskapen om rasism och liknande former av intolerans i samhället samt finna former för att motverka sådana yttringar.

Insatser för att stärka homo- och bisexuellas samt transpersoners rättigheter

Homosexuella, bisexuella och transpersoner (hbt-personer) drabbas fortfarande av diskriminering och andra kränkningar i det svenska samhället. Detta är oacceptabelt och arbetet för lika rättigheter och möjligheter för hbt-personer är en viktig fråga för regeringen. Flera åtgärder har redan vidtagits för att stärka lika rättigheter och möjligheter, oavsett sexuell läggning och könsöverskridande identitet eller uttryck. Bland annat har homo- och bisexuella samt transpersoners rättigheter och möjligheter uppmärksammas i uppdrag till olika myndigheter, t.ex. Skolverket och Ungdomsstyrelsen. I slutet av november 2011 anordnades ett möte där organisationer som arbetar för hbt-personers rättigheter fick tillfälle att lyfta fram problem som de uppmärksammat, men även framföra synpunkter på vilka åtgärder som borde vidtas. Frågan om hur arbetet för hbt-personers rättigheter och möjligheter kan intensifieras bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Under 2011 fördelade Ungdomsstyrelsen drygt 6,3 miljoner kronor enligt förordningen (2008:349) om statsbidrag till organisationer för homosexuella, bisexuella, transsexuella eller personer med könsöverskridande identitet eller uttryck. Antalet bidragssökande organisationer var åtta. Av dessa beviljades fem organisationer stöd enligt förordningen. Bidraget

har medverkat till att fler organisationer för homo- och bisexuella samt transpersoner fått möjlighet att etablera sig som riksorganisationer, vilket skapar förutsättningar för att fler hbt-personer runt om i landet kan samlas och få ett starkare inflytande i frågor som berör dem.

4.4.2 Resultat av insatser hos DO

Statskontoret har på uppdrag av regeringen genomfört en myndighetsanalys av Diskrimineringsombudsmannen (DO). I oktober 2011 överlämnades rapporten Myndighetsanalys av Diskrimineringsombudsmannen (2011:26). Statskontorets övergripande bedömning är att DO vidtagit relevanta åtgärder för att säkerställa en mer rättssäker och effektiv verksamhet. Ärendehantering har förbättrats påtagligt. Enligt Statskontoret finns dock ett behov av att DO fortsätter att utveckla ärendehantering, definierar och kommunicerar uppdraget, förstärker den interna styrningen samt säkerställer resurser för det samlade uppdraget.

Anmälningar om diskriminering

DO har fortsatt att satsa resurser på att systematiskt kvalitetssäkra handläggningen av anmälningar i syfte att minska ärendebalanserna och förkorta handläggningstiderna. Den utgående balansen minskade med 63 procent jämfört med 2010 och med 76 procent jämfört med 2009.

Under 2011 kom det in 1 957 anmälningar, vilket är en minskning med 25 procent jämfört med 2010. 47 procent av anmälarna var kvinnor och 50 procent var män. För 3 procent saknades uppgift om kön. Förhållandet mellan könen var ungefär detsamma under 2010. Det minskade antalet anmälningar beror enligt DO till stor del på att det 2010 inkom ett stort antal anmälningar om bristande tillgänglighet. Etnisk tillhörighet är generellt sett den vanligaste diskrimineringsgrunden inom samtliga samhällsområden. Därefter kommer funktionshinder, utom inom samhällsområdet arbetsliv där kön är den näst vanligaste diskrimineringsgrunden.

Myndigheten har under 2011 väckt talan i domstol i åtta fall. I slutet av 2011 hade DO tjugoen pågående processer i domstol, en i Arbetsdomstolen och tjugoen i olika instanser i allmän domstol. En domstolsprocess kan omfatta flera anmälningsärenden.

Tretton domar har meddelats under 2011 i ärenden som DO drivit i domstol, sju i Arbetsdomstolen och sex i allmän domstol. Fyra av domarna från allmän domstol har vunnit laga kraft. Därutöver har sex

tidigare meddelade domar vunnit laga kraft under året. DO har fått rätt i fyra mål av sju i Arbetsdomstolen och fem (av de tio som vunnit laga kraft) i allmän domstol. DO har alltså haft framgång i nio mål av sjutton, dvs. i ungefär hälften av målen under 2011.

Under 2011 har DO träffat fyrtionio förlikningar, varav tjugofyra på arbetslivsområdet, fem på utbildningsområdet och tjugoen inom övriga samhällsområden.

Aktiva åtgärder

DO har under 2011 i större utsträckning än tidigare år granskat arbetsgivares och utbildningsanordnares aktiva åtgärder. Syftet har varit att få huvudmännen att ta ett ökat ansvar för att säkerställa principen om ickediskriminering. Som ett led i arbetet med fokusområdet "Rätten till hälso- och sjukvård på lika villkor" granskade DO 14 universitet och högskolor som anordnar läkar- och sjuksköterskeutbildningar och 10 landsting under 2011. Därutöver har DO granskat 13 andra arbetsgivares och utbildningsanordnares arbete med aktiva åtgärder. Totalt har 31 granskningar avslutats under 2011.

Information, utbildning och rådgivning

Under 2011 har 20 procent färre samtal besvarats i telefonrådgivningen jämfört med 2010. Av de inkomna samtalen rörde 47 procent kvinnors situation, 35 procent mäns situation och 18 procent frågor där kön inte framgick. I den skriftliga rådgivningen har 18 procent färre frågor besvarats jämfört med 2010. När det gäller den skriftliga rådgivningen är könsskillnaden liten, 2 procentenheter fler män än kvinnor.

Att antalet personer som vänder sig till DO:s rådgivning har minskat kan enligt DO ha samband med att antalet besökare på webbplatsen har ökat.

DO har fortsatt att utveckla myndighetens medverkans- och utbildningsinsatser för att uppnå största möjliga effekt. Det har bl.a. inneburit att myndigheten fokuserat på att själva arrangera utbildningar i större utsträckning och ett långsiktigt arbete med riktlinjer för en prioritering av medverkansförfrågningar.

4.4.3 Analys och slutsatser

En viktig faktor i utformningen av diskrimineringslagen, som trädde i kraft den 1 januari 2009, var att stärka skyddet mot diskriminering. Det finns dock tecken på att den nya lagstiftningen mot diskriminering i vissa delar inte har fått fullt genomslag. Det gäller t.ex. tillämpningen av diskrimineringslagens bestämmelser om diskrimineringsersättning och den

s.k. bevisbörderegeln. Arbetet med att se till att lagstiftningen är så effektiv och heltäckande som möjligt fortsätter, exempelvis genom arbetet med ett utvidgat skydd mot diskriminering på grund av ålder (prop. 2011/12:159).

DO har, i enlighet med Statskontorets rekommendation, fortsatt att utveckla delar av verksamheten, t.ex. ärendehantering. DO har under 2011 minskat ärendebalanserna som en följd av vidtagna åtgärder för att förbättra ärendehantering, men även som en följd av minskat antal anmälningar.

Det finns ett stort intresse från organisationer inom det civila samhället att arbeta mot diskriminering, främlingsfientlighet och andra former av intolerans. Antalet ansökningar om bidrag för sådant arbete har ökat hos Ungdomsstyrelsen från 114 till 129 mellan 2010 och 2011. Antalet beviljade ansökningar uppgick 2010 till 34 och 2011 till 44. Detta är en positiv utveckling. När det gäller organisationer inom det civila samhället inom diskrimineringsområdet, bör de organisationer som arbetar med att förebygga och motverka diskriminering, t.ex. antidiskrimineringsbyråer, särskilt lyftas fram. De fyller en viktig funktion, bl.a. genom sitt arbete med råd och stöd om diskrimineringslagstiftningen på lokal nivå, vilket bekräftas av både DO och tidigare utvärderingar.

Arbetet mot främlingsfientlighet, homofobi och andra former av intolerans har intensifierats, liksom arbetet för att stärka homo- och bisexuellas samt transpersoners rättigheter. Regeringen har vidtagit flera åtgärder inom dessa områden, men mer arbete kan komma att behövas.

Även på internationell nivå har Sverige fortsatt att driva på utvecklingen i frågor som rör diskriminering, rasism, homofobi och liknande frågor om intolerans.

4.5 Politikens inriktning

Insatser mot diskriminering

Att skyddas mot diskriminering är en mänsklig rättighet. Förbud mot diskriminering finns inskrivet i ett stort antal konventioner om mänskliga rättigheter.

Regeringen har under senare år stärkt skyddet mot diskriminering. Arbetet fortsätter med att säkerställa samma skydd oavsett diskrimineringsgrund, att skapa en lagstiftning som är så effektiv och heltäckande som möjligt samt att lagstiftningen fullt ut ska få genomslag.

Det handlar t.ex. om ett utvidgat skydd mot diskriminering på grund av ålder. Åldersdiskrimineringen uppstår av fördomar, myter, attityder och

uppfattningar som finns om olika åldrar. För att jämna ut orättvisor och ändra attityder och fördomar, behöver politiska åtgärder vidtas, t.ex. i form av stärkt skydd i diskrimineringslagstiftningen. I propositionen Ett utvidgat skydd mot åldersdiskriminering (prop. 2011:12/159) föreslår regeringen ändringar i diskrimineringslagen som innebär att skyddet mot diskriminering på grund av ålder utvidgas till att omfatta fler samhällsområden. Lagändringarna förelås träda i kraft i januari 2013.

Det finns även andra frågor som behöver övervägas i det fortsatta arbetet, såsom hur krav på aktiva åtgärder kan utformas och göras tydliga. Regeringen beslutade i juli 2012 att ge en särskild utredare i uppdrag att undersöka hur krav på aktiva åtgärder ska utformas och göras tydliga för att bli ett effektivare medel i arbetet med att förebygga diskriminering och uppnå lika rättigheter och möjligheter (dir. 2012:80).

Det finns också indikationer på att lagstiftningen i vissa delar inte fått fullt genomslag. Det gäller t.ex. tillämpningen av diskrimineringslagens bestämmelser om diskrimineringsersättning och den s.k. bevisbörderegeln. En översyn kan därför behövas.

Därutöver har riksdagen i ett tillkännagivande hemställt att regeringen skyndsamt ska återkomma med ett lagförslag om bristande tillgänglighet för personer med funktionshinder som en form av diskriminering. Enligt utskottets mening måste det säkerställas att reformen både står i samklang med god hushållning i offentlig sektor och beaktar förutsättningarna för näringslivets utveckling. Regeringen avser att återkomma till riksdagen i denna fråga.

Inom ramen för EU-arbetet fortsätter Sverige att verka för antagandet av ett EU-direktiv som säkerställer samma nivå av skydd mot diskriminering av de diskrimineringsgrunder som omfattas av direktivet, dvs. religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning.

Det formella skyddet mot diskriminering har stärkts och arbete pågår för att i vissa avseenden ytterligare stärka skyddet. Formella rättigheter leder dock inte automatiskt till lika rättigheter i praktiken. För detta krävs åtgärder genom olika insatser och inom olika delar av samhället. Myndigheter, det civila samhället och arbetsmarknadens parter bidrar på olika sätt i detta arbete.

DO:s verksamhet är central i strävan efter ett samhälle som är fritt från diskriminering. Regeringen kommer fortsatt att följa att myndighetens verksamhet bedrivs rättssäkert och effektivt. Om diskrimineringslagstiftningen ska få genomslag i samhället i stort behövs dock lokala aktörer, t.ex. antidiskrimineringsbyråer, som kompletterar DO:s roll. Dessa aktörer

spelar en betydande roll i lokalsamhället när det gäller att uppmärksamma och synliggöra olika former av diskriminering och sprida kunskap om bl.a. gällande lagstiftning och DO:s verksamhet. Det är viktigt att organisationer som arbetar med att bekämpa diskriminering, t.ex. antidiskrimineringsbyråer, kan fortsätta sin verksamhet och att det skapas förutsättningar för kontinuitet i verksamheten. Regeringen kommer därför fr.o.m. 2013 att permanenta stödet till dessa organisationer.

Intresset från organisationer inom det civila samhället för att arbeta mot diskriminering, främlingsfientlighet och andra former av intolerans har ökat. Många bedriver sina verksamheter med hjälp av statligt stöd enligt olika förordningar. Som ett led i att säkerställa en hög kvalitet i de verksamheter som tar emot statliga stöd avser regeringen dels att initiera en översyn av villkoren för det statliga stödet, dels att följa upp och utvärdera stödets effektivitet. Regeringen avser därmed att förstärka den fortlöpande kvalitetskontrollen av de verksamheter som får stöd inom det civila samhället och som arbetar mot diskriminering, främlingsfientlighet, homofobi och andra former av intolerans och som erhåller statligt stöd.

Insatser mot främlingsfientlighet och liknande former av intolerans

Främlingsfientliga och andra uppfattningar och värderingar som står i strid med principen om alla människors lika värde, utgör ytterst en utmaning mot hela den värdegrund som bär upp en demokrati. Erfarenheterna visar att arbetet för tolerans, humanitet och öppenhet ständigt måste pågå.

Regeringen vidtar flera åtgärder för att motverka olika former av intolerans, bl.a. en treårig satsning för kunskapshöjande insatser för barn och ungdomar om främlingsfientlighet och liknande former av intolerans under perioden 2012–2014.

Skolan utgör en nyckelinstitution i det långsiktiga främjandet av tolerans och öppenhet. Undervisning och utbildningsinsatser intar en särställning när det gäller förebyggande arbete. Det kan därför behövas fler särskilt riktade åtgärder mot skolan.

Regeringen har även vidtagit åtgärder för att få fram den kunskap och det underlag som behövs för regeringens fortsatta ställningstaganden om behovet av ytterligare åtgärder på området. Regeringen har bl.a. tillsatt en särskild utredare med uppdrag att föreslå hur arbetet mot främlingsfientlighet och liknande former av intolerans kan effektiviseras (A 2011:02).

Regeringen kommer att överväga om detta arbete behöver ges en mer strukturerad form och hur detta i så fall kan ske.

Insatser för att stärka homo- och bisexuella samt transpersoners rättigheter

Homosexuella, bisexuella och transpersoner (hbt-personer) drabbas fortfarande av diskriminering och andra kränkningar i det svenska samhället. Detta är oacceptabelt och arbetet för lika rättigheter och möjligheter för hbt-personer är en viktig fråga för regeringen. Regeringen avser därför återkomma till riksdagen med en beskrivning av arbetet för att säkerställa lika rättigheter och möjligheter för homosexuella, bisexuella och personer med könsöverskridande identitet eller uttryck. Sveriges internationella åtaganden, inklusive Europarådets rekommendation om skydd mot diskriminering p.g.a. sexuell läggning eller könsidentitet (antagen den 31 mars 2010) och synpunkter inhämtade från hbt-organisationer är bl.a. utgångspunkter för arbetet.

Vidare är aktiva insatser från organisationer av olika slag oumbärliga i arbetet mot bl.a. homofobi. Det organisationsstöd som finns hjälper till att skapa bra förutsättningar så att de kan fortsätta att främja lika rättigheter och möjligheter för hbt-personer, bl.a. med att synliggöra hinder för hbt-personers rättigheter.

4.6 Budgetförslag

4.6.1 2:1 Diskrimineringsombudsmannen

Tabell 4.2 Anslagsutveckling 2:1 Diskrimineringsombudsmannen

Tusental kronor				
2011	Utfall	90 821	Anslags-sparande	4 381
2012	Anslag	94 455 ¹	Utgifts-prognos	92 036
2013	Förslag	94 963		
2014	Beräknat	96 871 ²		
2015	Beräknat	98 617 ³		
2016	Beräknat	100 735 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 94 829 tkr i 2013 års prisnivå.

³ Motsvarar 94 830 tkr i 2013 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 94 830 tkr i 2013 års prisnivå.

Anslaget används för Diskrimineringsombudsmannens förvaltningskostnader. Från anslaget finansieras även Nämnden mot diskriminering.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 94 963 000 kronor anvisas under anslaget 2:1 *Diskrimineringsombudsmannen* för 2013. För 2014, 2015 och 2016 beräknas anslaget till 96 871 000 kronor, 98 617 000 kronor respektive 100 735 000 kronor.

Tabell 4.3 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 2:1 Diskrimineringsombudsmannen

Tusental kronor

	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012¹	94 455	94 455	94 455	94 455
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	508	2 553	4 301	6 422
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt		-137	-139	-142
Förslag/beräknat anslag	94 963	96 871	98 617	100 735

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2012. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2014–2016 är preliminär.

4.6.2 2:2 Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.

Tabell 4.4 Anslagsutveckling 2:2 Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.

Tusental kronor

År	Utfall	Utgifter	Anslags-sparande
2011	26 868		50
2012	Anslag 28 318 ¹	Utgifts-prognos	27 601
2013	Förslag 30 368		
2014	Beräknat 30 419		
2015	Beräknat 28 919		
2016	Beräknat 28 919		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Anslaget används för insatser mot diskriminering, rasism, homofobi och liknande former av intolerans. Anslaget används också för stöd till organisationer för homosexuella, bisexuella, transsexuella eller personer med könsöverskridande identitet eller uttryck samt för stöd till verksamheter som förebygger och motverkar diskriminering. Anslaget får till viss del användas för administrativa kostnader under 2013.

Regeringen överväganden

Stödet till organisationer och stiftelser som arbetar med att förebygga och motverka diskriminering ökas med 12 miljoner kronor per år fr.o.m. 2013. Statsstöd har tidigare funnits för dessa verksamheter att söka, men stödet har inte varit en permanent post i statsbudgeten. Vidare har stödet under 2012 legat på en nivå på 10 miljoner kronor. Det innebär att anslaget ökas med 2 miljoner kronor 2013 jämfört med 2012.

Mot ovanstående bakgrund föreslår regeringen att 30 368 000 kronor anvisas under anslaget 2:2 *Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.* för 2013. För 2014, 2015 och 2016 beräknas anslaget till 30 419 000 kronor, 28 919 000 kronor respektive 28 919 000 kronor.

Tabell 4.5 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 2:2 Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.

Tusental kronor

	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012¹	28 318	28 318	28 318	28 318
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	2 000	2 000	500	500
Överföring till/från andra anslag	50	101	101	101
Förslag/beräknat anslag	30 368	30 419	28 919	28 919

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

5 Jämställdhet

5.1 Omfattning

Området omfattar åtgärder för ökad jämställdhet. Insatser som rör diskriminering på grund av kön redovisas under området Diskriminering inom detta utgiftsområde. Jämställdhetspolitiken är sektorsövergripande. Övriga insatser på jämställdhetsområdet redovisas därför inom berörda utgiftsområden.

5.2 Utgiftsutveckling

Under perioden 2012–2014 har regeringen bemyndigats av riksdagen att ingå ekonomiska åtagande i fråga om särskilda jämställdhetsåtgärder på högst 239 miljoner kronor per år.

Tabell 5.1 Utgiftsutveckling inom område Jämställdhet

Miljoner kronor

	Utfall 2011	Budget 2012 ¹	Prognos 2012	Förslag 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016
<i>Område Jämställdhet</i>							
3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder	208	239	245	239	239	34	34
Summa område Jämställdhet	208	239	245	239	239	34	34

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i denna proposition.

5.3 Mål

Målet för jämställdhetspolitiken är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv.

Målet beslutades av riksdagen hösten 2008 (prop. 2008/09:1, bet. 2008/09:AU1, rskr. 2008/09:115).

Regeringen arbetar utifrån följande delmål för jämställdhetspolitiken.

- En jämn fördelning av makt och inflytande. Kvinnor och män ska ha samma rätt och möjlighet att vara aktiva medborgare och att forma villkoren för beslutsfattandet.
- Ekonomisk jämställdhet. Kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor i fråga om utbildning och betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut.
- Jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet. Kvinnor och män ska ta samma ansvar för hemarbetet och ha möjligheter att ge och få omsorg på lika villkor.
- Mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Kvinnor och män, flickor och pojkar, ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet.

5.4 Resultatredovisning

5.4.1 Resultat

För att säkerställa ett effektivt resursutnyttjande krävs goda förutsättningar för planering och tillräckligt med tid för myndigheter att genomföra insatser i sina respektive verksamheter. Det visar erfarenheterna från regeringens jämställdhetssatsning 2007–2010. Flera insatser som initierats under 2012 innebär därför långsiktiga ekonomiska åtaganden under hela mandatperioden.

I september 2012 överlämnade regeringen skrivelsen Slutredovisning av regeringens särskilda jämställdhetssatsning 2007–2010 (skr. 2011/12:174) till riksdagen. I skrivelsen redovisas resultat och effekter av den särskilda jämställdhetssatsning som genomfördes 2007–2010. Jämställdhetssatsningen syftade till att driva på utvecklingen mot ett jämställt samhälle. Den innebar helt nya möjligheter att kraftsamla

kring områden i behov av utveckling – en strategisk ansats som inte har tidigare prövats inom jämställdhetspolitiken och som möjliggjordes med ett särskilt anslag. Regeringens bedömning är att satsningen har bidragit till att utveckla och förbättra förutsättningarna för ökad jämställdhet inom samtliga jämställdhetspolitiska målområden. Vidare har en grund lagts för att bättre kunna mäta och följa upp utvecklingen av jämställdhetens utveckling i samhället, vilket ger möjligheter till ett kunskapsbaserat arbetssätt i myndigheter, kommuner och organisationer. Jämställdhets-satsningen har även inneburit spridning av kunskaper, erfarenheter och resultat internationellt.

I syfte att förbättra uppföljningen av de jämställdhetspolitiska målen har Statistiska centralbyrån (SCB) på regeringens uppdrag utvecklat jämställdhetsstatistiken och indikatorer kopplade till de olika målen. Den del av uppdraget som avsåg indikatorer för jämställdhetspolitiken redovisades i december 2010 (U2011/40/JÄM). SCB:s förslag har därefter modifierats och utvecklats i dialog med Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet). Uppdraget i sin helhet slutrapporterades i januari 2012 (U2012/424/JÄM). Verksamheten är en del av SCB:s årliga statistikproduktion från och med 2012. Sammanlagt 88 indikatorer finns sedan februari 2012 tillgängliga på SCB:s hemsida. Ett uppföljningssystem för jämställdhetspolitiken med utgångspunkt i indikatorerna bereds inom Regeringskansliet och avses presenteras under hösten. Målet med ett uppföljningssystem är att det ska bidra till kontinuitet och struktur för jämställdhetspolitiken. Uppföljningen ska vara strategisk och förutsägbar med avseende på vilka aspekter som följs upp. Indikatorerna och den utvecklade jämställdhetsstatistiken ska bidra till bedömningen av måluppfyllelse när det gäller jämställdhetspolitiken över tid.

Nedan redovisas översiktligt vilka jämställdhetsinsatser som genomfördes under 2011. En mer detaljerad redovisning av resultat inom de olika verksamheterna görs inom respektive politikområde. I bilaga 1 till denna volym ges en särskild redovisning av könsfördelningen i statliga myndigheters styrelser vid utgången av 2011.

I förslag till statens budget för 2013, finansplan och skattefrågor, bilaga 4 (volym 1), redovisas utvecklingen av fördelningen av den ekonomiska jämställdheten mellan kvinnor och män.

Jämn fördelning av makt och inflytande

Jämställd styrelserepresentation

Regeringens åtgärder för att öka andelen kvinnor i de statligt ägda företagens styrelser har varit framgångsrika. I de helstatliga företagen är andelen kvinnor 49 procent och andelen män 51 procent. Om man inkluderar de företag där staten äger delar av företaget är andelen kvinnor 46 procent och andelen män 54 procent. I de helstatliga företagen är andelen styrelseordförande som är kvinnor oförändrad och uppgår till 39 procent. Av de verkställande direktörerna är 26 procent kvinnor, vilket är en ökning med en procentenhet i jämförelse med 2010.

Andelen kvinnor i statliga myndigheters styrelser och insynsråd uppgick 2011 till 49 procent och andelen män till 51 procent. Det innebär att målet med 50 procent kvinnor bland ledamöterna har så gott som uppnåtts. När det gäller ordförandena i dessa styrelser och insynsråd har andelen kvinnor ökat med fyra procentenheter och är nu 43 procent. Andelen ordförande som är män är 57 procent.

Engagemangsguider för ökad delaktighet

Ungdomsstyrelsen har på regeringens uppdrag (U2011/7064/JÄM) fördelat medel till stöd för engagemangsguider. Syftet med stödet är att genom uppsökande verksamhet stimulera ungdomar och kvinnor som bor i områden med lägre organisationsgrad till kontakter med det civila samhällets organisationer inom olika verksamhetsområden.

Ekonomisk jämställdhet

Jämställdhet på arbetsmarknaden

I februari 2011 fick Arbetsmiljöverket i uppdrag (A2011/881/ARM) att fördjupa den kunskaps- och informationssatsning för att främja jämställdhet och motverka våld och hot i arbetslivet som verket genomförde 2009 och 2010 (A2009/1174/ARM). Inom ramen för uppdraget har Arbetsmiljöverket bl.a. utarbetat en vägledning som ska användas i inspektionsverksamheten när det gäller hot och våld och jämställdhet i arbetslivet. I en rapport (AG2011/100349) som Arbetsmiljöverket lämnade till regeringen i mars 2012 konstateras att det mellan 2005 och 2009 gjordes 10 500 anmälningar om arbetsolyckor orsakade av hot och våld, varav två

tredjedelar kom från kvinnor. Jämfört med motsvarande studier tidigare period minskade antalet anmälningar om hot och våld totalt sett. Minskningen är lika för kvinnor och män, men varierar mellan branscher och regioner.

I mars 2012 redovisade Konjunkturinstitutet uppdraget (Fi 2011/2210) att utveckla den bilaga till budgetpropositionen som behandlar ekonomisk jämställdhet mellan kvinnor och män. Redovisningen, som presenterades på en konferens i maj 2012, innefattar förslag till förändringar och en forskningsöversikt.

Ungdomsstyrelsen har på regeringens uppdrag (U2011/4664/UC) genomfört insatser för att främja unga föräldrars möjligheter att slutföra sin utbildning. Myndigheten har bl.a. kartlagt i vilken utsträckning unga föräldrar (under 20 år) fullföljer sin skolgång. Kartläggningen visar att över hälften av unga föräldrar har högst en avslutad grundskoleutbildning, vilket påverkar deras möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden. Vidare har Ungdomsstyrelsen utvecklat och spridit stödmaterial riktat till kommuner och skolor.

Jämställdhet i skolan och högskolan

Med utgångspunkt i de erfarenheter som Delegationen för jämställdhet i skolan (U2008:08) redovisade i betänkande Flickor, pojkar, individer – om betydelsen av jämställdhet för kunskap och utveckling i skolan (SOU 2010:99) fick Statens skolverk i december 2011 i uppdrag att genomföra ytterligare insatser för jämställdhet inom skolväsendet (U2011/7067/S). Uppdraget ska genomföras under perioden 2012–2014.

I mars 2012 beslutade regeringen om nya rekryteringsmål för professorer vid universitet och högskolor. Lärosätena har getts ett mål för en minsta andel nyrekryterade professorer som ska vara kvinnor under perioden 2012–2015. Beräkningen av rekryteringsunderlaget bygger på antalet lektorer och forskarassistenter fördelat efter forskningsämne. Inget lärosäte har getts mål för perioden 2012–2015 som är lägre än mål eller utfall för perioden 2005–2008.

Högskoleverket fick i regleringsbrevet för 2012 i uppdrag att lämna förslag på hur rekryteringsmålen kan utvecklas och bli mer effektiva och ändamålsenliga. Uppdraget redovisades i maj 2012 och förslagen bereds nu inom Regeringskansliet.

Jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet

Statistiska centralbyrån (SCB) har på regeringens uppdrag genomfört en ny tidsanvändningsundersökning (IJ2008/2170/JÄM). Undersökningen, som senast genomfördes år 2000, ger kunskap om svenskt vardagsliv och om hur kvinnor och män fördelar sin tid på olika aktiviteter. Det är viktig kunskap för att utforma insatser som syftar till att nå målet om en jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet. I juli 2012 presenterades undersökningens resultat i rapporten Nu för tiden. Den övergripande trenden sedan 1990-talet är att kvinnor lägger allt mindre tid på hemarbete och mer tid på förvärvsarbete medan det omvända förhållandet gäller för män. Män förvärvsarbetar dock fortfarande ungefär 90 minuter mer än kvinnor en genomsnittlig vardag. Kvinnor arbetar fortfarande mer obetalt än män, men jämfört med början av 1990-talet har kvinnor i åldersgruppen 20–64 år minskat sitt obetalda arbete med i genomsnitt en timme per dygn. För sammanboende småbarnsmammor är minskningen ungefär 90 minuter. Det är främst kvinnors förändrade beteende som har bidragit till utjämningen.

Mäns våld mot kvinnor ska upphöra

Mäns våld mot kvinnor är enligt regeringen den mest akuta jämställdhetsfrågan. Insatser på området har därför högsta prioritet. Den ambitiösa satsning som gjordes under föregående mandatperiod fortlöper. De tre handlingsplanerna Handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer (skr. 2007/08:39), Handlingsplan mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål (skr. 2007/08:167) samt Handlingsplan för att förebygga att unga blir gifta mot sin vilja (skr. 2009/10:229) har utgjort ramar för arbetet. Nya åtgärder bygger vidare på handlingsplanerna. Utgångspunkten är att det utvecklingsarbete som genomförs på sikt ska integreras i myndigheternas ordinarie verksamhet.

För att säkerställa långsiktighet i arbetet har därför fleråriga uppdrag lämnats till olika myndigheter inom många områden. Särskild

tyngdpunkt har lagts på åtgärder för att förebygga och förhindra sexuellt våld och andra sexuella övergrepp. Regeringen har bidragit till att en nationell hjälptelefon öppnades i mars 2012 för personer som är i farozonen för att göra sig själva och andra illa genom att utöva sexuellt våld (U2011/2248/JÄM). Hjälptelefonen ingår i regeringens satsning att stärka det förebyggande arbetet genom att förhindra att sexualbrott begås.

Regeringen har också gett Brottsoffermyndigheten i uppdrag att vidareutveckla och genomföra ett utbildningsprogram för bättre bemötande av sexualbrottsoffer i samband med polis-anmälan, förundersökning och rättegång. Dessa och andra åtgärder presenterades i februari 2012 i informationsskriften Regeringens satsningar för att förebygga och bekämpa sexuellt våld och andra sexuella övergrepp.

I juni 2011 redovisade Socialstyrelsen resultat av en utvärdering av socialtjänstens och ideella kvinnojourers insatser för våldsutsatta kvinnor. Flertalet av de kvinnor som ingick i utvärderingen hade varit utsatta för grovt våld. Både de kvinnor som fått stöd eller skydd från en kommunal eller ideell verksamhet och de som inte tagit del av sådant stöd hade i genomsnitt sämre psykosocial hälsa än individer i befolkningen i allmänhet. Utvärderingen visar också att kvinnorna, både de som har fått och de som inte har fått stöd, rapporterade små till måttliga förbättringar under året i psykisk hälsa och psykosocial funktion.

Socialstyrelsen fick i februari 2011 i uppdrag att göra en förstudie för att identifiera vilka åtgärder som behöver vidtas inom den närmaste treårsperioden för att utveckla metoder, kunskapsstöd och vägledning till socialtjänsten för insatser till våldutövare samt en verksamhetsnära manual för socialtjänstens insatser för denna målgrupp (S2011/1233/FST). Uppdraget redovisades i oktober 2011. Socialstyrelsen utgick i sina förslag även från ovanstående utvärdering om insatser för våldsutsatta kvinnor och från utvärderingen Stöd till barn som bevittnat våld mot mamma (Göteborgs universitet, 2011). Förslagen innehåller bl.a. utvecklingsinsatser för att få fler våldsutövare att gå i behandling samt utveckling av socialtjänstens arbete för våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld. Regeringen har, utifrån förstudien, gett Socialstyrelsen ytterligare i uppdrag att utveckla metoder och

vägledning för arbetet med personer som utövar våld mot närstående (S2012/3248/FST).

Länsstyrelserna har rapporterat uppdraget att stödja samordningen i länet av insatser som syftar till att motverka mäns våld mot kvinnor, att barn bevittnar våld, hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Rapporterna visar att länsstyrelserna arbetar strategiskt och utgår från kartläggningar av behov på området för att kunna göra ändamålsenliga insatser. Samverkan i länen utvecklas, och även samverkan länsstyrelserna emellan, vilket bidrar till att utveckla kunskap och effektiva arbetsmetoder på området. Länsstyrelserna har som en del av sitt uppdrag med att ge stöd till skyddat boende för hedersvåldsutsatta ungdomar bl.a. lyft fram behovet av kvalitetskriterier för skyddat boende för dessa målgrupper.

Länsstyrelserna är också en viktig aktör när det gäller arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck. Länsstyrelsen i Östergötlands län har ett nationellt uppdrag att genomföra insatser inom området. Regeringen gav i december 2011 ett uppdrag till Länsstyrelsen i Östergötlands län (U2011/7068/UC) som syftar till att ytterligare förstärka de pågående insatserna mot hedersrelaterat våld och förtryck och arbetet med att förebygga och förhindra att unga blir gifta mot sin vilja. Uppdraget innebär bl.a. att myndigheten ska ta fram information till unga och ge utbildning till olika personalgrupper som möter unga.

Bestämmelser om utredningar avseende kvinnor och män som har avlidit med anledning av brott av närstående eller tidigare närstående personer har införts i lagen (2007:606) om utredningar avseende barn som har avlidit i anledning av brott m.m. Ändringarna i lagen, som numera benämns utredningar avseende vissa dödsfall, trädde i kraft den 1 januari 2012.

Brottsförebyggande rådet (Brå) har följt upp handlingsplanen mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål (Brå 2011:18). Utvärderingen visar att handlingsplanen och dess åtgärder har bidragit till en förbättrad samverkan mellan aktörer och en ökad medvetenhet om problemen kring människohandel för sexuella ändamål och prostitution. Brå pekar bl.a. på att det behövs mer kunskap om dessa fenomen och att det är viktigt med samordning av de insatser som bedrivs på området. Länsstyrelsen i Stockholms län har ett flerårigt uppdrag som

bl. a. omfattar nationell samordning av arbetet som bedrivs av myndigheter mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål (Fi2010/5567 m.fl.). Uppdraget har bidragit till att samverka mellan myndigheter, frivilligorganisationer och andra aktörer på området har utvecklats och stärkts.

Svenska institutet (SI) har arbetat för att sprida information om Sveriges arbete med att motverka efterfrågan på köp av sexuella tjänster för att förebygga och bekämpa prostitution och människohandel för sexuella ändamål (U2011/7064/JÅM). SI har bl.a. anordnat konferenser och s.k. workshops för utländska nyckelaktörer, vilket har bidragit till ökad kunskap om och intresse för arbetet i Sverige. Inom ramen för uppdraget har SI även genomfört en rad informationsaktiviteter såsom internationella journalistbesök till Sverige, spridning av information till internationell media och publicerat skriften "Targeting the Sex Buyer – the Swedish Example" som översatts till fyra språk. Myndighetens arbete har skapat förutsättningar för samverkan och informationsutbyte mellan yrkesgrupper som arbetar med dessa frågor i Europa.

För att motverka människohandel stödjer regeringen också Östersjöstaternas råds Aktionsgrupp mot människohandel CBSS. Aktionsgruppens arbete har bidragit till ökat samarbete mot människohandel i Östersjöregionen.

Regeringens handlingsplan för att förebygga och förhindra att unga blir gifta mot sin vilja (skr. 2009/10:229) har följts upp med nya åtgärder inom fyra områden: stärkt förebyggande arbete, förstärkt stöd och skydd, förbättrad samverkan mellan myndigheter och ökad kunskap. SCB har på uppdrag av regeringen kartlagt antalet kontakter som myndigheter och andra verksamheter har haft med personer som är eller har varit utsatta för giftermål mot den egna viljan (U2011/3525/UC). Resultatet visar att det främst var kvinnor i åldern 18–21 år som antingen var oroliga för att bli gifta mot sin vilja eller som hade blivit bortgifta eller förlovade mot sin vilja. Kartläggningen visar också att det framförallt är socialtjänsten och ideella organisationer som har kontakt med målgruppen. Ungdomsstyrelsen har rapporterat en kunskaps-sammanställning om traditionella och vigsel-liknande ceremonier samt om ekonomiska förbindelser mellan blivande makars familjer.

Rapporten Äkta makar (Ungdomsstyrelsens skrifter 2012:1) visar att formellt ogiltiga vigslar som ingås genom traditionella eller religiösa ceremonier sanktionerar ett sexuellt förhållande mellan flickan och pojken eller kvinnan och mannen och gör att paret betraktas som gifta i omgivningens ögon. Ungdomsstyrelsen lyfter fram att vissa grupper kan ha egna utarbetade rättssystem som fungerar parallellt med det svenska rättssystemet. I samband med äktenskap kan ekonomiska överenskommelser mellan makarna förekomma. De kan i vissa fall skydda kvinnan från att bli utblottad vid en skilsmässa, men kan också innebära att en skilsmässa försvåras. Länsstyrelsen i Östergötlands län har på regeringens uppdrag (IJ2010/961/JÄM) rapporterat en vägledning, Våga göra skillnad, riktad till berörda yrkesgrupper för att förebygga och förhindra att unga personer blir gifta mot sin vilja. Vägledningen betonar särskilt vikten av samverkan mellan olika aktörer på lokal nivå och individriktade insatser. Utifrån rapporten har myndigheten fått i uppdrag att utveckla och sprida vägledningen (U2011/4322/JÄM).

Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK) vid Uppsala universitet har på regeringens uppdrag (IJ2010/960/JÄM) tagit fram och spridit en handledning till hälso- och sjukvårdspersonal för att kunna ge råd och stöd till flickor och kvinnor som kontaktar sjukvården för att få intyg på att de inte har haft samlag eller som söker hjälp för att på medicinsk väg rekonstruera hymen, den s.k. mödomshinnan, inför kommande äktenskap. För att ytterligare sprida kunskap kring problemet med att unga kvinnor känner oro inför giftermål har regeringen gett Skolverket i uppdrag att utveckla stödmaterial för personalens undervisning i sex och samlevnad där problematiken som lyfts fram i NCK:s rapport ingår (U2011/7067/S).

Jämställdhetsintegrering

Jämställdhetsintegrering är den huvudsakliga strategin för att uppnå de jämställdhetspolitiska målen. Jämställdhetsintegrering innebär att all verksamhet ska bedrivas med utgångspunkt från kunskap om kvinnors och mäns villkor och behov. De som vanligen ansvarar för beslutsprocessen ansvarar också för att den genomförs av ett jämställdhetsperspektiv.

Ett omfattande utvecklingsarbete har bedrivits inom Regeringskansliet för att intensifiera arbetet med jämställdhetsintegrering. Arbetet har resulterat i en strategi för jämställdhetsintegrering i Regeringskansliet, som omfattar alla beslutsprocesser, men som även pekar ut ett antal centrala och särskilt prioriterade processer. Strategin syftar till att ge regeringen bästa möjliga förutsättningar för att jämställdhet ska genomsyra regeringens politik.

Programmet Hållbar Jämställdhet som bedrivs av Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) har under 2011 fått fortsatt stöd av regeringen för att stödja utvecklingsarbetet med jämställdhetsintegrering i kommuner och landsting (IJ2010/941/JÄM). Inom ramen för programmet har informationsinsatser om jämställdhetsintegrering för att ytterligare stärka kunskapsutvecklingen i kommuner och landsting kring jämställdhetsintegrering genomförts. Målet är en mer jämställd medborgarservice som ska komma såväl kvinnor som män till del i deras vardag. Vidare har programmet utbildat deltagare från kommuner och landsting om webbverktyget MakeQuality, vars syfte är bl.a. att verka för att medborgare enkelt ska kunna få information om hur deras kommuner och landsting arbetar med jämställdhet.

Webbportalen Jämställ.nu utgör ett värdefullt instrument för att samla och sprida erfarenheter och kunskaper av praktiskt arbete och forskning inom området jämställdhetsintegrering. Portalen tillhandahåller bl.a. metoder, modeller och interaktiva verktyg som syftar till att förenkla och kvalitetssäkra arbete med jämställdhetsintegrering. Europeiska socialfonden, Göteborgs universitet, SKL och Verket för innovationssystem Vinnova driver gemensamt portalen.

Statligt stöd till jämställdhetsprojekt

Organisationer och verksamheter som bedriver projekt som syftar till att främja jämställdhet kan ansöka om projektbidrag hos Ungdomsstyrelsen. Bidrag kan lämnas, i enlighet med förordningen (2006:390) om statsbidrag till jämställdhetsprojekt, för projekt vars syfte ligger inom ramen för regeringens mål för jämställdhetspolitiken. Under 2011 har myndigheten fördelat bidrag om drygt 7 miljoner kronor till 19 projekt. De projekt som beviljades bidrag var i

huvudsak kopplade till delmålen om Makt och inflytande och ekonomisk jämställdhet. Av projektredovisningarna framgår bl.a. att fler organisationer har uppgett att de målinriktat arbetar med att få fler kvinnliga medlemmar på ledande positioner i föreningslivet. Vidare har Ungdomsstyrelsen under 2011 på regeringens uppdrag (U2011/7064/JÄM) fördelat 4 miljoner kronor till organisationer för arbete mot diskriminering och för jämställdhet i den egna organisationen.

5.4.2 Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att jämställdhetssatsningen 2007–2010 har bidragit till att skynda på utvecklingen mot ett jämställt samhälle. Vidare har den bidragit till att stärka jämställdhet som ett kunskaps- och politikområde och till att höja kvaliteten i jämställdhetsarbetet.

Satsningen fortsätter även under denna mandatperiod, där tyngdpunkten i insatserna är att stärka och säkra hållbarheten i det förändringsarbete som initierades under förra mandatperioden. Det är viktigt att nyvunna kunskaper tas tillvara och tillämpas i den reguljära verksamheten i myndigheter och att investeringar i utveckling ska löna sig i form av förändrade arbetssätt som kan leda till ökad jämställdhet.

Regeringens långsiktiga arbete med att utveckla jämställdhetsintegrering som strategi fortsätter och omfattar åtgärder på nationell, regional och lokal nivå. Arbetet bygger vidare på erfarenheter och slutsatser från utvärderingar av de senaste mandatperiodernas arbete med jämställdhetsintegrering.

Insatser som syftar till att utveckla nya kunskaper, arbetsmetoder och samverkansformer fortsätter, där arbetet med att bekämpa mäns våld mot kvinnor, inklusive hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer, är prioriterat. Insatserna syftar bl.a. till att förbättra bemötandet och omhändertagandet av brottsoffer inklusive barn som har bevittnat våld.

Samverkan mellan olika myndigheter och mellan myndigheterna och frivilligorganisationer har också bidragit till att öka kompetensen och kunskapen i frågor som rör prostitution och människohandel för sexuella ändamål samt att motverka efterfrågan på prostitution. Länsstyrelsernas strategiska arbete kommer även fortsättningsvis att vara en viktig utgångspunkt för att

förebygga och bekämpa prostitution och människohandel för sexuella ändamål.

Regeringens särskilda jämställdhetssatsning under föregående och innevarande mandatperioder har sammantaget stärkt jämställdhet som ett kunskapsområde. Utveckling av nya metoder, utvärderingar och studier på olika områden har bidragit till en kvalitetshöjning i jämställdhetsarbetet. Dessa erfarenheter ligger till grund för inriktning och utformning av fortsatta insatser.

5.5 Politikens inriktning

Jämställdhet mellan kvinnor och män handlar om att riva hinder, vidga möjligheter och att förändra de normer och beteenden som begränsar människors utveckling. Varje kvinna och man eller flicka och pojke ska ges förutsättningar att utvecklas utan att hindras av fördomar och stereotypa föreställningar.

Regeringen fortsätter reformarbetet som inleddes under förra mandatperioden för att påskynda utvecklingen inom områden som är strategiskt viktiga för att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv.

I regeringens skrivelse (skr. 2011/12:3, bet. 2011/12:AU6, rskr. 2011/12:149) redogörs för jämställdhetspolitikens inriktning för perioden 2011–2014. Arbetet med att bekämpa mäns våld mot kvinnor, inklusive hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer, kommer fortsatt att ha hög prioritet. Jämställdhet i arbetslivet och näringslivet samt kvinnors och mäns rätt till utbildning på lika villkor är andra viktiga områden som kräver fortsatta insatser.

I budgetpropositionen för 2011 (prop. 2010/11:1, utg. omr. 13, bet. 2010/11:AU1, rskr. 2010/11:96) konstaterades mot bakgrund av de erfarenheter som gjorts inom ramen för regeringens jämställdhetssatsning att det är en central uppgift att skapa långsiktighet och säkerställa hållbarheten i de åtgärder som har genomförts. Jämställdhetssatsningen har möjliggjort ett fortsatt ambitiöst utvecklingsarbete, bl.a. en utveckling av jämställdhetsintegrering som strategi och ett uppföljningssystem som inkluderar jämställdhetsstatistik, framtagande av indikatorer och utveckling av bilagan till budgetpropositionen om ekonomisk jämställd-

het mellan kvinnor och män. Genom att regeringen även under innevarande mandatperiod tillför jämställdhetspolitiken stora resurser kan således ett fortsatt ambitiöst utvecklingsarbete bedrivas inom prioriterade områden. Utöver jämställdhetsintegrering som huvudstrategi används särskilda åtgärder för att stimulera, utveckla och påskynda förändringsarbetet.

Regeringens jämställdhetspolitik ligger väl i linje med Europeiska kommissionens strategi för jämställdhet 2010–2015.

5.5.1 Jämställdhetsintegrering

Grundläggande för arbetet med jämställdhetsintegrering är att det bedrivs i ordinarie verksamheter för att skapa förutsättningar för bestående resultat. Det är därför viktigt att ett jämställdhetsperspektiv integreras i all verksamhet som bedrivs av statliga myndigheter, kommuner och landsting.

Regeringen redogör i skrivelsen Jämställdhetspolitikens inriktning 2011–2014 (skr. 2011/12:3, bet. 2011/12:AU6, rskr. 2011/12:149) att arbetet med jämställdhetsintegrering ska stärkas och utvecklas med utgångspunkt i en plattform med insatser på central, regional och lokal nivå. I syfte att skapa bästa möjliga förutsättningar för att jämställdhet ska genomsyra regeringens politik har regeringen, inom ramen för plattformen, i mars 2012 beslutat om en ny strategi för jämställdhetsintegrering i Regeringskansliet (U2012/1388/JÄM). Vidare inbegriper plattformen ett utvecklingsprogram där ett antal särskilt utvalda myndigheter går före och utgör goda exempel på hur jämställdhetsintegrering av kärnprocesser bidrar till måluppfyllelse av de jämställdhetspolitiska målen. Plattformen innefattar även stöd till jämställdhetsintegrering på regional nivå och kvalitetssäkring av utvecklingen av jämställdhetsintegrering i kommuner och landsting genom fortsatt stöd till Sveriges Kommuner och Landstings program Hållbar Jämställdhet för att säkerställa att goda resultat från föregående mandatperiod får bestående verkan. Programmet stödjer jämställdhetsintegrering av verksamheter i kommuner, landsting, regionala och kommunala självstyrelseorgan.

Plattformen för jämställdhetsintegrering innehåller även fortsatta insatser för att samla och sprida erfarenheter och kunskap om praktiskt arbete med jämställdhetsintegrering.

5.5.2 En jämn fördelning av makt och inflytande

Regeringens mål när det gäller en jämn fördelning av makt och inflytande innebär att kvinnor och män ska ha samma rätt och möjlighet att vara aktiva samhällsmedborgare och att forma villkoren för beslutsfattandet. Det gäller både formella politiska rättigheter och fördelningen av den makt som ligger utanför det som vanligen räknas till det demokratiska styrelseskicket. Män innehar i större utsträckning än kvinnor chefspositioner och dominerar också i börsbolag och ledningsgrupper. Regeringen står fast vid att lagstiftning om kvotering till bolagsstyrelser är fel metod, men avser att fortsätta arbetet med att öka andelen kvinnor på ledande positioner.

Vidare har Ungdomsstyrelsen regeringens uppdrag att fördela bidrag för projekt som bedrivs av frivilligorganisationer som främjar jämställdhet mellan kvinnor och män (U2011/7064/JÄM). Ungdomsstyrelsen ska också fortsätta uppdraget (U2011/7064/JÄM/UC) att stödja organisationer som vill arbeta med engagemangsguider och liknande metoder bland ungdomar och kvinnor i bostadsområden med lägre organisationsgrad.

Regeringen beslutade 2011 om insatser inom kulturområdet för att främja jämställdhet i musiklivet och inom filmen (Ku2011/1026/KV), (Ku2011/558/MFI). Insatserna avslutas 2014. Regeringen har också beslutat om fleråriga jämställdhetsinsatser som syftar till att stärka kvinnor som tillhör nationella minoriteter samt stimulera samarbetet mellan de nationella minoriteterna i jämställdhets- och diskrimineringsfrågor (A2011/2968/DISK).

5.5.3 Ekonomisk jämställdhet

Att ha arbete och utbildning är grunden för kvinnors och mäns möjligheter att utvecklas och försörja sig.

Trots ett mångårigt arbete för att stärka förutsättningarna för jämställdhet råder det alltjämt olika villkor för kvinnor och män för att komma in, stanna kvar och utvecklas i arbetslivet samt att förena arbete och familj. Löneskillnader, ojämlika karriärmöjligheter, skillnader i sjukskrivningar och i användande av föräldrapeningdagar samt underrepresentation av kvinnor i

ledande befattningar är till stor del uttryck för kvinnors och mäns olika möjligheter i arbetslivet.

För att komma till rätta med dessa brister krävs långsiktiga åtgärder. I skrivelsen Jämställdhetspolitikens inriktning 2011–2014 (skr. 2011/12:3, bet. 2011/12:AU6, rskr. 2011/12:149) redogör regeringen för kommande insatser för att komma till rätta med hinder för jämställda arbetsvillkor. Fortsatta prioriterade insatser är bl.a. lika lön för lika eller likvärdigt arbete, deltidsarbete, kvinnors karriärmöjligheter och deltagande i beslutsfattande positioner. En faktor som påverkar de genomsnittliga förvärvsinkomsterna är att många kvinnor fortfarande tar ett större ansvar än män för det obetalda arbetet och har därmed mindre tid över för betalt arbete, vilket leder till lägre genomsnittliga pensioner för kvinnor. Institutet för Framtidsstudier har därför fått i uppdrag av regeringen att göra en analys av hur förvärvsmönster skiljer sig mellan kvinnor och män och hur det påverkar pensionen (S2011/10187/SF).

En annan viktig fråga är att undersöka orsakerna till kvinnors högre sjukfrånvaro. En anledning till sjukfrånvaro är arbetsskador. Regeringen har därför gett Statens beredning för medicinsk utvärdering ett flerårigt uppdrag att bistå Försäkringskassan med kunskapsöversikter i frågor som rör arbetsskador (IJ2010/2268/JÄM). Vidare har Arbetsmiljöverket fått i uppdrag att utveckla och genomföra särskilda insatser för att förhindra att kvinnor slås ut från arbetslivet på grund av arbetsmiljörelaterade problem (A2011/2209/ARM). I syfte att analysera förhållanden som påverkar jämställdhet i arbetslivet och stimulera till debatt om hur jämställdhet i arbetslivet kan främjas beslutade regeringen hösten 2011 att tillkalla en delegation för jämställdhet i arbetslivet (dir. 2011:80). Delegationen ska sammanställa och tillgängliggöra kunskap om kvinnors och mäns olika villkor och möjligheter i arbetslivet liksom om de förhållanden som är grunden för dessa skillnader. Delegationen ska lämna förslag på insatser som kan främja jämställdhet i arbetslivet och minska lönegapet mellan kvinnor och män. Delegation ska redovisa sitt uppdrag i oktober 2014.

Jämställdhet i skolan är en av de centrala frågorna inom både jämställdhetspolitiken och utbildningspolitiken. Förskolan, skolan och högskolan har en viktig uppgift att bidra till flickors och pojkars samt kvinnors och mäns lika

möjligheter att utvecklas kunskapsmässigt utifrån sina förmågor och intressen oberoende av könstillhörighet. Samhällets behov av att ta tillvara den bästa kompetensen gynnas av studerandes möjligheter att göra studieval oberoende av stereotypa könsroller. Därför bör studerandes möjlighet att frångå könsbundna studieval stärkas.

Regeringen gav i december 2011 och i juli 2012 Statens skolverk i uppdrag att genomföra insatser inom skolväsendet i syfte att främja jämställdhet i skolväsendet enligt skollagen (2010:800) under 2012–2014 (U2011/7067/S och U2012/3983/S). Flickor och unga kvinnor, pojkar och unga män ska i förskola och skola ges möjlighet att pröva och utveckla sin förmåga och intressen oberoende av könstillhörighet. Satsningen ska bl.a. ge förskolechefer, rektorer, förskollärare, lärare och fritidspedagoger ökad kunskap om hur undervisningen, sociala relationer och de arbetssätt som används i lärandet kan påverka flickors och pojkars resultat. Varje elev ska ges förutsättningar att uppnå de nationella målen för utbildning oavsett kön eller bakgrund.

Högskoleverket har getts i uppdrag (U2011/6115/JÄM) att göra en förstudie i fråga om anslagen för forskning och forskarutbildning ur ett jämställdhetsperspektiv. Uppdraget ska redovisas senast den 31 december 2012.

5.5.4 Jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet

Fördelningen av det obetalda hem- och omsorgsarbetet mellan kvinnor och män har ett nära samband med kvinnors möjlighet att delta fullt ut på arbetsmarknaden samt med kvinnors och mäns möjlighet att förena föräldraskap och familjeliv med yrkesarbete. Det är viktigt att skapa förutsättningar för kvinnor och män att på lika villkor ta ansvar för det obetalda hem- och omsorgsarbetet. Möjligheten att förena avlönat arbete med att ha en familj och att vårda relationer med närstående ska vara central i jämställdhetspolitiken. Både möjligheten till skattereduktion för hushållsarbete, den s.k. RUT-reformen, och jämställdhetsbonusen i föräldraförsäkringen är steg i den riktningen. I syfte att öka incitamenten för föräldrar att fördela föräldrapenningdagarna mer jämnt emellan sig har jämställdhetsbonusen förenklats.

5.5.5 Mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer

Våld och andra former av övergrepp mot kvinnor är den mest akuta jämställdhetsfrågan i dag. Mäns fysiska, sexuella och psykiska våld mot kvinnor är ett allvarligt hinder för jämställdhet och kvinnors fulla åtnjutande av mänskliga rättigheter. Regeringens ambitiösa satsning under föregående mandatperiod följs upp utifrån sex fokusområden:

- nationell mobilisering och samordning av arbetet,
- åtgärder mot sexuellt våld,
- stärkt förebyggande arbete samt skydd av och stöd till våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnar våld,
- förebyggande och bekämpande av hedersrelaterat våld och förtryck, inklusive äktenskap mot en parts vilja,
- förebyggande insatser riktade till män, och
- insatser mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål.

En viktig del i arbetet är att utvecklingsarbetet integreras i myndigheters ordinarie verksamhet och att det finns en god samordning mellan myndigheter. Under perioden 2011–2014 intensifierar regeringen arbetet med att förebygga och bekämpa sexuellt våld och andra sexuella övergrepp. Sexuellt våld bidrar till ojämställdhet mellan kvinnor och män i samhället i stort, inte bara i en nära relation. Förutom att skydda och bistå dem som utsätts måste samhället konfrontera de bakomliggande värderingar och attityder som bidrar till våldsutövandet. Satsningen innehåller bl.a. förebyggande arbete, insatser riktade till våldsutövare och insatser riktade till rättsväsendet.

Regeringen prioriterar också frågan om skydd och stöd till våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnar våld. I april 2012 beslutade regeringen att ge Socialstyrelsen i uppdrag att utveckla metoder för arbetet med personer som utövar våld mot närstående och som inte är föremål för insatser inom kriminalvården (S2012/3248/FST). Uppdraget syftar till att utveckla det förebyggande arbetet riktat till personer som utövar våld mot närstående. Regeringen har dessutom gett Socialstyrelsen i uppdrag att under perioden 2011–2013 göra en samlad analys av insatsen skyddat boende för

hotade personer (S2011/8989/FST). I uppdraget ingår att genomföra en kartläggning av omfattningen och kvaliteten av skyddade boenden i Sverige.

Brottsförebyggande rådet (Brå) har fått i uppdrag av regeringen att utvärdera verksamheten vid Projekt Karin, som är en modell för samlokalisering och samverkan mellan berörda myndigheter och organisationer i syfte att underlätta för våldsutsatta kvinnor att få tillgång till samhällets skydd och stöd. Brå:s utvärdering ska bl.a. inbegripa en analys av om arbetsformen har haft någon effekt på rättsväsendets utredningar, antalet lagförda gärningsmän och handläggningstiderna. Utvärderingen ska redovisas till Regeringskansliet senast den 31 mars 2013 (Ju2011/8444/KRIM).

I juni 2012 lämnade utredningen Kvinnor som utsätts för våld efter att ha beviljats uppehållstillstånd i Sverige på grund av anknytning (U2011:02) sitt betänkande Kvinnor och barn i rättens gränsland (SOU 2012:45). Betänkandet bereds inom Regeringskansliet.

I april 2012 utsåg regeringen en nationell samordnare mot våld i nära relationer med uppdrag att bl.a. stödja berörda myndigheter, kommuner, landsting och organisationer för att öka effektiviteten, kvaliteten och långsiktigheten i arbetet (se utg. omr. 4, avsnitt 2.4.1 och 2.4.2).

Till följd av regeringens handlingsplan för att förebygga och förhindra att unga blir gifta mot sin vilja (skr. 2009/10:229) har ett uppdrag lämnats till Länsstyrelsen i Östergötlands län (U2011/7068/UC). Uppdraget som ska redovisas 2014, innebär bl.a. att myndigheten ska ta fram information till unga och ge utbildning till olika personalgrupper som möter unga. Uppdraget ska också uppmärksamma situationen för unga homosexuella, bisexuella och personer med könsöverskridande identitet eller uttryck. Vidare har regeringen gett Länsstyrelsen i Östergötlands län ett flerårigt uppdrag (U2011/4322/JÄM) att ta fram och sprida en vägledning gällande stöd till och rehabilitering av personer som placeras i skyddat boende eller på annan institution på grund av att de riskerar att bli eller har blivit gifta mot sin vilja.

I maj 2012 lämnade utredningen om stärkt skydd mot tvångsäktenskap och barnäktenskap (Ju 2010:06) sitt betänkande, (SOU 2012:35). Betänkandet bereds för närvarande inom Regeringskansliet (se utg. omr. 4, avsnitt 2.4.2).

Arbetet med att bekämpa prostitution och människohandel för sexuella ändamål är fortsatt angeläget. Handlingsplanen mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål (skr. 2007/08:167) och dess insatser för ökat skydd och stöd till utsatta, stärkt förebyggande arbete, stärkt kvalitet och effektivitet i rättsväsendet, ökad nationell och internationell samverkan samt ökad kunskap ligger till grund för fortsatta insatser.

Länsstyrelsen i Stockholms län har fått ett flerårigt uppdrag (IJ2010/112/JÄM) att stödja nationell samordning av arbetet som bedrivs av myndigheter mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål och verka för stärkt samverkan mellan myndigheter, frivilligorganisationer och andra aktörer.

För att stärka internationellt erfarenhetsutbyte och samarbete mot människohandel stödjer regeringen fortsatt arbetet i Östersjöstaternas råds Aktionsgrupp mot människohandel. Aktionsgruppen är en samverkansmodell för informationsutbyte, kunskapsöverföring och genomförande av gemensamma projekt mot människohandel i Östersjöregionen.

Ett annat exempel på det fortsatta arbetet är regeringens uppdrag till Ungdomsstyrelsen att bedriva utbildningsinsatser i syfte att höja kunskapsnivån bland personalgrupper som arbetar med ungdomar om hur man kan arbeta förebyggande för att förhindra att ungdomar blir utsatta för sexuell exploatering via internet och andra interaktiva medier (IJ2010/2268/JÄM).

5.6 Budgetförslag

5.6.1 3.1 Särskilda jämställdhetsåtgärder

Tabell 5.2 Anslagsutveckling 3.1 Särskilda jämställdhetsåtgärder

Tusental kronor

2011	Utfall	208 397	Anslags-sparande	48 442
2012	Anslag	239 239 ¹	Utgifts-prognos	245 239
2013	Förslag	239 239		
2014	Beräknat	239 239 ²		
2015	Beräknat	34 239 ³		
2016	Beräknat	34 239 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i denna proposition.

² Motsvarar 239 239 tkr i 2013 års prisnivå.

³ Motsvarar 34 239 tkr i 2013 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 34 239 tkr i 2013 års prisnivå.

Anslaget används för att stödja projekt och insatser som främjar jämställdhet mellan kvinnor och män. Anslaget kan även användas för vissa administrativa kostnader som är en förutsättning för genomförandet av uppdragen hos berörda myndigheter.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2013 för anslaget 3.1 *Särskilda jämställdhetsåtgärder* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 239 000 000 kronor 2014.

Skälen för regeringens förslag:

Under mandatperioden satsas totalt 957 miljoner kronor på åtgärder inom jämställdhetsområdet. Erfarenheterna från regeringens jämställdhetsåtgärdsåtgärder under 2007–2010 visar att långsiktighet i stödet till olika verksamheter är en viktig förutsättning för målpuppfyllelsen. För att säkerställa ett effektivt genomförande av satsningen under mandatperioden krävs goda planeringsförutsättningar. Vidare behöver myndigheterna tillräckligt med tid för att förbereda genomförandet i sina verksamheter. Insatser som initieras under 2013 kan komma att medföra ekonomiska åtaganden under kommande budgetår. Regeringen föreslås därför bemyndigas att under 2013 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 239 000 000 kronor 2014.

Tabell 5.3 Beställningsbemyndigande

Tusental kronor

	Utfall 2011	Prognos 2012	Förslag 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016–
Ingående åtaganden		536	341	239		
Nya åtaganden		45	137			
Infriade åtaganden		-239	-239	-239		
Utestående åtaganden	536	341	239			
Erhållet/förslaget bemyndigande	720	478	239			

Regeringens överväganden

Regeringen bedömer att fortsatta reformer är nödvändiga för att påskynda utvecklingsarbetet inom områden som är strategiskt viktiga för jämställdhetspolitiken. Fortsatta ekonomiska satsningar bör därför göras under mandatperioden. Regeringen föreslår därför att 239 239 000 kronor anvisas under anslaget 3:1 *Särskilda jämställdhetsåtgärder* för 2013. För 2014, 2015 och 2016 beräknas anslaget till 239 239 000 kronor, 34 239 000 kronor respektive 34 239 000 kronor.

Tabell 5.4 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 3.1 Särskilda jämställdhetsåtgärder

Tusental kronor

	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012¹	239 239	239 239	239 239	239 239
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²				
Beslut			-190 000	-190 000
Överföring till/från andra anslag			-15 000	-15 000
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	239 239	239 239	34 239	34 239

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2012. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2014–2016 är preliminär.

Bilaga 1

Könsfördelningen i statliga myndigheters
styrelser och insynsråd m.m.

Bilaga 1

Könsfördelningen i statliga myndigheters styrelser och insynsråd m.m.

Innehållsförteckning

Könsfördelningen i statliga myndigheters styrelser och insynsråd.....	63
Målet är jämn könsfördelning.....	63
Statliga myndigheters styrelser och insynsråd 2011	70
Den udda platsen.....	70
Statliga myndigheters ordförande	70
Statliga myndigheters styrelser där regeringen endast utser en del av ledamöterna...	73

Tabellförteckning

- 1.1 Ordförande och ledamöter (exkl. personalföreträdare) i styrelser och insynsråd i statliga myndigheter m.m. där regeringen utser samtliga ledamöter fördelade på departement 2011 och 2010.....63
- 1.2 Ordförande och ledamöter (exkl. personalföreträdare) i styrelser och insynsråd i statliga myndigheter m.m. där regeringen utser samtliga ledamöter fördelade på centrala myndigheter 201164
- 1.3 Ledamöter (exkl. personalföreträdare) i styrelser i centrala myndigheter m.m. där regeringen utser en del av ledamöterna fördelade på departement 201171

Könsfördelningen i statliga myndigheters styrelser och insynsråd

Sedan 1988 har könsfördelningen i statliga myndighetsstyrelser på central och regional nivå redovisats årligen för att ge riksdagen möjlighet att följa utvecklingen. Eftersom många styrelser omvandlats till insynsråd redovisas de tillsammans med styrelserna. Bakgrunden är de mål för kvinnorepresentationen i statliga organ som riksdagen beslutade om med anledning av propositionen Jämställdhetspolitiken inför 90-talet (prop. 1987/88:105, bet. 1987/88:AU17, rskr. 1987/88:364). Det första etappmålet som angavs i propositionen om 30 procent kvinnor 1992 uppnåddes samma år och redovisades i 1992 års budgetproposition (1992/93:100, bilaga 12, s. 337 f.). Det andra delmålet om 40 procent kvinnor 1995 uppnåddes i de centrala styrelserna och redovisades i skrivelsen Jämställdhetspolitiken (skr. 1996/97:41, bilaga 2, bet. 1996/97:AU 8, rskr. 1996/97:155). Andelen kvinnor uppgick då till 42 procent. Slutmålet om 50 procent kvinnor bland ledamöterna i de statliga myndigheternas styrelser 1998 uppnåddes inte.

Målet är jämn könsfördelning

Andelen kvinnor bland ledamöterna i de centrala styrelserna har totalt sett utvecklats positivt. År 1988 hade styrelserna 28 procent kvinnor. Tio år senare, 1998, var andelen 44 procent. Den ändrade departementsindelningen som beslutades 2010 har påverkat statistiken för respektive departement, vilken kan förklara en del av svängningarna mellan departementen. Årets redovisning avser styrelser och insynsråd och gäller förhållanden per den 31 december 2011. Då uppgick andelen kvinnor i de centrala myndigheternas styrelser och insynsråd till 49 procent och andelen män till 51 procent. Det är oförändrat jämfört med december 2010 och 2009.

Regeringens satsningar för att ge kvinnor förutsättning och verktyg för att ta sig an styrelseuppdrag har nu under flera år visat sig vara framgångsrika. Målet med 50 procent kvinnor bland ledamöterna har så gott som uppnåtts. Andelen kvinnor bland ordförande har ökat med fyra procentenheter jämfört med 2010 och är nu 43 procent.

Andelen kvinnor och män i statliga kommittéer redovisas årligen i kommittéberättelsen.

Tabell 1.1 Ordförande och ledamöter (exkl. personalföreträdare) i styrelser och insynsråd i statliga myndigheter m.m. där regeringen utser samtliga ledamöter fördelade på departement 2011 och 2010

Antal, könsfördelning (%) och förändring (procentenheter)

DEP.	Ordförande								Ledamöter inkl. ordförande								
	Antal 2011		Könsfördelning %				Förändring		Antal 2011		Könsfördelning %				Förändring		
	Kv	M	2011 Kv	2011 M	2010 Kv	2010 M	Kv	M	2011 Kv	2011 M	2011 Kv	2011 M	2010 Kv	2010 M	Kv	M	
SB	2	0	100	0	100	0	0	0	0	5	6	45	55	45	55	0	0
Ju	14	14	50	50	46	54	+4	-4	128	120	52	48	53	47	-1	1	
UD	3	7	30	70	27	73	+3	-3	49	49	50	50	46	54	4	-4	
Fö	6	7	46	54	46	54	0	0	35	50	41	59	39	61	2	-2	
S	24	22	52	48	47	53	5	-5	192	182	51	49	50	50	1	-1	
Fi	7	16	30	70	25	75	5	-5	82	103	44	56	49	51	-5	5	
U	7	19	27	73	26	74	1	-1	216	223	49	51	49	51	0	0	
L	4	5	44	56	50	50	-6	6	43	33	57	43	56	44	1	-1	
M	10	5	67	33	61	39	6	-6	58	64	48	52	49	51	-1	1	
N	9	15	38	62	41	59	-3	3	83	100	45	55	46	54	-1	1	
Ku	9	11	45	55	53	47	-8	8	88	93	49	51	52	48	-3	3	
A	2	5	29	71	42	58	-13	13	24	27	47	53	47	53	0	0	
Totalt	97	126	43	57	39	61	4	-4	1003	1050	49	51	49	51	0	0	

Tabell 1.2 Ordförande och ledamöter (exkl. personalföreträdare) i styrelser och insynsråd i statliga myndigheter m.m. där regeringen utser samtliga ledamöter fördelade på centrala myndigheter 2011

Antal och könsfördelning (%)

CENTRALA MYNDIGHETER M.M.	Ordförande		Ledamöter inkl. ordförande			
	Antal		Antal		Könsfördelning (%)	
	Kv	M	Kv	M	Kv	M
Statsrådsberedningen						
Svenska institutet för europapolitiska studier; Sieps	1	–	4	3	57	43
Harpsundsnämnden	1	–	1	3	25	75
Justitiedepartementet						
Allmänna reklamationsnämnden	1	–	5	3	62	38
Brottsförebyggande rådet insynsråd	1	–	4	3	57	43
Brottsoffermyndighetens nämnd	1	–	3	3	50	50
Brottsoffermyndighetens råd	1	–	4	4	50	50
Datainspektionen	–	1	3	3	50	50
Domarnämnden	–	1	4	3	57	43
Domstolsverkets insynsråd	1	–	6	4	60	40
Ekobrottsmyndigheten	1	–	5	2	71	29
Fastighetsmäklarnämnden	1	–	6	6	50	50
Fideikommissnämnden	–	1	2	4	33	67
Gentekniknämnden	1	–	9	8	53	47
Högsta domstolen	1	–	6	10	38	63
Högsta förvaltningsdomstolen	–	1	7	9	44	56
Konsumentverket	–	1	5	4	44	56
Kriminalvårdens insynsråd	1	–	7	2	78	22
Marknadsdomstolen	–	1	6	10	38	62
Migrationsverkets insynsråd	1	–	4	3	57	43
Notarierna	–	1	4	2	67	33
Rikspolisstyrelsen	–	1	3	5	38	62
Rikspolisstyrelsen: Tjänsteförslagsnämnden	–	1	6	4	60	40
Rättshjälpsnämnden	1	–	3	2	60	40
Rättsmedicinalverket	1	–	4	2	67	33
Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden	–	1	4	5	44	56
Tillsynsnämnden i Revisorsnämnden	–	1	4	5	44	56
Valmyndigheten	–	1	3	2	60	40
Åklagarmyndigheten: Tjänsteförslagsnämnden	–	1	6	4	60	40
Åklagarmyndighetens insynsråd	–	1	3	5	38	62
Överklagandenämnden för nämndemannauppdrag	1	–	2	3	40	60
Utrikesdepartementet						
Myndigheten för utländska investeringar i Sverige (ISA)	–	1	3	4	43	57
Exportkreditnämnden	–	1	5	5	50	50
Folke Bernadotteakademien: Program- och verksamhetsrådet	–	1	7	6	54	46
Inspektionen för strategiska produkter: Exportkontrollrådet	–	1	6	7	46	54

CENTRALA MYNDIGHETER M.M.	Ordförande		Ledamöter inkl. ordförande			
	Antal		Antal		Könsfördelning (%)	
	Kv	M	Kv	M	Kv	M
Institutet för utvärdering av internationellt utvecklings-samarbete (SADEV)	1	–	4	4	50	50
Nordiska Afrikainstitutet: Program- och forskningsrådet	1	–	6	5	55	45
Styrelsen för internationellt utvecklingsarbete (Sida)	–	1	4	3	57	43
Styrelsen för internationellt utvecklingsarbete (Sida): Forskningsrådet	–	1	5	5	50	50
Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (Swedac)	–	1	5	5	50	50
Svenska institutet (SI)	1	–	4	5	44	56
Försvarsdepartementet						
Delegationen för folkrättslig granskning av vapenprojekt	1	–	3	5	38	62
Försvarets materielverk	–	1	2	2	50	50
Försvarsmaktens nämnd för kvalificerade skydds-identiteter	–	1	2	2	50	50
Försvarsunderrättelsesdomstolen	–	1	2	4	33	67
Granskningsnämnden för försvarsuppfinningar	–	1	4	3	57	43
Insynsrådet vid Kustbevakningen	1	–	4	5	44	56
Insynsrådet vid Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	1	–	5	5	50	50
Insynsrådet vid Totalförsvarets rekryteringsmyndighet	1	–	4	4	50	50
Integritetsskyddsrådet vid Försvarets radioanstalt	–	1	1	2	33	67
Riksvärderingsnämnden	1	–	2	3	40	60
Statens inspektion för försvarsunderrättelse-verksamheten	–	1	1	5	17	83
Totalförsvarets folkrättsråd	1	–	3	6	33	67
Totalförsvarets forskningsinstitut	–	1	2	4	33	67
Socialdepartementet						
Alkohol- och läkemedelssortimentsnämnden	1	–	2	3	40	60
Arbetsgivarverket	–	1	7	7	50	50
Arvsfondsdelegationen	1	–	5	2	71	29
Boverkets insynsråd	1	–	5	5	50	50
Försäkringskassans insynsråd	–	1	6	2	75	25
Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd (HSAN)	1	–	5	4	56	44
ISF Insynsråd	–	1	3	2	60	40
Kompetensrådet för utveckling i staten (Krus)	1	–	5	2	71	29
Läkemedelsverkets styrelse	–	1	3	4	43	57
Lantmäteriet	–	1	3	4	43	57
Länsstyrelsen BLEKINGE	1	–	4	5	44	56
Länsstyrelsen DALARNA	1	–	5	4	56	44
Länsstyrelsen GOTLAND	1	–	4	5	44	56
Länsstyrelsen GÄVLEBORG	1	–	5	4	56	44
Länsstyrelsen VÄSTRA GÖTALAND	–	1	4	5	44	56
Länsstyrelsen HALLAND	–	1	4	5	44	56
Länsstyrelsen JÄMTLAND	1	–	5	4	56	44
Länsstyrelsen JÖNKÖPING	1	–	5	4	56	44

CENTRALA MYNDIGHETER M.M.	Ordförande		Ledamöter inkl. ordförande			
	Antal		Antal		Könsfördelning (%)	
	Kv	M	Kv	M	Kv	M
Länsstyrelsen KALMAR	1	–	5	4	56	44
Länsstyrelsen KRONBERG	1	–	5	4	56	44
Länsstyrelsen NORRBOTTEN	–	1	4	5	44	56
Länsstyrelsen SKÅNE	–	1	4	5	44	56
Länsstyrelsen STOCKHOLM	1	–	8	1	89	11
Länsstyrelsen SÖDERMANLAND	–	1	5	4	56	44
Länsstyrelsen UPPSALA	–	1	5	4	56	44
Länsstyrelsen VÄRMLAND	1	–	5	4	56	44
Länsstyrelsen VÄSTERBOTTEN	1	–	5	4	56	44
Länsstyrelsen VÄSTERNORRLAND	–	1	3	6	33	67
Länsstyrelsen VÄSTMANLAND	–	1	4	5	44	56
Länsstyrelsen ÖREBRO	1	–	4	5	44	56
Länsstyrelsen ÖSTERGÖTLAND	1	–	5	4	56	44
Myndigheten för internationella adoptionsfrågorsinsynsråd	1	–	3	2	60	40
Myndigheten för vårdanalys	1	–	2	2	50	50
Pensionsmyndighetens styrelse	–	1	2	5	29	71
Provinsialläkarstiftelsens styrelse	–	1	2	2	50	50
Skiljenämnden i vissa trygghetsfrågor	1	–	3	0	100	0
Smittskyddsinstitutets insynsråd	–	1	4	4	50	50
Socialstyrelsens insynsråd	–	1	4	5	44	56
Statens ansvarsnämnd	–	1	2	3	40	60
Statens beredning för medicinsk utvärdering	1	–	5	6	45	55
Statens folkhälsoinstitutets insynsråd	1	–	5	6	45	55
Statens institutionsstyrelsens insynsråd	–	1	4	5	44	56
Statens medicinsk-etiska råd (SMER)	–	1	4	4	50	60
Statens tjänstepensionsverk	–	1	3	5	38	62
Statens tjänstepensions- och grupplivnämnd	–	1	4	4	50	50
Statens överklagandenämnd	1	–	3	3	50	50
Finansdepartementet						
AP-fonden: Första	–	1	2	7	22	78
AP-fonden: Andra	1	–	5	4	56	44
AP-fonden: Tredje	–	1	5	4	56	44
AP-fonden: Fjärde	1	–	5	4	56	44
AP-fonden: Sjätte	1	–	2	3	40	60
AP-fonden: Sjunde	–	1	5	4	56	44
Bokföringsnämnden	–	1	3	8	27	73
Ekonomistyrningsverkets insynsråd	–	1	5	5	50	50
Finansinspektionen	–	1	3	5	38	62
Finanspolitiska rådet	–	1	2	4	33	67
Forskarskattenämnden	1	–	6	5	55	45
Kammarkollegiets insynsråd	–	1	3	3	50	50
Kammarkollegiet: Fonddelegationen	–	1	2	5	29	71
Kronofogdemyndighetens insynsråd	1	–	4	5	44	56
Lotteriinspektionen	1	–	3	4	43	57

CENTRALA MYNDIGHETER M.M.	Ordförande		Ledamöter inkl. ordförande			
	Antal		Antal		Könsfördelning (%)	
	Kv	M	Kv	M	Kv	M
Prövningsnämnden för stöd till kreditinstitut	–	1	1	2	33	67
Riksgäldskontoret	–	1	3	5	38	62
Skatteverkets insynsråd	–	1	3	5	38	62
Skatterättsnämnden för direkt skatt	–	1	4	5	44	56
Skatterättsnämnden för indirekt skatt	1	–	7	5	58	42
SPAR	–	1	2	4	33	67
Statens skaderegleringsnämnd	–	1	3	2	60	40
Statistiska centralbyråns insynsråd	–	1	4	5	44	56
Utbildningsdepartementet						
Centrala Etikprövningsnämnden	–	1	3	3	50	50
Centrala Etikprövningsnämnden: Expertgruppen för oredlighet i forskning	–	1	2	3	40	60
Centrala studiestödsnämnden	1	–	6	5	55	45
Högskolans avskiljandenämnd	–	1	3	2	60	40
Högskoleverket	–	1	4	5	44	56
Institutet för framtidsstudier	–	1	4	4	50	50
Institutet för rymdfysik	–	1	3	5	38	62
Internationella programkontoret för utbildningsområdet	–	1	4	4	50	50
Kungl. biblioteket	–	1	5	4	56	44
Myndigheten för yrkeshögskolan	1	–	3	5	38	62
Polarforskningssektariatet	–	1	4	3	57	43
Regionala etikprövningsnämnden i Göteborg	–	1	23	22	51	49
Regionala etikprövningsnämnden i Linköping	–	1	15	15	50	50
Regionala etikprövningsnämnden i Lund	–	1	20	25	44	56
Regionala etikprövningsnämnden i Stockholm	–	1	37	38	49	51
Regionala etikprövningsnämnden i Umeå	–	1	14	16	47	53
Regionala etikprövningsnämnden i Uppsala	–	1	21	24	47	53
Skolväsendets överklagandenämnd	–		3			
Specialpedagogiska skolmyndigheten	–	1	4	4	50	50
Statens skolverk	1	–	5	4	56	44
Statens skolinspektion	1	–	4	6	40	60
Svenska Unescorådet	1	–	6	6	50	50
Tolk- och översättarinstitutet	–	1	4	3	57	43
Ungdomsstyrelsen	–	1	6	5	55	45
Verket för högskoleservice	1	–	4	5	44	56
Överklagandenämnden för högskolan	1	–	4	4	50	50
Överklagandenämnden för studiestöd	–	1	5	3	62	38
Lantbruksdepartementet						
Ansvarsnämnden för djurens hälso- och sjukvård	–	1	3	3	50	50
Fiskeriverkets insynsråd	1	–	5	3	62	38
Livsmedelsverkets insynsråd	1	–	5	4	56	44
Skogsstyrelsen	1	–	3	4	43	57
Statens jordbruksverks insynsråd	–	1	5	4	56	44

CENTRALA MYNDIGHETER M.M.	Ordförande		Ledamöter inkl. ordförande			
	Antal		Antal		Könsfördelning (%)	
	Kv	M	Kv	M	Kv	M
Statens veterinärmedicinska anstalts insynsråd	–	1	5	4	56	44
Styrelsen för samefonden	1	–	4	2	67	33
Svenska FAO-kommittén	–	1	8	5	62	38
Ansvarsnämnden för djurens hälso- och sjukvård	–	1	5	4	56	44
Miljödepartementet						
Finsk-svenska gränsälvscommissionen	–	1	1	2	33	67
Kemikalieinspektionens insynsråd	1	–	5	5	50	50
Kärnavfallsfonden	1	–	3	4	43	57
Lokala säkerhetsnämnden vid Barsebäcks kärnkraftsverk	1	–	3	4	43	57
Lokala säkerhetsnämnden vid Forsmarks kärnkraftsverk	1	–	5	5	50	50
Lokala säkerhetsnämnden vid Oskarshamn kärnkraftsverk	–	1	4	3	57	43
Lokala säkerhetsnämnden vid Ringhals kärnkraftsverk	–	1	3	4	43	57
Lokala säkerhetsnämnden vid Studsvik AB:s anläggningar	–	1	2	5	29	71
Naturvårdsverkets insynsråd	1	–	3	5	38	62
Naturvårdsverket: Tillsyns- och föreskriftsrådet	1	–	6	5	55	45
Naturvårdsverket: Vetenskapliga rådet för biologisk mångfald	–	1	6	7	46	54
Stockholm Environment Institute	1	–	3	3	50	50
Strålsäkerhetsmyndighetens insynsråd	1	–	5	3	62	38
Strålsäkerhetsmyndigheten: Delegationen för finansiering	1	–	4	3	57	43
Sveriges meteorologiska och hydrologiska instituts insynsråd	1	–	5	6	45	55
Näringsdepartementet						
Affärsverket svenska kraftnät	–	1	2	5	29	71
Insynsrådet för elberedningsverksamheten vid Affärsverket svenska kraftnät	–	1	3	9	25	75
Bolagsverkets insynsråd	1	–	4	2	67	33
E-legitimationsnämnden	–	1	4	2	67	33
Elsäkerhetsverket: Elsäkerhetsrådet	1	–	3	7	30	70
Energimarknadsinspektionens insynsråd	1	–	4	4	50	50
Luftfartsverket	–	1	3	3	50	50
Oljekrisnämnden	–	1	3	2	60	40
Patent- och registreringsverkets insynsråd	1	–	3	4	43	57
Patentombudsnämnden	1	–	3	2	60	40
Post- och Telestyrelsen	–	1	4	6	40	60
Sjöfartsverket	–	1	6	3	67	33
Statens energimyndighets insynsråd	–	1	4	4	50	50
Statens energimyndighet: energiutvecklingsnämnden	–	1	5	6	45	55
Statens energimyndighet: Fjärrvärmenämnden	–	1	1	2	33	67
Statens järnvägar	–	1	2	4	33	67
Statens väg- och transportforskningsinstitut	1	–	4	3	57	43
Stiftelsen Industrifonden	1	–	4	4	50	50
Stiftelsen Norrlandsfonden	–	1	4	5	44	56

CENTRALA MYNDIGHETER M.M.	Ordförande		Ledamöter inkl. ordförande			
	Antal		Antal		Könsfördelning (%)	
	Kv	M	Kv	M	Kv	M
Sveriges geologiska undersöknings insynsråd	–	1	3	4	43	57
Tillväxtverket	1	–	4	4	50	50
Trafikverket	–	1	3	7	30	70
Transportstyrelsen	1	–	4	4	50	50
Verket för innovationssystem	–	1	3	4	43	57
Kulturdepartementet						
Förvaltningsstiftelsen för Sveriges Radio AB, Sveriges Television AB och Sveriges Utbildningsradio AB	–	1	6	7	46	54
Granskningsnämnden för radio och tv (Myndigheten för radio och tv)	1	–	7	5	58	42
Konstnärsnämnden	1	–	6	5	55	45
Konstnärsnämnden: Styrelsen för Sveriges bildkonstnärskonstfond	–	1	6	7	54	46
Myndigheten för kulturanalys insynsråd	–	1	2	3	40	60
Nämnden för hemslöjdsfrågor	–	1	5	4	56	44
Presstödsnämnden	1	–	12	8	60	40
Myndigheten för radio och tv:s insynsråd	–	1	1	2	33	67
Riksantikvarieämbetet insynsråd	1	–	3	2	60	40
Riksarkivet insynsråd	–	1	3	3	50	50
Riksarkivet: Nämnden för enskilda arkiv	–	1	3	4	43	57
Statens konstråd	–	1	2	3	40	60
Statens kulturråd	1	–	4	5	44	56
Statens medieråd	1	–	4	2	67	33
Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur	1	–	3	6	33	67
Stiftelsen Nordiska museets nämnd	–	1	2	4	33	67
Stiftelsen Svenska Filminstitutet	–	1	3	6	33	67
Stiftelsen svenska rikskonserter	1	–	5	5	50	50
Talboks- och punktskriftsbiblioteket: Punktskriftsnämnden	–	1	6	8	43	57
Talboks- och punktskriftsbiblioteket: Taltidningsnämnden	1	–	5	4	56	44
Arbetsmarknadsdepartementet						
Arbetsförmedlingen	–	1	3	4	43	57
Arbetsmiljöverket	–	1	3	3	50	50
ILO-Kommittén	–	1	5	4	56	44
Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens insynsråd	1	–	4	4	50	50
Medlingsinstitutet	–	1	2	3	40	60
Nämnden för styrelserepresentationsfrågor	1	–	4	5	44	56
Statens nämnd för arbetstagares uppfinningar	–	1	3	4	43	57

Statliga myndigheters styrelser och insynsråd 2011

Av tabell 1.1 och 1.2 ovan framgår att den genomsnittliga könsfördelningen bland de ordinarie ledamöterna (inklusive ordförande) i statliga myndigheters styrelser och insynsråd är oförändrad sedan december 2010 och 2009. Andelen kvinnor är 49 procent och andelen män 51 procent.

Den genomsnittliga andelen kvinnor bland ledamöterna varierar mellan de olika departementen. För Forsvarsdepartementet, som är det departement vars myndigheter har lägst andel kvinnor i styrelserna, har andelen kvinnor ökat med två procentenheter till i genomsnitt 41 procent. För övriga departement ligger andelen kvinnor i styrelser och insynsråd mellan 44 procent och 57 procent. Tre departement har myndigheter under sig där styrelser och insynsråd har en genomsnittlig andel kvinnor som ligger över 50 procent. Det är Justitiedepartementet, Landsbyggsdepartementet och Socialdepartementet. Utrikesdepartementet har igenomsnitt helt jämn fördelning mellan kvinnor och män. Av totalt 221 styrelser och insynsråd hade 155 jämn könsfördelning, dvs. 70 procent. Det är en ökning med en procentenhet sedan året innan. År 2010 hade 164 av 237 styrelser och insynsråd jämn könsfördelning. De styrelser och insynsråd där antalet ledamöter är ojämnt och antingen en kvinna eller en man har den udda platsen (t.ex. en styrelse som har sju ledamöter inklusive ordförande) betecknas ha en jämn könsfördelning. Siffrorna är inte helt jämförbara eftersom departementsindelningen har förändrats jämfört med 2010, vilket inneburit att vissa myndigheter flyttats till ett annat departement.

Den udda platsen

Det har genom åren varit, och är fortfarande, flest män i styrelser och insynsråd, även om andelen kvinnor ökar. En delförklaring är att när styrelsen eller insynsrådet består av ett ojämnt antal ledamöter innehas den udda platsen mestadels av en man. Av 111 styrelser och insynsråd med udda antal ledamöter hade 54 stycken fler kvinnliga ledamöter, inkl. ordförandena, än manliga och 57 stycken fler manliga än kvinnliga.

Statliga myndigheters ordföranden

Andelen kvinnliga ordförande i statliga myndigheters styrelser har ökat med fyra procentenheter från 39 procent till 43 procent. Det innebär att andelen manliga ordförande har minskat till 57 procent.

I december 2011 hade endast Justitiedepartementet jämn könsfördelning bland sina myndigheters styrelseordförande. Miljödepartementet är fortfarande det departement som har flest kvinnliga ordförande med 67 procent, vilket är en ökning från 61 procent jämfört med 2010. Minst andel kvinnliga ordförande finns under Finans-, Utbildnings-, Utrikes- och Arbetsmarknadsdepartementen, vars styrelser har mellan 27 procent och 30 procent kvinnliga ordförande. Fem departement har styrelser med mer än 60 procent manliga ordförande.

Tabell 1.3 Ledamöter (exkl. personalföreträdare) i styrelser i centrala myndigheter m.m. där regeringen utser en del av ledamöterna fördelade på departement 2011

Antal och könsfördelning (%)

DEPARTEMENT	Ledamöter utsedda av regeringen		Övriga ledamöter		Samtliga ledamöter			
	Könsfördelning (%)		Könsfördelning (%)		Antal		Könsfördelning (%)	
	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M
Justitiedepartementet								
Rikspolisstyrelsen: Personalansvarsnämnden	50	50	67	33	5	3	63	38
Utrikesdepartementet								
Inspektionen för strategiska produkter: Teknisk-vetenskapliga rådet	0	100	13	87	1	8	11	89
Inspektionen för strategiska produkter: Samverkansrådet	0	100	33	67	2	5	29	71
Försvarsdepartementet								
Stiftelsen Gällöfsta utbildningscentrum	0	100	20	80	1	5	17	83
Socialdepartementet								
Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap	55	45	43	57	12	13	48	52
Offentliga sektorns särskilda nämnd (SHA-nämnden)	29	71	50	50	5	8	38	62
Stiftelsen för vård- och allergiforskning	50	50	29	71	3	6	33	67
Stiftelsen WHO Collaborating Centre On International Drug Monitoring	50	50	75	25	5	3	62	38
Trygghetsstiftelsen	67	33	33	37	4	2	67	33
Finansdepartementet								
Statistiska centralbyrån: nämnden för konsumentprisindex	100	0	0	100	2	8	20	80
Trafikskadenämnden	100	0	52	48	34	31	52	48
Utbildningsdepartementet								
Blekinge tekniska högskola ¹	50	50	40	60	8	10	44	56
Dans- och cirkushögskolan	56	44	80	20	9	5	64	36
Försvarshögskolan	33	67	33	37	5	10	33	67
Gymnastik- och idrotthögskolan	44	56	60	40	10	9	53	47
Göteborgs universitet	38	62	43	57	6	9	40	60
Högskolan Dalarna	50	50	43	57	7	8	47	53
Högskolan i Borås	44	56	60	40	7	7	50	50
Högskolan i Gävle	56	44	33	67	7	8	47	53
Högskolan i Halmstad	56	44	44	56	10	8	56	44

¹ Statistiken för universitet och högskolor redovisas per den 15 maj 2012.

DEPARTEMENT	Ledamöter utsedda av regeringen		Övriga ledamöter		Samtliga ledamöter			
	Könsfördelning (%)		Könsfördelning (%)		Antal		Könsfördelning (%)	
	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M
Högskolan i Skövde	56	44	57	43	9	7	56	44
Högskolan Kristianstad	33	67	57	43	7	9	44	56
Högskolan på Gotland	44	56	56	44	9	9	50	50
Högskolan Väst	56	44	71	29	10	6	62	38
Karlstads universitet	67	33	75	25	12	5	71	29
Karolinska institutet	57	43	44	56	8	8	50	50
Konstfack	56	44	83	17	10	5	67	33
Kungl. Konsthögskolan	44	56	78	22	11	7	61	39
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	50	50	57	43	8	7	53	47
Kungl. Tekniska högskolan	38	62	29	71	5	10	33	67
Linköpings universitet	56	44	29	71	7	9	44	56
Linnéuniversitetet	50	50	40	60	6	7	46	54
Luleå tekniska universitet	44	56	22	78	6	12	33	67
Lunds universitet	50	50	38	62	7	9	44	56
Malmö högskola	33	67	29	71	5	11	31	69
Mittuniversitetet	44	56	50	50	8	9	47	53
Mälardalens högskola	56	44	80	20	9	5	64	36
Operahögskolan i Stockholm	44	56	50	50	8	9	47	53
Stiftelsen för forskning inom områden med anknytning till Östersjöregionen och Östeuropa	50	50	29	71	3	6	33	67
Stiftelsen för internationaliseringen av högre forskning och utbildning (STINT)	50	50	71	29	6	3	67	33
Stiftelsen för kunskap- och kompetensutveckling	50	50	62	38	6	4	60	40
Stiftelsen för strategisk forskning	50	50	38	62	4	6	40	60
Stiftelsen Högskolan i Jönköping	50	50	100	0	6	4	60	40
Stockholms dramatiska högskola	56	44	33	67	7	8	47	53
Stockholms universitet	44	56	33	67	6	9	40	60
Södertörns högskola	50	50	86	14	10	5	67	33
Umeå universitet	44	56	33	67	7	11	39	61
Uppsala universitet	44	56	75	25	10	7	59	41
Vetenskapsrådet styrelsen	33	67	50	50	4	5	44	56
Vetenskapsrådet: Ämnesrådet för medicin	50	50	44	56	5	6	45	55
Örebro universitet	33	67	67	33	9	9	50	50
Landsbyggsdepartementet								
Institutet för jordbruks- och miljöteknik (Stiftelsen JTI)	100	0	40	60	5	13	28	72
Sveriges lantbruksuniversitet	38	62	–	–				
Miljödepartementet								
Forskarrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande	60	40	43	57	6	6	50	50
Stiftelsen för internationella institutet för industriell miljöekonomi vid Lunds universitet	100	0	–	–				
Stiftelsen för miljöstrategisk forskning	50	50	–	–				

DEPARTEMENT	Ledamöter utsedda av regeringen		Övriga ledamöter		Samtliga ledamöter			
	Könsfördelning (%)		Könsfördelning (%)		Antal		Könsfördelning (%)	
	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M
Kulturdepartementet								
Institutet för språk och folkminnen:								
Nämnden för klarspråksfrågor	50	50	80	20	6	3	67	33
Riksteatern	33	67	62	38	9	7	56	44
Riksarkivet: Heraldiska nämnden	60	40	50	50	4	3	57	43
Stiftelsen Skansen	60	40	67	33	5	3	62	38
Styrelsen för Prins Eugens Waldemarsudde	50	50	33	67	3	4	43	57
Stiftelsen för Tekniska museet	75	25	0	100	3	5	38	62
Sveriges författarfond	62	38	63	37	17	10	63	37
Samtliga departement (63 styrelser)*	49	51	50	50	433	451	49	51

*För tre styrelser saknas redovisning av samtliga ledamöter.

Statliga myndigheters styrelser där regeringen endast utser en del av ledamöterna

Tabell 1.3 ovan innehåller statistik gällande könsfördelningen i statliga myndigheters styrelser där regeringen endast utser en del av ledamöterna. Från och med 2011 redovisas även styrelser när det gäller universitet och högskolor, vilket innebär att antalet styrelser har ökat från

26 till 63 jämfört med 2010. Redovisningen som avser förhållandena per den 31 december 2011 visar att andelen kvinnor bland samtliga ledamöter är oförändrat 49 procent och andelen män är 51 procent. När det gäller ordförande har andelen män minskat med fyra procentenheter till 69 procent. Andelen kvinnliga ordförande har ökat med fyra procentenheter till 31 procent. Uppgift saknas för tre styrelser.